T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZİ

HUZUREVİ ÇEVRESİNDE İKAMET EDENLERİN HUZUREVLERİNE BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: İSTANBUL SULTANGAZİ HUZUREVİ ÖRNEĞİ

NUR AÇIKGÖZ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. TANER ARTAN

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET PROGRAMI

İSTANBUL-2021

TEZ ONAYI

Bu çalışma 23.12.2020 Tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Sosyal Hizmet Tezli Yüksek Lisans Programı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ

Doç. Dr. Taner ARTAN
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Sağlık Bilimleri Fakültesi

Dr.Öğr.Üyesi Nurgün KUL PARLAK
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Sağlık Bilimleri Fakültesi

Dr.Öğr.Üyesi Beyza ERKOÇ
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

Nur Açıkgöz

İTHAF

Aileme ithaf ediyorum.

TEŞEKKÜR

Beni bu konuda çalışmak için yönlendiren ve tez çalışmam süresince bilgi ve tecrübeleriyle yardımını benden esirgemeyen Doç. Dr. Taner ARTAN'a, sosyal hizmet lisans ve yüksek lisans eğitimi boyunca beni öğrenmeye ve kendimi geliştirmeye teşvik eden tüm hocalarıma, anket verilerinin toplanması aşamasında çalışmaya katılmayı kabul eden Sultangazi ilçesinde ikamet edenlere ve bütün eğitim sürecim boyunca beni destekleyen aileme çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI ..... İİ
BEYAN ..... İİİ
İTHAF ..... İV
TEŞEKKÜR V
İÇİNDEKİLER ..... Vİ
TABLOLAR LİSTESİ ..... Vİİİ
ŞEKİLLER LİSTESİ X
SEMBOLLER / KISALTMALAR LİSTESİ ..... Xİ
ÖZET ..... Xİİ
ABSTRACT ..... Xİİİ
1. GİRİŞ VE AMAÇ 1
2. GENEL BİLGİLER 3
2.1. Yaşlılık 3
2.1.1. Yaşlanmanın Boyutları 4
2.1.2. Yaşlanma Kuramları 7
2.1.3. Dünyada ve Türkiye'de Yaşlılık 9
2.2. Yaşlılara Yönelik Hizmetler 12
2.2.1. Evde Bakım Hizmetleri 15
2.2.2. Gündüz Bakım Hizmetleri 16
2.2.3. Kurum Bakımı 17
2.2.3.1. Huzurevleri 18
2.3. Huzurevlerine Yönelik Bakış Açısını Etkileyen Etmenler 22
2.3.1. Kültür 24
2.3.2. İnanç/Din 24
2.3.3. Toplumsal Değişme ve Aile Yapısı 25
2.3.4. Kitle İletişim Araçları 26
2.4. Huzurevlerine Bakış Açısıyla İlgili Yapılan Çalışmalar 27
3. GEREÇ VE YÖNTEM 30
3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi 30
3.2. Araştırmanın Problemi 30
3.3. Hipotez ve Araştırma Soruları 30

3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları 31
3.5. Araştırmanın Yöntemi 31
3.6. Evren ve Örneklem 32
3.7. Veri Toplama Tekniği 33
3.8. Analiz Tekniği 33
3.9. Araştırmanın Etik Yönü 33
4. BULGULAR 34
4.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri 34
4.2. Huzurevlerine Bakış Açısına Yönelik Analizler 43
4.2.1. Katılımcıların Yaşlı ve Yaşlılık İle İlgili Genel Değerlendirmeleri 48
4.2.2. Katılımcıların Huzurevlerine Bakış Açısını Etkileyen Unsurlara Yönelik Değerlendirmeleri 50
4.2.3. Katılımcıların Huzurevleri İle İlgili Genel Değerlendirmeleri 53
5. TARTIŞMA 58
5.1. Sonuç 69
5.1.1. Hipotezin ve Araştırma Sorularının Sınanması ve Sonuç 69
5.2. Öneriler 72
KAYNAKLAR 74
FORMLAR 82
ETİK KURUL KARARI 89
İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI 91
ÖZGEÇMİŞ 92

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2-1: Türkiye'de Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı 11
Tablo 2-2: Bakanlığa Bağlı Huzurevi Sayısı, Kapasitesi ve Huzurevinde Kalan Yaşlı Birey Sayısının Yıllara Göre Dağılımı 20
Tablo 2-3: Kamu, Özel, Diğer Kamu Kuruluşlarına Ait Huzurevleri Sayısı, Kapasiteleri ve Bakılan Yaşlı Sayısı 22
Tablo 4-1: Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları 35
Tablo 4-2: Katılımcıların Doğum Yeri Dağılımları 35
Tablo 4-3: Katılımcıların Meslek Grubu Dağılımları 36
Tablo 4-4: Katılımcıların Eğitim Düzeyi Dağılımları 37
Tablo 4-5: Katılımcıların Aile Tipi Dağılımları 37
Tablo 4-6: Katılımcıların Medeni Hal Dağılımları 38
Tablo 4-7: Katılımcıların Sultangazi'den Önce Yaşadıkları Yerleşim Yeri Dağılımları 39
Tablo 4-8: Katılımcıların Bir Yaşlının Bakım Sorumluluğunu Üstlenme Durumları 40
Tablo 4-9: Katılımcıların Daha Önce Bir Huzurevini Ziyaret Etme Durumları 40
Tablo 4-10: Katılımcıların Bir Yakınlarının Huzurevinde Kalma Durumu 41
Tablo 4-11: Katılımcıların Sultangazi'de İkamet Ettikleri Mahalle Dağılımları 42
Tablo 4-12: Yaş Değişkenine Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim 43
Tablo 4-13: Cinsiyet Değişkenine Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim 44
Tablo 4-14: Doğum Yeri Değişkenine Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim 45
Tablo 4-15: Aile Tipi Değişkenine Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim 45
Tablo 4-16: Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim 46
Tablo 4-17: Medeni Hal Durumu Değişkenine Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim 47
Tablo 4-18: Sultangazi'de İkamet Edilen Mahalle Değişkenine Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim 47
Tablo 4-19: Yaşlı ve Yaşlılık İle İlgili Genel Değerlendirmeler 48
Tablo 4-20: Huzurevlerine Bakış Açısını Etkileyen Unsurlara Yönelik Değerlendirmeler 50
Tablo 4-21: Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim 51

Tablo 4-22: Huzurevleri İle İlgili Bilgi Birikimi Ve Huzurevlerine Bakış Açısı Arasındaki İlişki 52
Tablo 4-23: Huzurevleri İle İlgili Genel Değerlendirmeler 53

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4-1: Katılımcıların Yaş Dağılımı 34
Şekil 4-2: Katılımcıların Kardeş Sayısı Dağılımları 39
Şekil 4-3: Katılımcıların Sultangazi'de İkamet Etme Süreleri 41

SEMBOLLER / KISALTMALAR LİSTESİ

TDK:……...Türk Dil Kurumu Sözlüğü

DSÖ:……Dünya Sağlık Örgütü

BM:……..Birleşmiş Milletler

WHO:..……World Healt Organization

UN:……...United Nations

TÜİK:.....Türkiye İstatistik Kurumu

EYHGM: ….Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü

ASPB:……...Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

ÖZET

Açıkgöz, N. (2020). Huzurevi Çevresinde İkamet Edenlerin Huzurevlerine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: İstanbul Sultangazi Huzurevi Örneği. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyal Hizmet ABD. Yüksek Lisans. İstanbul.

Bu çalışma; bir huzurevi çevresinde ikamet eden ve huzurevlerine yönelik bilgi birikimi gözlem yolu ile artan insanların yakınlarına bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakış açılarında bir değişimin olup olmadığını ortaya koymak ve değişim varsa değişimin yönünü tespit etmek amacıyla nicel araştırma deseninde yapılmıştır. Araştırmaya Sultangazi'de ikamet eden, 18 yaş ve üstü 238'i kadın 152'si erkek toplamda 390 kişi katılmıştır. Araştırmanın verileri yüz yüze görüşme tekniği ve internet yoluyla anketlerin katılımcılara ulaştırılması ile toplanmış ve araştırmadan elde edilen veriler SPSS 20 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcıların %59,2'si yakınlarına bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakış açılarında olumlu yönde bir değişimin olduğunu ifade etmiştir. Huzurevlerine bakış açısındaki olumlu değişim ile ikamet edilen mahalle (p=0,00) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunurken; cinsiyet, yaş, doğum yeri, eğitim düzeyi, medeni hal, aile tipi değişkenleri ile istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Araştırmada; Sultangazi'de ikamet eden insanların, huzurevleri ile ilgili doğru bilgilere ulaşabildikleri alanlarda huzurevlerine bakış açılarında olumlu yönde değişme olurken diğer alanlarda ön yargı ve genellemelerinin devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılar, yaşlılık, huzurevi, algı, sosyal hizmet.

ABSTRACT

Açıkgöz, N. (2020). Evaluation Of The Perspective Of Residents In Nursing Homes: Istanbul Sultangazi Nursing Home Example. İstanbul University-Cerrahpasa, Institute of Graduate Studies, Institute of Graduate Studies. Master Thesis. İstanbul.

This study was carried out in a quantitative research pattern in order to reveal whether there occurred a change in the views of the people who live around a nursing home and whose knowledge related to nursing homes increases through observations after the opening of a nursing home near them, and to determine the direction of the change if there is one. A total of 390 people living in Sultangazi aged 18 and older, 238 of whom are women and 152 of whom are men participated in the research. The data of the study were collected by the means of face-to-face interview technique and the surveys delivered to the participants via the Internet, and the data obtained from the research were analyzed with the usage of the SPSS 20 package program. 59.2% of the participants stated that there occurred a positive change in their views related to nursing homes after the opening of a nursing home near them. While a statistically significant difference between the positive change in the views related to nursing homes and the neighborhood being lived ($p=0.00$) was found; any statistically significant difference related to such variables as gender, age, place of birth, level of education, marital status, family type was not found. In the research, it was concluded that in other fields the pre-judgment and generalizations of the people who live in Sultangazi continued, while there occurred a positive change in their views related to nursing homes in the fields where they had access to accurate information about nursing homes.

Key Words: Elderly, Old Age, Nursing Home, Attitude, Social Work

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Aristoteles'in. "De Generatione Animalom" adlı çalışmasında yapmış olduğu tanıma göre; yaşlılık "*doğal bir hastalık",* hastalık ise *"zamansız gelen yaşlılık"*tır (Koç, 2002, s. 290). Günümüzde ise yaşlılık hayatın kaçınılmaz gerçeklerinden biri (Konak ve Çiğdem, 2005) ve doğal bir süreç olarak görülmektedir. Bunun nedeni; dünya nüfusunun insan hayatının uzaması ve doğum hızında meydana gelen düşmeyle birlikte yaşlanmasıdır (Peace ve ark., 2007).

21. yüzyılın karakteristik özelliği yaşlı nüfusun artmasıdır (Soosova, 2016). Antik Roma'da ve Orta Çağ'da bir insanın ortalama ömrü 20-30 yıl arasında değişiyorken 2010'lara gelindiğinde bu süre 78 yıla kadar çıkmıştır. Günümüzde 65 yaş ve üstü insan sayısı 1900'lerdekinin on katıdır (Zastrow ve Kirst-Ashman, 2015).

20. yüzyılın ilk yarısında ortalama yaşam süresi artar ve doğum-ölüm oranlarında düşüş gözlemlenirken 20. Yüzyılın ikinci yarısında dünya demografik bir dönüşüm sürecine girmiştir (Çuhadar ve Lordoğlu, 2016). Yaşlı nüfusun artışı ve modernleşme ile birlikte geleneksel aile yapısı da değişime uğramıştır. Dünyada yaşanan değişim aile yerine bireyi ön plana çıkarmıştır. Geniş aile tipi yapılanmalar yerlerini çekirdek aile tipi yapılanmalara bırakmıştır. Bu durumun sonucu olarak bakım ve gözetim ihtiyacı içerisindeki çocuklar ve yaşlılar olumsuz etkilenmiştir. Aile yapılanması bu alandaki etkinliğini kaybederken kurumlar ailelerin yerlerini almaya başlamıştır (Cengiz, 2018). Toplam nüfus içindeki yaşlı nüfus oranının artması yaşlılığın getirdiği sorunları da daha sık gündeme getirmektedir (Uyanık ve Başyiğit, 2018).

Çabuk ve etkili hizmetlere ihtiyacın arttığı yaşlılık döneminde, insanların aklına gelen ilk kuruluş huzurevleridir (Yeşil ve Cengiz, 2018). Ama batı topluluklarına göre ülkemizde huzurevlerine olan ilginin az olduğu görülmektedir. Toplumumuzda huzurevlerine yönelik olumsuz bir algı bulunmaktadır ama bu olumsuz algıya rağmen son yıllardaki değişimler bu kurumlara ilgiyi zorunlu hale getirmişlerdir (Kaya F, 2017). İlgili alanda yapılan araştırma sonuçlarına göre ülkemizde hala huzurevleri kimsesizler ve düşkünler evi olarak görülmektedir.

Yaşlılıkla ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında; yaşlılara fiziksel, psikososyal hizmet ve bakım veren huzurevlerinin niteliklerinin iyileştirilip sayılarının artırılabilmesi

için öncelikle huzurevlerine yönelik olumsuz algının kırılması gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Toplumda var olan bu olumsuz tutumun nedenlerinin ortaya konması ve sorunlara yönelik çözüm fikirleri üretilebilmesi için bu alanda yapılan araştırma ve çalışmaların sayılarının artırılması gerekmektedir.

Bu çerçevede çalışmanın amacı; İstanbul ilindeki Sultangazi Huzurevi çevresinde ikamet eden insanların çevrelerine bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine bakış açılarında bir değişimin olup olmadığını araştırmak ve bir huzurevini gözlemleme fırsatı bulan bireylerin geri bildirimleri ışığında farklı yaşam deneyimleri, yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, aile yapısı, meslek vb. değişkenler çerçevesinde huzurevlerine bakış açılarının değerlendirilmesidir.

Çalışmanın birinci bölümünde araştırmanın konusu ve amacı yer almaktadır.

İkinci bölüm araştırma ile ilgili genel bilgiler bölümüdür. Bu bölümde; yaşlı, yaşlanma ve yaşlılık ile ilgili tanımlara; Türkiye'de ve Dünya'da demografik dönüşüme, yaşlılara yönelik verilen hizmetlere yer verilmiş ve bireylerin bakış açılarının oluşumunda etkili olan değişkenler ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bölüm sonunda ise yaşlılık alanına ve huzurevlerine yönelik bakış açısına dair bazı çalışmalara dair bilgiler bulunmaktadır.

Üçüncü bölüm yöntem bölümüdür. Bu bölümde; araştırmanın önemi, yöntemi, örneklemi, veri toplama araçları ve yöntemi, veri analiz teknikleri, araştırmanın sorusu ve hipotezleri, araştırmanın sınırlılıkları, araştırmanın etik ilkelere uygunluğu ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Dördüncü bölüm bulgular bölümüdür. Bu bölümde; araştırmaya katılan bireylerin sosyodemografik özelliklerine dair bilgilere, katılımcıların yaşlılıkla ilgili genel değerlendirmelerine, huzurevini algılama biçimlerine ve bakış açılarının oluşumunda etkili olan değişkenlere yer verilmiştir.

Beşinci bölüm tartışma bölümüdür. Bu bölümde, yapılan veri analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular benzer araştırmaların bulgularıyla karşılaştırılarak tartışılmıştır. Sonuç kısmında elde edilen bulgular yer almış ve ardından probleme dair çözüm önerileri sunulmuştur.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Yaşlılık

Doğumla başlayan ölümle biten hayat döngüsü sürecinde insan çeşitli evrelerden geçmektedir. Bunlar: çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık dönemleridir. Ama kişinin içinde yaşadığı kültür ve toplum koşulları bu yaşam dönemlerini her bir birey için özel kılmaktadır. Dolayısıyla herkes bu dönemleri aynı şekilde yaşamamaktadır (Müftüler, 2018). Bu nedenlerle yaşlılık ile ilgili yapılan tanımlamalar önem arz etmektedir.

Kronolojik yaş, doğumdan itibaren başlayan ve bürokratik iş ve işlemlerde insanların o işlemlerdeki kurallara uygun olup olmadıklarını anlamak için kullanılan ölçüt şeklinde ifade edilmektedir (Altan ve Şişman, 2003, s. 5). Yaşlı kavramı ise Türk Dil Kurumu (TDK) Sözlüğü'nün yaptığı tanımlamaya göre *"yaşı ilerlemiş, kocamış, ihtiyar (kimse)"* olarak tanımlanmaktayken yaşlılık ise *"yaşlı olma durumu"* şeklinde ifade edilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün yapmış olduğu tanıma göre ise yaşlılık *"çevresel faktörlere uyum sağlama yetisinin giderek azalması"*dır (Davis ve ark. 1985, Kaynak: Ergün ve ark. 2003). DSÖ'ye göre yaşlılık üç döneme ayrılmakta, 65-74 yaş genç yaşlılığa, 75-84 yaş ileri yaşlılığa, 85 ve üzeri yaş ise çok ileri yaşlılığa karşılık gelmekteydi (Önal, 2006, Kaynak: Uyanık, 2017). DSÖ'nün 2017 yılında yaş sınıflandırmasında yaptığı düzenlemeye göre artık orta yaş 66-79 yaş aralığına, yaşlı ise 80-99 yaş aralığına karşılık gelmektedir (Uyanık ve Başyiğit, 2018). Diğer yandan Birleşmiş Milletler (BM) yaşlılığın başlangıcını 60 yaş olarak kabul etmektedir (Döner, 2006. Kaynak: Uyanık, 2017). Tufan'a (2002) göre yaşlılık subjektif bir kavramdır. Bunun nedeniyse yaşlılığın yaşanılan çağa, bölgeye, toplumsal gelişmişlik düzeyine, kişinin psikososyal durumuna ve sağlıklılık haline bağlı olarak değişen bir kavram olmasıdır (Irmak, 2017, s. 16).

Bu noktada karşımıza yeni bir kavram çıkar: yaşlanma. Yaşlılık ve yaşlanma her ne kadar birbirlerinin yerine kullanılıyor olsalar da anlam olarak birbirinden ayrılmaktadır (Doğan, 2014, s. 22). Akçay'a (2011) göre yaşlılık; bir olguya, duruma ve bir toplumda belirli bir yaşın üzerinde olan insanlara karşılık gelmekteyken yaşlanma kavramı ise bir yaş alma durumu olarak nitelendirilerek anne karnında başlayıp ölüme kadar giden süreci ifade eder (Doğan, 2014, s. 21). Yaşlılık biyolojik bir durumu ifade ederken yaşlanma toplumsal boyutları olan bir süreci ifade etmektedir (Uyanık, 2017, s. 70). Yaşlanma yalnızca biyolojik bir durum olmayıp insanın sosyal yaşam içindeki fonksiyonlarının

topluma uyum kabiliyetinde meydana gelen yaşa dayalı değişiklikler bunun yanında zamanın normal akışı içerisinde meydana gelen bütün değişmeler biçiminde de tanımlanabilir. Toplum içindeki fonksiyonların uyum kabiliyetinin de bu noktada tanımlamayı kapsaması kavramın toplumsal yanını vurgulayarak yaşlının toplumla bütünleşme ve izolasyon duygularına da etki eder (ASPB Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2012).

2.1.1. Yaşlanmanın Boyutları

Kültürel, sosyal ve psikolojik bağlamları ile ele alınması yaşlanma kavramının daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır (İçli, 2008, Kaynak: Aközer ve ark. 2011, s. 104). Ayrıca yaşlanma tiplerine bakıldığında; kronolojik, biyolojik, fizyolojik, fonksiyonel, ekonomik, psikolojik, sosyolojik ve aktif yaşlanma olarak yaşlanmanın pek çok boyutu olduğu görülmektedir.

Kronolojik yaşlanma; yaşam evrelerinin doğumdan ölüme kadar kategorize edilerek değerlendirilmesidir (Aközer ve ark., 2011, s. 104). Yani kronolojik yaşlanma doğum anımıza göre şimdi bulunduğumuz yaş dilimini göstererek bireyin hayatındaki kaçınılmaz bir süreci ifade eder (Akçay, 2001, Kaynak: Doğan, 2014, s. 22).

Biyolojik yaşlanma; insan organizmasındaki hücre kayıplarını ve fonksiyonlardaki azalmayı tanımlamaktadır (Aközer ve ark., 2011, s. 104). Biyolojik yaşlanma, insanın fizyoloji ve anatomisinde zamana dayalı olarak hastalık haricinde meydana gelen ve insandan insana farklılık gösteren değişimlerdir. Biyolojik ve kronolojik yaş birbiriyle paralellik göstermeyebilir. Aynı zamanda bireyin vücudundaki organların yaşı da değişim gösterebilmektedir (Ardahan, 2010, s. 27).

Fizyolojik yaşlanma; bireyin fiziksel ve ruhsal anlamdaki güçlerini kaybetmesi, fiziksel ve ruhsal yönden gerilemesi ve insan organizmasının iç ve dış etkenler arasında denge kurma yetisinin azalması olarak ifade edilmektedir (Bilginer ve ark., 1996, Kaynak: Uyanık, 2017, s. 70). Fiziksel yaşlanma sonucu bireyde yetersizlikler ve bozulmalar görülebilmekte aynı zamanda çeşitli hastalıklar da söz konusu olmaktadır (Ardahan, 2010, s. 27).

Fonksiyonel yaşlanma; bireylerin dışarıdan gözlemlenebilen, onları yaş gruplarına ayırmak için kullanılan özelliklerine dayanmaktadır. Bu fonksiyonel özelliklere örnek olarak; bilişsel anlama gücü, fiziksel durum, dayanıklı olma ve

hareketlilik verilebilir. Fonksiyonel yaşlanmada ölçütleri belirlemek zor olsa da günlük hayatta insanları yaş gruplarında nereye dahil edebileceğimize yönelik bir fikir verebilmektedir (Altan ve Şişman, 2003, s. 7-8).

Ekonomik yaşlanma; bireyin üretkenliği düştükçe ekonomik gelir seviyesinin azalmasına bağlı olarak toplumsal konumunda kayıplar yaşadığı yaşlanma tipidir. Bu yaşlanma tipinde bireyin geliri azalırken aynı zamanda bakım giderlerinin artması bireyin hayatında olumsuz yansımalara neden olabilmektedir (Doğan, 2014, s. 24). Yaşlı bireyin ekonomik gücünde kayıplar yaşaması selfdeterminasyonunu minimize edeceği için bu dönemde başkalarına yük olma kaygısı ile baş etmek zorunda kalabilmektedir (Bayrak, 2018, s. 8).

Psikolojik yaşlanma; insanın fizyolojik ve biyolojik yaşlanmasına ruhsal olarak uyum sağlama sürecini tanımlamaktadır. Psikolojik yaş insanın kendisini hissettiği yaşla paralellik göstermektedir. Psikolojik yaşlanma sürecinin iyi idare edilememesi durumunda yaşlının etrafa karşı ilgisizleşmesi, içine dönmesi, yaşadıklarıyla ilgili heyecan duymaması ve yaşadıklarından haz almaması gibi durumlarla karşı karşıya kalınabilmektedir. Yaşlı birey bu gibi durumlar karşısında ise karamsarlığa kapılabilmektedir. Hayatları boyunca istediklerini gerçekleştirebilen yaşlılar bu dönemde bunları devam ettirmekte ve yeni olanaklar üretmede yetersiz kaldıklarını hissedebilmektedirler, öte yandan hayatta istediklerini gerçekleştiremeyen yaşlı bireyler ise bu dönemde seçeneklerin azaldığını hatta yok olduğunu görmektedirler (Akçay, 2011, Kaynak: Bayrak, 2018). Yaşlılık dönemi yalnızca fiziksel gerilemelerin, zorlanmaların olduğu bir dönem değildir. İş yaşamından kopma, fiziksel becerilerin azalması gibi durumlar yaşlı bireyleri psikolojik olarak da etkilemektedir. Bu durum yaşlı bireyleri dezavantajlı grup konumuna getirmektedir (Çolak ve Özer, 2015, s. 116).

Sosyal yaşlanma; toplumun insana "rolsüzlük rolünü"nü verdiği süreçtir. Toplum bu süreçte yaşlıya eskiden yaptığı şeyleri artık yakıştıramaz ve yaşlı bireyden geçmiş yıllarda üstlendiği bazı rolleri artık terk etmesini talep eder (Lehr, 1994, Kaynak: İnce, 2012, s. 745). İş hayatına katılımın emeklilik ile sona ermesi, yetişkinlik dönemindeki çocukların evden gitmeleri bazen de eşin kaybı şeklindeki olayların meydana getirdiği kayıp hisleri bu dönemde yoğun olarak yaşanır. Yaşlı birey sosyal ağlarını yeniden şekillendirmek durumuyla karşı karşıya gelir. Yaşamının önceki dönemlerinde yardım etme konumundaki birey bu dönemde yardım talep eden durumuna gelmektedir. Sağlık

sorunlarının artışı, iş yaşamının bitişiyle sabit gelirde azalma, sosyal izolasyon ile birlikte sınırlanan özgürlük alanı bu dönemde karşılaşılabilecek muhtemel sorunlar arasındadır (Lehr, 1994; Onur, 2000, Kaynak: İnce, 2012, s. 745). Seyyar'a (2002) göre sosyolojik yaşlanma, yaşlı bireyin toplumsal bağlamda özerkliğini yitirmesi ile tekrardan bağımlı konuma geldiği dönemi ifade etmektedir (Uyanık, 2017, s. 70). Sosyal yaşlanma toplumdan topluma farklılık göstermektedir (Onur, 1991, Kaynak: Bayrak, 2018, s. 8). Sosyal yaşlanma bireyin içerisinde bulunduğu toplumla kurduğu sosyal ağlar ile birlikte oluşmaktadır. Birey içinde doğup büyüdüğü toplumda sosyal kuralları, davranışsal kalıp ve kategorileri öğrenip bunları hayata geçirmektedir. Birey hayatını devam ettirirken sosyal yaşantısını da öğrendiği bu kural, kalıp ve kategorilere göre şekillendirmektedir. Bu gerçeklerden hareketle yaşlılığın toplumsal yönü daha görünür hale gelir ve yaşlılığın içinde bulunulan zamana, mekana ve kültürel yapıya göre şekillendiğini gösterir (Şentürk, 2018, Kaynak: Bayrak, 2018, s. 9).

Son olarak, aktif yaşlanma ise; diğer yaşlanma tanımlamalarının aksine yaşlılık dönemindeki kayıplara ve gerilemelere odaklanmaktan çok yaşlılık dönemindeki güçlü yanları vurgular ve güçlü yanların geliştirilmesinin altını çizer. Aktif yaşlanma genel olarak sağlıklı bir çevrede güven ortamı içinde zihinsel ve bedensel aktivitelerini canlı tutarak yeterli beslenmeye önem veren yaşlı bireylerin yaşlanma süreçlerine verilen isimdir (Ünalan, 2012, s. 15). Dünya Sağlık Örgütü'nün yapmış olduğu tanımlamaya göre aktif yaşlanma; sağlık, katılım ve güvenlik ile ilgili var olan fırsatların yaşlılık dönemindeki birey için uygun hale getirilme sürecidir. Tanımdaki aktif kelimesi ise sosyal, ekonomik, manevi ve kültürel alanlarda yaşlı bireyin katılımının süreğen olmasını ifade etmektedir (WHO, 2002, Kaynak: Çolak ve Özer, 2015, s. 116). Aktif yaşlanma kavramı yerine sıklıkla kullanılan diğer kavramlar ise şunlardır: Üretken yaşlanma, başarılı yaşlanma, sağlıklı yaşlanma (Bowling ve ark., 2008, Kaynak: Çifçili, 2012, s. 8). Diğer bir bakışla aktif yaşlanma, insan ömrünün uzamasıyla birlikte yaşa eklenen yılların en verimli şekilde yaşanabilmesidir. Aktif yaşlanma ile ilgili ana nitelikler ise yaşlı bireyin sosyal ağlarının korunması, fiziksel ve bilişsel kapasitesinin canlı olması, hastalık ve engellilik durumlarının olmaması olarak ifade edilebilir (Lievre ve ark., 2007, Kaynak: Ünalan, 2012, s. 15). Yapılan diğer bir araştırmaya göre aktif yaşlanmanın belirleyicileri; sağlık, kültür, ekonomi, sosyal hizmetler, cinsiyet, çevresel belirleyiciler, kişisel ve davranışsal belirleyiciler olarak açıklanmıştır (Hutchison, 2006, Kaynak: Çifçili, 2012, s. 8).

2.1.2. Yaşlanma Kuramları

Pek çok farklı disiplin yaşlanma sürecini anlayabilmek için çeşitli bakış açıları ortaya koymuştur. Bu farklı disiplinlerden bazıları yaşlanmanın biyolojik yönünü öne çıkarırken bazıları psikolojik bazıları ise toplumsal yönünü öne çıkartmıştır. Bu açıklamadan hareketle yaşlanma kuramlarının; biyolojik, psikolojik ve sosyal olmak üzere üç başlık altında incelendiği görülmektedir (Çevik Sökmen, 2008, s. 12). Yaşlanma süreci bireyler arasında farklılık göstermektedir. Toplumsal kuramların amacı ise bu farklılık gösteren yaşlanma sürecini tek tek bireyler özelinde değil sosyal boyutlarıyla açıklamak ve tanımlamaktır (Oğuz, 2007, Kaynak: Mammadov, 2018, s. 19).

İlgili literatür incelendiğinde toplumsal kuramların; aktivite kuramı, kopma/ayrışma/geri çekilme kuramı, rol bırakma kuramı, süreklilik kuramı, alt kültür kuramı, toplumsal değişim kuramı, modernleşme kuramı, eksiklik/defizit kuramı, etiketleme kuramı, toplumsal değiş tokuş kuramı ve tabakalaşma kuramı olarak başlıklara ayrıldığı görülmektedir.

Aktivite kuramına göre; toplumsal çevrelerine sağladıkları fayda ile ve işe yarama durumlarına göre değerlendirilen yaşlı bireylerin dinamik ve aktif olma gereklilikleri ileri sürülmektedir. Aktivite kuramı yaş farkının bireyleri birbirinden ayırmada ölçüt olarak kullanılamayacağını savunmaktadır. Yaş farkı yerine etkin olma ve fayda sağlama düzeyleri insanları birbirinden ayırmaktadır. Bu kurama göre işe yaramama duygusunu tetikleyen aktif olmama durumu arzu edilmeyen bir gelişmedir (Bayrak, 2018, s. 24).

Kopma/ayrışma/geri çekilme kuramı yaşlılık alanında önde gelen kuramlardan biri olarak görülmekteyken günümüzde çok kabul görmemekle birlikte yaşlılık ile ilgili kimi durumları açıklamakta kaynak olarak kullanılmaktadır. Bu kurama göre yaşlılık doğal bir süreçtir ve bu dönemde hem yaşlı birey hem de toplumsal çevre bir ayrışma yaşamaktadır. Kopma kuramına göre toplumsal çevre ve birey dengeyi yeniden kurabilmek için yaşlı bireyler tarafından önceden yerine getirilen görevlerin yeni gelen nesillere bırakılması gerekmektedir. Öte yandan bu kurama göre kapasitelerinde azalma meydana gelen yaşlı bireyler geri çekilmeyi kendileri istemektedir. Kopma kuramı yaşlılık sürecinde mutluluğun dinamik bir yaşamın devamında gelen durağanlıkta, pasiflikte olduğunu öne sürmektedir (Mammadov, 2018, s.19).

Rol bırakma kuramına göre; yaşlı bireyler toplumsal kurumlardaki yerini ve rolünü yaşlılık dönemi ile birlikte kaybetmektedir. Rol bırakma kuramı özellikle iş

yaşamına katılımın son buluşuyla birlikte gelen emeklilik süreci etkisinin yaşlı bireylerin birçok rolü yitirmelerine neden olabileceğini öne sürmektedir. Bu kuram, yaşlı bireylerin sosyal statülerini kaybedip toplumsal kurumlardan izole olduklarını belirterek yaşlı bireylerin sosyal hayata katılımlarını sürdürememelerine ve sosyal yaşamdaki aktif konumlarını kaybetlemelerine neden olması sebebiyle eleştiri almıştır (Bayrak, 2018, s. 26).

Süreklilik kuramına göre; gençlik döneminde sahip olduğu deneyim, bilgi ve donanımları sağlıklı bir biçimde yaşlılık dönemine getirebilen aktif yaşlanan birey yaşlılık sürecini daha dinamik bir şekilde geçirmektedir. Deneyimini ve yaşam birikimini bu şekilde yaşlılık dönemine taşıyabilen yaşlı birey sosyal çevresinden izole edilmeyecek ve yaşamına üretken bir biçimde devam edebilecektir. Bu durum da yaşlı bireyi mutlu kılacaktır (Kanber, 2018, s. 15).

Alt kültür kuramına göre; yaşlı bireyler toplumda aralarındaki ortak özelliklerle bir alt kültür oluşturmaktadır ve oluşturdukları bu alt kültür ile toplumdaki yaş gruplarından daha değişik bir yaşam dönemi isterler. Buna karşın biyolojik, psikolojik ve sosyal olarak kişinin yaşlanma sürecinin farklılıklar göstermesi nedeniyle bu kuramın geçerli olmayacağı son yapılan bilimsel çalışmalar tarafından ortaya konulmuştur (Tufan, 2002: 148, Kaynak: Bayrak, 2018, s. 27).

Toplumsal değişim kuramına göre; yaşlılık sürecinde yaşlı birey gençliğinde olduğu kadar toplumsal değişimlere uygun hareket edememektedir. Yaşlı birey çalışarak üretime katılamadığı için değişime ayak uydurma gücünü kendisinde bulamamakta ve toplumsal değişimin dışında kalmaktadır (Akpolat, 2018, s. 8).

Modernleşme kuramı; bir toplumdaki modernleşme ile yaşlı bireyin sosyal statüsü arasında ters orantı olduğunu ileri sürmektedir. Modernleşme kuramına göre belirli bir zamanda meydana gelen teknolojik gelişmeler yaşlı bireyin sosyal statüsünü olumsuz etkilemektedir ve yaşlı bireye verilen değer azalmaktadır (Uluocak ve ark., 2013).

Eksiklik/defizit kuramına göre; bireyin doğal kabiliyetlerinde meydana gelen eksiklikler ile geçen zaman arasında paralellik bulunmamaktadır. Örneğin zekayı kullanmanın daha az zeka kaybını sağladığı savunulmuştur (Tufan, 2002, Kaynak: Atila, 2006, s. 52).

Etiketleme kuramına göre; insanlar ile ilgili yeterince bilginin bulunmadığı durumlarda grubun dışındaki insanlar doğru değerlendirme yapamaz hale gelmektedir ve bu durumun sonucunda izole edilmek istenen insanlar için belirli tipler ortaya atılmaktadır. Bu yaşlı bireyler bazında düşünüldüğünde *'yaşlılar hastadır' 'yaşlılık gerilemedir'* şeklinde kendini göstermektedir (Tufan, 2014, Kaynak: Yurttaş, 2017, s. 90). Etiketleme kuramına göre yaşlı bireyin kendisine yönelik algısı çevrede nasıl tanımlandığına göre şekillenmektedir (Canatan, 2015, Kaynak: Yurttaş, 2017, s. 90).

Toplumsal değiş tokuş kuramına göre; sonucunda ekonomik, güvenlik, sevgi vb. çıkarlar olduğu için bireyler toplumsal yaşamda sosyal ilişkiler kurarlar ve bunun karşılığında bir takım bedeller öderler veya vazgeçiş yaşarlar. Bu durum karşısında yaşlılık döneminde güçlerinde gerileme olan yaşlı bireyler zor durumda kalabilemektedir (Zanden, 1981, Kaynak: Çevik Sökmen, 2008, s. 17). Onur'a (2000) göre toplumsal değiş tokuş kuramı yaşlı bireylerin bir toplumdaki statüsüne dikkat çekse de bu duruma tam açıklama getirememektedir (Çevik Sökmen, 2008, s. 17).

Tabakalaşma kuramı; bireyleri farklı özelliklerine göre tabakalaştırarak belirli kategoriler dahilinde incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kuram kültürel yöne vurgu yapar. Çoğu ülke aynı toplumsal olaylara maruz kaldıkları için benzer deneyimler yaşadıkları gerekçesiyle bireyleri yaşlarına göre kategorize etmektedir. Benzer yaş gruplarına ayrılsalar da kültürden kültüre yaş gruplarına bakış açısı farklılık gösterebilmektedir. Bu kuramın yaşlılık sürecini anlamada farklı boyutları ele aldığı için anlamlı olduğu düşünülmektedir (Çevik Sökmen, 2008).

2.1.3. Dünyada ve Türkiye'de Yaşlılık

İnsanoğlunun hayat sürecinde geçmişten günümüze önemli değişiklikler yaşanmıştır. Her on kişiden yalnızca birinin 60 yaşını gördüğü antik çağlardan geçen insan yaşamı 20. yy'a kadar uzun vadeli olmamıştır (Kalkınma Planı, 2014, s. 2). Sağlık, bilim ve teknoloji alanında yaşanan yenilikler ve gelişmelere bağlı olarak insanın yaşama süresinin uzaması, sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi pek çok hastalığa karşı yeni tedavi biçimlerinin bulunması, var olan tedavi yöntemlerinin iyileştirilmesi, beslenme koşullarının iyileşmesi, doğurganlığın azalması ve anne bebek ölüm oranlarının düşmesi yirminci yüzyıldan itibaren yaşlı nüfus oranının artmasına neden olmuştur (Akdemir, Görgülü ve Çınar, 2008).

Dünya nüfusu hızla yaşlanmaktadır ve bu yaşlanma geçmişe göre daha hızlı gerçekleşmektedir (World Health Organization, 2017). Dünya'da ortalama yaşam süresi 1797'de 25, 1897'de 48, 1947'de 65 iken 1997 yılına gelindiğinde bu yaş 76'ya çıkmıştır (Kutsal, 2003, Kaynak: Toper, 2017, s. 5). Dünyanın toplam nüfusu 2015 yılı itibariyle 7 milyar 379 milyon 797 bindir. Toplam nüfus içinde 65 yaş üzerindeki kişilerin sayısı ise 607 milyon 548 bin (%8,2)'dir. 2050 yılına gelindiğinde toplam dünya nüfusu içindeki 65 yaş ve üstündeki yaşlıların oranının %15,9 olması beklenirken 2075 yılında bu oranın %19,5 ve 2100 yılında %22,6 olması beklenmektedir (United Nations, 2019). Nisan, 2020 itibarıyla dünya nüfusu ise 7 milyar 776 milyon 606 bindir (World Meters, 2020). 2019 yılında her 11 kişiden biri 65 yaşın üzerindeyken 2050 yılına gelindiğinde dünyadaki her altı kişiden birinin 65 yaşın üzerinde olması beklenmektedir (UN, 2019). 2020'ye gelindiğinde 60 yaş ve üstü insan sayısı 5 yaşından küçük çocuklardan daha fazla olacaktır (WHO, 2018).

Nüfusun yaşlanması dünyanın her yerinde aynı oranda gerçekleşmemektedir. Örneğin Fransa'da 60 yaşından büyük olan insanların toplam nüfus içindeki oranının %10'dan %20'ye çıkması için 150 yıl geçmesi gerekirken bu durum Çin, Hindistan ve Brezilya gibi ülkelerde 20 yıldan biraz fazladır (WHO, 2017). 2050 yılına kadar Kuzey Amerika ve Avrupa'da her dört kişiden birinin 65 yaş ve üzerinde olması beklenmektedir. Kuzey Afrika, Batı Asya, Orta ve Güney Asya, Doğu ve Günaydoğu Asya, Latin Amerika ve Karayipler'de ise 2019-2050 yılları arasında 65 yaş ve üzerindeki nüfusun iki katına çıkması beklenmektedir (UN, 2019).

Geçmişten günümüze doğum hızında meydana gelen düşmeler küresel bir ölçekte demografik geçiş sürecinin yaşandığını ortaya koymaktadır (Uyanık ve Başyiğit, 2018, s. 286). Demografik dönüşüm kuramı, söz konusu demografik geçiş sürecini açıklarken dönüşümün 3 aşamadan oluştuğunu belirtmektedir. Birinci aşama sanayileşme öncesi dönemdir. Doğum ve ölüm oranları yüksek, nüfus artış hızı asgari seviyededir. İkinci aşama sanayi devrimi dönemidir. Yaşam ve sağlık koşulları iyileşmekte ölüm hızı buna bağlı olarak düşmektedir. Nüfus artışı hızlanmaktadır. Üçüncü aşamada ise birinci aşamaya benzer biçimde doğum ve ölüm oranları düşük, nüfus artış hızı minimal seviyededir. Demografik dönüşüm kuramına göre her toplum doğum ve ölüm hızlarının yüksek olduğu bir durumdan ikisinin de düşük olduğu bir aşamaya giden süreci mutlaka yaşayacaktır (Kinsella ve He, 2009, Kaynak: Çuhadar ve Lordoğlu, 2016, s. 66).

Türkiye’de de nüfusun demografik yapısının dönüşümüne bakıldığında 3 önemli değişim süreci vurgulanmaktadır. Vurgulanan ilk süreç doğurganlığın azalmasıyla yaşlı nüfustaki artıştır. Vurgulanan ikinci süreç doğurganlık hızındaki azalmaya bağlı olarak 15 yaş altı nüfustaki düşüştür ve son olarak vurgulanan süreç 15-64 yaş arası nüfusun zamanla artmasıdır (Türkiye’de Yaşlılık Dönemine İlişkin Beklentiler, 2011, Kaynak: Erbatu, 2017, s. 7). Aysan’a göre (2014) Türkiye’deki demografik dönüşümün birinci dönemi yüksek doğum ve ölüm oranlarının olduğu Osmanlı döneminden 1945’lere kadar geçen süreçtir. İkici dönemi, ülke nüfusunun hızlı arttığı ölüm oranının süratle düşerken doğum oranının yavaş düştüğü 1945’lerden başlayıp 2010’lara kadar gelen süreçtir. Üçüncü dönemi ise, hem doğum hem ölüm oranlarının düşük düzeylerde sabitlendiği 2010’lardan başlayan ve günümüze kadar gelen süreçtir.

Türkiye’nin nüfusu da dünyanın nüfusuna paralel bir biçimde giderek yaşlanmaktadır (Tablo 1). 1960’larda ortalama yaşam süresi erkekler için 51 yıl kadınlar için 54 yıl iken 2030’da ortalama yaşam süresinin erkekler için 74 yıl kadınlar için ise 79 yıl olacağı tahmin edilmektedir (Kaynak: Aydın, 2017).

Tablo 2-1: Türkiye'de Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yıl	**Yaş Grupları**		
	0-14	**15-64**	**65+**
1950	38,3	58,3	3,3
1960	41,2	55,1	3,5
1970	41,8	53,8	4,4
1980	39,0	55,9	4,7
1990	35,0	60,7	4,3
2000	29,8	64,5	5,7
2010	25,6	67,2	7,2
2015	24,0	67,8	8,2

2018	23,4	67,8	8,8

(Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2019a)

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 1980 yılında Türkiye'nin toplam nüfusu içinde 65 yaş ve üstündeki insanların oranı %4,7 iken 2000 yılında bu oran %5,7'ye çıkmıştır. TÜİK 2019 yılı verilerine göre 2018 yılı itibariyle Türkiye'nin toplam nüfusu 82 milyon 3 bin 882'dir. 65 yaş ve üzerindeki insanların toplam nüfus içindeki oranı ise %8,8'e çıkmıştır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2019a). 2018 yılında 65 yaş ve üzeri nüfusun toplam nüfus içerisindeki oranı %8,8 iken TÜİK nüfus projeksiyonları verilerine göre bu oranın 2023'te %10,2'ye 2040'ta %16,3'e ve 2080'de ise %25,6'ya çıkması beklenmektedir (TÜİK, 2019b).

%8 ile %10 arasındaki yaşlı nüfus oranı Birleşmiş Milletlere göre o ülkenin nüfusunun "yaşlı" olduğunu göstermektedir. Eğer oran %10'un üzerinde ise bu durum o ülkenin nüfusunun "çok yaşlı" olduğunu göstermektedir (Aydın, 2017).

Yapılan araştırmalara göre Türkiye yeni bir demografik yapıya geçmektedir. Doğurganlığın düşmesine bağlı olarak çocuk ve genç nüfusun azalması ve yaşlı nüfusun toplam nüfus içerisindeki oranının artması beklenmektedir. Bu nedenle yaşlanma yalnızca gelişmiş ülkeler için değil gelişmekte olan ülkeler için de önem arz etmektedir. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranının artmasının sosyal ve ekonomik yapılara etkileriyle ilgili gelişmiş ülkelerde birçok araştırma yapılmaktadır. Bu durumda yaşlı bireylerin sosyal hayattan izole edilmeden yaşamlarına devam etmelerine yönelik çalışmaların önemi her geçen gün artmaktadır (Şahin, 2015: 39, Kaynak: Yıldız, 2018, s. 15).

Bu nedenle çalışmanın devamında yaşlılara yönelik hizmetlere ve yaşlı hizmetleri denilince akla ilk gelen kurumlar olan huzurevleriyle ilgili bilgilere yer verilecektir.

2.2. Yaşlılara Yönelik Hizmetler

Günümüzde daha önce yaşanmamış bir hızda var olan sosyal ve kültürel değişimler yaşlılığın bir sorun olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur. Nüfusta, ekonomide ve teknolojideki değişimler yaşlılık konusunu gündeme getirmiştir. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranının artmasıyla birlikte değişen değerler ile ilişkiler

yaşlıların ihtiyaçlarını artırmış bu da çeşitli sorun alanlarının oluşmasına neden olmuştur (Emiroğlu, 1989, Kaynak: Artan, 1996, s. 17).

Yaşlının etkinliklerinde azalma, yaratıcılığında kısıtlanma ve modern dünyadan izole olması sonucu yaşlı bireyin gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik hizmetlerin zorunluluğu ön plana çıkmıştır (Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, 1995, Kaynak: Öner, 2014, s. 9).

Toplam nüfus içindeki yaşlı nüfus oranının artması yaşlılar için olan hizmetlerin de çeşitlenmesini talep etmektedir. Ülkemizde bu hizmetlerin idaresinde pek çok kurum bulunmaktadır. Verilen hizmetlerde öne çıkan başlıca amaç muhtaçlık durumu içerisinde bulunan yaşlılara yardımdır (Mammadov, 2018, s. 31).

Yaşlılara yönelik hizmetlerin ana amaçları ise şunlardır;

- kendilerine ait evlerde kimseden yardım almadan, rahat edebildikleri huzurlu bir ortamda uzun bir müddet yaşamalarını sağlayabilmek,
- uygun hastane şartlarını, fiziksel ve zihinsel hastalık durumlarında sunabilmek,
- herhangi bir bakım gereksiniminin doğabileceği koşullarda alternatif yaşama yerleri sağlayabilmek (Gökkoca ve Baharlıetiler, 1999).

Yaşlılara yönelik hizmetlerin daha iyi anlaşılabilmesi için somut hizmetlerin açıklanmasından önce ülkemizde bu alandaki tarihsel gelişim sürecine bakmak gerekmektedir. İlgili literatür incelendiğinde yaşlılara yönelik hizmetlerin tarihinin geçmişten günümüze iki döneme ayrılarak incelendiği görülmektedir: Cumhuriyet öncesi ve cumhuriyet sonrası.

Cumhuriyet öncesi döneme bakıldığında; ülkemizin tarihin her döneminde yaşlıların ve çocuklarının korunmasına önem verdiği görülmüştür (Soysal, 2015, s. 21).

Türklerin Şamanizm'e inandıkları zamanda Şamanlar yaşları ve deneyimleriyle manevi hayatta etkili olan kimselerdi (Kaynak: Soysal, 2015, s. 21). Türklerdeki kabile yaşam kültürü deneyim sahibi yaşlı bireyleri de toplum içinde önemli bir yerde konumlandırmaktadır. Çıplak olanları giydirme ve aç olanları doyurma Türklerde bey olmanın kuralları arasındadır. Buradan Türklerde sosyal yardım anlayışının eski dönemlere dayandığı anlaşılmaktadır. Muhtaç olanlara yardım düşüncesi Türklerin

İslamiyet'i kabul etmelerinden sonra da devam etmiştir. Yaşlılara yönelik açılan ilk kurum Selçuklular dönemindedir. Sivas'ta Darülreha (huzurevi), Mısır'da Gökbörü tesisleri, darülaceze ve dullar için barınma tesislerinin bulunduğu görülmüştür (Soysal, 2015).

Osmanlı döneminde dinin buyrukları ve din buyruklarına karşı olmayan geleneksel yapılar çerçevesinde sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetlerinin yürütüldüğü görülmektedir. Sadaka, kefaret, zekat, fitre, adak, kurban bu dönemde sık başvurulan yöntemlerdir (Dilik, 1971, Kaynak: Cengiz, 2018, s. 29). Osmanlı döneminde 19. yy'a kadar sosyal yardım ve hizmetlerin geleneksel kalıplar içerisinde sürdürülmeye devam ettiği görülmektedir ve sosyal hizmetler vakıflar aracılığıyla sağlanmaktadır. Özellikle avarız vakıfları Osmanlı döneminde ön plana çıkmışlardır. Kızılay ve Darülaceze Osmanlı döneminde kurulmuş ve günümüze kadar gelen kurumlar arasındadır (Cengiz, 2018).

Cumhuriyetten sonraki döneme bakıldığında; 1930'da 1580 sayılı Belediye Kanunu kabul edilmiştir. Bu kanunla birlikte ilk defa belediyelere muhtaç yaşlıların korunması, yaşlı evlerinin yapımı ve yönetimi yetkisi, farklı şehirlerde yatılı kurum (huzurevi, düşkünler evi, güçsüzler yurdu, aceze evi) açma yetkisi verilmiştir (Toper, 2017, s. 29).

Devam eden dönemde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlı olarak ilk huzurevi Konya'da açılmıştır. 1982 Anayasası ise sosyal hizmetin odağında bulunan birey ve grupları açık biçimde belirtmiştir. 1983 yılına gelindiğinde ise 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunla birlikte sistemli ve planlı yönetim ve denetleme görevini ulusal ve mahalli düzeyde devlet üstlenmiştir (ASPB, 2013, Kaynak: Toper, 2017).

2011 yılında 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Kanun'un adı Sosyal Hizmetler Kanunu olarak değiştirilmiş ve Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 2018 yılına gelindiğinde ise 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile birleşmiş ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı adını almıştır. Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü (EYHGM) Bakanlık'ın ana hizmet birimleri arasındadır.

EYGHM tarafından *"... yaşlılara yönelik uluslararası gelişmeler esas alınarak sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetleri izlenmekte, kontrol edilmekte, politika ve stratejiler bu doğrultuda ve kültürel ve sosyal yapımıza uygun olarak geliştirilerek insan odaklı, bütüncül hizmet sunumu ve multidisipliner yaklaşım"* esas alınmaktadır. Bu bağlamda bakıldığında yaşlılara yönelik hizmetlerde bütünlüğün önem arz ettiği görülmektedir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2018, s. 88).

Ülkemizde yaşlılara yönelik hizmetler kapsamında; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, yerel yönetimler ve özel sektörün etkinliği görülmektedir Ülkemizdeki yaşlılara yönelik sunulan hizmetler incelendiğinde ise ön plana çıkanların; kurumsal bakım, mali destek, gelir güvencesi sağlama ve nakit yardımları olduğu görülmektedir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2018, s. 89).

Türkiye'de yaşlılara yönelik hizmetler genel olarak; evde bakım, gündüz bakımı ve kurum bakımı olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

2.2.1. Evde Bakım Hizmetleri

Bakım Hizmetleri ve Stratejisi Eylem Planına göre; bakım hizmetleri, bakım ihtiyacı içindeki bireye evde ya da kurumda verilen profesyonel desteği tanımlamaktadır (Başer, 2017, s. 11). Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin yapmış olduğu tanımlamaya göre ise evde bakım; yaşlı bireylerin evde tek başlarına karşılayamadığı ya da aile üyelerinin yardımda bulunamadıkları durumlarda ihtiyaçlarının çeşitli hizmetlerle desteklenmesini ve onları sosyal hayattan izole etmeden hayatlarının evlerinde devam ettirilmesini sağlayan özbakım hizmetleridir (Öner, 2014, s. 10). Evde bakım hizmetleri, insanların yaşadığı her yerde, her durumda sağlıklı şartların olması felsefesinden doğmuştur (Koç, 2005, Kaynak: Kelleci Kahraman, 2013, s. 140). Özellikle de toplumumuzdaki sosyokültürel nedenlerle geleneksel ve kültürel değerler yaşlılara hizmette kurum bakımını onaylamamaktadır. Bu bakış açısının varlığı evde bakım hizmetlerinin önemini gözler önüne sermektedir (Özer, 2001, s. 34). Yaşlı birey için evinin; tanıdığı, bildiği, kendisini özgür ve güvende hissettiği, hatıralarıyla birlikte olduğu bir yer (Hazer, 2007, Kaynak: Şeker ve Kurt, 2018, s. 22). olması da aynı öneme işaret etmektedir.

Ülkemizde yaşlılara yönelik evde bakım ve evde bakıma destek hizmetleri kapsamında aşağıdaki faaliyetler yürütülmektedir;

- *"Teknik hizmetler (yaşlıların evinde yapılacak basit tamirat, sıhhi tesisat, her türlü onarım, boya-badana, yaşlıların ihtiyacına göre evin özel düzenlenmesine yönelik tadilatlar vb.),*
- *Sağlık hizmetleri (pansuman yapma, kan şekeri ölçme, tansiyon ölçme, enjeksiyon yapma, ilaç verme ve takibi vb.),*
- *Psikolojik destek ve yönlendirme hizmetleri (yaşlıların durum tespitinden sonra tespit edilen ihtiyacına göre yaşlının psikologla görüştürülmesi, sağlık birimine yönlendirilmesi, gerekli ise bireysel görüşme ve ilgili birimlere yönlendirilmesi vb.),*
- *Rehberlik ve mesleki danışmanlık (ilaç yüzdelerinin, faturalarının ödenmesinde, hasta bezi, tekerlekli sandalye, havalı yatak, medikal malzeme vb. ihtiyaçlarının teminine ilişkin rehberlik vb.),*
- *Sosyal destek hizmetleri (sohbet, alış-veriş yapma, yaşlıya refakat etme vb.),*
- *Kişisel bakım (vücut temizliği, berber hizmeti vb.),*
- *Ev temizliğinin yapılması,*
- *Yemek yapımına yardım hizmetleri"* (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2018, s. 123).

2.2.2. Gündüz Bakım Hizmetleri

Gündüz bakım hizmetleri, yaşlı bireyin kendilik değerini artırmak ve kendi yaşamını idame ettirirken kişi ve kurumlara bağımlı olmamasını sağlamak amacıyla verilmektedir. Yaşlı bireyin sosyal hayattan kopmasını önleme ve yaşlıyı eğitsel, sosyal, mesleki ve boş zaman aktiviteleriyle destelekleme amacıyla yapılan faaliyetlerdir (Danış, 2004, Kaynak: Öner, 2014, s. 11).

Hayatını evde tek başına, ailesi ile birlikte veya akrabaları ile devam ettiren alzheimer ya da demans vb. hastalıkları bulunan yaşlı bireyin; yaşam koşullarının iyileştirilmesi, boş vakitlerinin değerlendirilmesi, kendi başına gerçekleştiremediği sosyal, psikolojik ve sağlık açılarından çeşitli ihtiyaçlarının karşılanmasında yardım ve destek sağlanması, yaşlı bireyin ilgi alanlarına yönelik faaliyetlerin düzenlenerek yaşlının sosyal bağlarının güçlendirilmesi ve zenginleştirilmesi, ihtiyaç duyulduğu vakitlerde aile

üyeleri ile birlikte dayanışma ve paylaşım sağlanarak yaşlının hayat kalitesinin artırılması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda aşağıdaki faaliyetler yürütülmektedir;

- *"Yaşlılarımızın fonksiyonel aktivitelerini, el ve göz koordinasyonlarını, ayrıca günlük yaşamdaki becerilerini artırıp onları daha bağımsız bir seviyeye ulaştırmak için iş ve meşguliyet terapisi yapılması,*
- *Fizik tedavi, günlük hatırlatma/hafıza çalıştırma egzersizlerinin düzenlenmesi,*
- *Ahşap- seramik- cam boyama, kalıp çıkarma, yazı yazma, puzzle- lego- boncuk çalışmalarının uygulanması,*
- *Oyun oynama, yemek, piknik ve gezi gibi etkinliklere katılım sağlanması,*
- *Uyku ve dinlenme saatlerinin oluşturulması,*
- *Üyelerin sağlık kontrollerinin, ilaç ve tansiyon takiplerinin yapılması,*
- *Ailelerin oryantasyonunun sağlanması."* (ASPB, 2018, s. 122).

2.2.3. Kurum Bakımı

Ülkemizde yaşlılara yönelik hizmetler dahilinde ilk sırada kurum bakımı yer almaktadır (Sertbaş ve Bahar, 2003, Kaynak: Ardahan, 2010, s. 27). Huzurevleri ve benzer kuruluşların ortaya çıkışlarındaki ana hedefler yaşlı bireylere huzurlu ve anlamlı bir yaşamı; sağlık, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlar konusunda yardımcı olarak, vücut uzuvlarının fonksiyonlarını geliştirerek, özgür hareket alanı sağlayarak sunmaktır (Kane ve Kane, 1998, Kaynak: Kaya, 2017, s. 428).

Ülkemizdeki toplumsal yapı yaşlı bireyin aile ortamında yaşamasının uygun olduğunu düşünmektedir. Ama günümüze gelindiğinde sosyal yaşamda görülen çekirdek aile yapısına dönüşüm yaşlı bireyi aileden izole etmektedir. Yaşlı birey bu anlamda yalnızlık duygularıyla başa çıkmak durumunda kalmaktadır. İlaveten kadının iş hayatına katılımı evde bakım geresiniminde olan yaşlılar için sorun haline gelmiştir. Bakım evleri, bu soruna bir çözüm anlamında çeşitli yapı ve şekillerde geliştirilmiştir. Yaşlılık sürecinde kurum bakımı giderek büyüyen bir ihtiyaç olarak göz önüne çıkıyorken her türlü kaynak kullanılarak yaşlı bireyin bakımının evde sağlanmaya çalışılmasına devam edildiği görülmektedir (Ersoy ve ark., 2012, Kaynak: Yaman, 2012).

Uzun süreli kurum bakımı yaşlı bireylere yönelik hizmetlerde önemli bir yerde konumlanmaktadır (Woo ve ark. 2000). Her ne kadar yaşlılar, bakımlarının ev ortamında sağlanmasını talep etseler de günümüz sosyoekonomik ve kültürel yapısındaki değişim ve dönüşümler huzurevi tercihini artırmaktadır (Atila, 2006; Üresin, 2005, Kaynak: Kulakçı ve ark., 2012, s. 54). Bunun yanı sıra kurum bakımı, yaşlanma ile birlikte çalışma yaşamından ayrılan, iş gücü dışındaki olanaklara ulaşamayan, yakınları ve barınacak yeri olmayan veya ekonomik imkanları yeterli olmasına rağmen akrabalarına ve ailesine yük olmadan yaşamını sakin ve huzurlu bir ortamda devam ettirmek isteyen yaşlıların da seçtikleri hizmet modelidir (Doğan, 2007, Kaynak: Yaman, 2012).

Ülkemizde yaşlılara yönelik hizmetlerde öncelikli hedef; yaşlı bireylerin, mümkün olduğu müddetçe sosyal çevrelerinden ayrılmadan kendi evlerinde aile ortamlarında iken bakımlarının karşılanmasıdır. Ama bu hizmetin verilmesinin mümkün olmadığı durumlarda aile ortamına yakın ev tipinin sağlandığı kuruluşlarda hizmet verilmesi istenmektedir. Bu da sağlanamıyorsa ihtisaslaşmış küçük kapasiteli bakım kurumlarında hizmet verilmesi uygulanmaya çalışılmaktadır. Türkiye'de bu bağlamda bakım gereksinimi içerisinde olan yaşlılara resmi kuruluşlarda 60 yaş ve üzerindeki, özel kuruluşlarda ise 55 yaş üzerindeki yaşlılara bakım ve hizmet verilmektedir. Sağlık, temizlik, psikososyal ihtiyaçlar, beslenme, barınma, boş zamanların değerlendirilmesine yönelik sosyal faaliyetler vb. hizmetler bu kuruluşlarda verilmektedir. Bu çerçevede hizmetleri veren kuruluşlar; huzurevleri, huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri ve yaşlı yaşam evleridir (ASPB, 2018).

Ülkemizde huzurevleri ve yaşlı bakım merkezleri daha yaygın olarak görülmektedir (Sözer, 2018, s. 473).

Bu çalışmanın daha iyi anlaşılabilmesi açısından huzurevlerine ve ülkemizde bulunan huzurevlerinin durumuna daha ayrıntılı olarak bakmak gerekmektedir.

2.2.3.1. Huzurevleri

Bir toplumsal sorun olan yaşlılık, huzurevi ve benzeri kuruluşlar aracılığıyla modern toplumlarda kabul edilebilir, hoşgörülebilir bir konuma gelmiştir. Modern toplum, insanın anlam düzeyindeki her kavramı rasyonelleştirdiği için yaşlılık kavramını da sınıflandırıp kategorize etmiş ve yaşlılığa özgü profesyonel bir hizmetin oluşturulabilmesi için o kategorizasyon çerçevesinde huzurevi gibi organizasyonları oluşturmuştur (Sözer, 2018, s. 473).

Kurumlar gelişigüzel oluşturulmamışlardır ve içerisinde var oldukları toplumların özelliklerini yansıtarak belirli hedefler doğrultusunda kurulmuşlardır (Atila, 2006, s. 65). Işık'a (2002) göre; huzurevinin genel amacı içinde bulunan huzur ifadesindedir. Bu kavram, huzurun bir evde yaşanabileceğine vurgu yapar ve kuruluş tarafından yaşlı bireye vaad edilir. Huzur ifadesi için sözü edilen vurgular geleneksel değerlerin yansımalarıdır. Çünkü modern toplumlarda birey tükettikçe va hayata katıldıkça mutlu olabileceğini düşünmektedir. Huzurun ise daha ruhsal ve bütünlüklü bir anlamı olduğu ifade edilir. Bu anlamlar çerçevesinde bakıldığında huzurevlerinde huzur ifadesinin kullanılmasının yaşlılığı anlamlandırıştaki gelenekselliğe dayandığı düşünülmektedir (Mammadov, 2018, s. 32).

Huzurevleri, yaşlı bireyin alışkın olduğu aile ve akrabalarının bulunduğu ortamdan sonra günlük hayatını devam ettirdiği kuruluşlardır. Yani huzurevinde yaşayan yaşlı bireyin sosyal yaşamının büyük bir bölümünü bu kuruluşlar oluşturur. Bu kurumlar kuruluş yapısına uygun düzenlendikleri ve yönetildikleri için yaşlılara yönelik bazı kısıtlamaları ve yaşlıların uymaları gereken bazı kuralları bünyelerinde barındırırlar (Arpacı, 2005, Asayesh, 2013, s. 36).

Ülkemizde huzurevlerinin durumuna bakıldığında ise; yaşlılara yönelik hizmetlerin planlanması ve yürütülmesi ile ilgili görevlerin devlet tarafından üstlenilmesinin 1956 yılında Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün kurulmasıyla olduğu görülmüştür. Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü yaşlılara yönelik tüm hizmetleri 1983 yılında 2828 sayılı Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile bünyesine almıştır. (Sertbaş ve Bahar, 2003, Kaynak: Ardahan, 2010, s. 28).

2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun 15. Maddesine dayanılarak hazırlanan ve 2001 yılında Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Huzurevleri İle Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği'ne göre yaşlı; *"60 yaş ve üzerindeki sosyal ve/veya ekonomik yönden yoksunluk içinde olup, korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç olan kişi"* şeklinde ifade edilirken huzurevi; *"60 yaş ve üzerindeki yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak, bakmak ve bu kişilerin sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan yatılı sosyal hizmet kuruluşu"* olarak tanımlanır.

Kanuna göre huzurevine kabul koşulları ise aşağıdaki gibidir;

- *"60 yaş ve üzeri yaşlarda olmak,*
- *Kendi gereksinimlerini karşılamasını engelleyici bir rahatsızlığı bulunmamak yeme, içme, banyo, tuvalet, ve bunun gibi günlük yaşam etkinliklerini bağımsız olarak yapabilecek durumda olmak,*
- *Ruh sağlığı yerinde olmak,*
- *Bulaşıcı hastalığı olmamak,*
- *Uyuşturucu madde ya da alkol bağımlısı olmamak,*
- *Sosyal ve/veya ekonomik yoksunluk içinde bulunduğu sosyal inceleme raporu ile saptanmış olmak "*

Ayrıca yaşlı bireyleri mağdur etmeme amacıyla belgelerin düzenlenmesi gerçekleşene kadar yaşlılar kuruluşlara misafir olarak kabul edilebilir yahut işlemler tamamlansa dahi sıra beklemek durumunda olan yaşlıya ayni ve nakdi yardım sağlanabilmektedir (Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği, 2001).

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü İstatistik Bülteni'ndeki (2019) verilere göre Tablo 2'de Bakanlık'a bağlı huzurevi sayısının ve kuruluş hizmetlerinden yararlanan yaşlı sayısının yıllara göre değişimi görülmektedir. Huzurevi ve hizmet alan yaşlı sayısı yıllar geçtikçe artış göstermektedir.

Tablo 2-2: Bakanlığa Bağlı Huzurevi Sayısı, Kapasitesi ve Huzurevinde Kalan Yaşlı Birey Sayısının Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Huzurevi Sayısı	Kapasite	Bakılan Yaşlı Sayısı
2020 (Temmuz)	155	15,795	13.970
2019	153	15,385	13,888
2018	146	14,967	13,883
2017	144	14,793	13,692

2016	141	14,412	13,248
2015	132	13,488	12,299
2014	124	12,647	11,688
2013	115	12,241	11,293
2012	106	11,706	10,951
2011	102	9,783	10,590
2010	97	9,260	7,979
2009	81	8,126	7,220
2008	79	8,002	6,773
2007	70	7,552	6,477
2006	69	7,605	6,082
2005	66	7,173	5,603
2004	62	6,760	5,389
2003	63	6,580	5,188
2002	63	6,477	4,952

(Kaynak: Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü İstatistik Bülteni, 2020)

Tablo 3'te ise kamu, özel ve diğer kamu kuruluşlarına ait huzurevleri, huzurevlerinin kapasiteleri ve hizmetten yararlanan yaşlıların sayısının 2020 yılı Ağustos ayı itibariyle güncel verileri yer almaktadır.

Tablo 2-3: Kamu, Özel, Diğer Kamu Kuruluşlarına Ait Huzurevleri Sayısı, Kapasiteleri ve Bakılan Yaşlı Sayısı

Yatılı Bakım Huzurevleri 2019 Ekim	Huzurevi Sayısı	Kapasite	Bakılan Kişi Sayısı
Bakanlığa Bağlı Huzurevleri	155	15,795	13,970
Bakanlığa Bağlı Darülaceze (Yaşlı)	1	516	458
Diğer Kamu Kuruluşlarına Ait Huzurevleri	21	2,044	2,399
Özel Huzurevleri	253	16,474	10,744
Toplam	430	34,829	27,571
Bakanlığa Bağlı Huzurevleri Kapasitesine Dahil Olan Yaşlı Yaşamevleri	25	111	102
Gündüz Hizmet Veren Kuruluşlar	31	457	382

(Kaynak: Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü İstatistik Bülteni, 2020)

2.3. Huzurevlerine Yönelik Bakış Açısını Etkileyen Etmenler

İlgili araştırmalar incelendiğinde bireylerin yaşlıya ve huzurevlerine yönelik bakış açılarının algılarının tutum kavramıyla açıklanmaya çalışıldığı görülmüştür.

Tutumlar sosyal algımızı ve davranışlarımızı etkilemeleri yönünden önem arz etmektedirler. Smith'e (1968) göre tutum *"bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir"* (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2015, s. 129-130). Marshall (1999) ise tutumun, *"ana bir değer ya da inanca işaret ettiğine inanılan belirli bir şekilde davranış gösterme eğilimi olması yönüne"* vurgu yapmaktadır (Başer, 2017, s. 13).

Düşünceler duyguları, duygular davranışları meydana getirmektedir ve bunlar tutumların öğelerini oluşturmaktadır. Tutumlar insanı bir davranışı sergilemeye hazırlamaktadır. Psikolojide insanların bir davranışı neden yaptığı ile ilgili çalışmalarda genellikle tutumlar incelenmektedir. Tutumların durumları veya olayları incelemede bir ara değişken olarak kullanılmalarının sebebi ise; kendileri gözlemlenemeyen ama bazı davranışlara neden oldukları varsayılan eğilimler olarak açıklandıkları içindir (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2015).

Tutumların oluşumunda ise çeşitli değişkenlerin rolü bulunmaktadır. Yapılan araştırmalarda tutumların oluşumunda etkili olan faktörlerin; genetik faktörler, kişilik, sosyal sınıf, fizyolojik koşullar, toplumsallaşma süreci, deneyim ve grup üyeliği olarak belirtildiği görülmüştür (İnceoğlu, 2011, Kaynak: Yurttaş, 2017, s. 102). Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar'a (2015) göre tutumların oluşumunda; anne-baba, arkadaşlar, sosyal çevre, medya ve tutum objesiyle doğrudan deneyimin de etkileri bulunmaktadır. Bir durum ya da olaya karşı tutuma sahip olmanın en bariz yolu, o durum veya olayla ilgili bir deneyim yaşamış olmaktır. Deneyim bireylerin tutumlarının oluşumunda önemli bir noktada bulunmasına karşın insanların tutum geliştirmede doğrudan bir deneyim yaşamalarına gerek bulunmamaktadır. Bireyler, başkalarından duyarak, gözlemleyerek ve okuyarak da tutum sahibi olabilirler (Tekarslan, 2000, Kaynak: Yurttaş, 2017, s. 102). Bu çerçevede bir huzurevini gözlemleme fırsatı bulmuş insanların huzurevlerine yönelik bakış açıları da önem arz etmektedir.

Huzurevlerine ve yaşlılara yönelik bakış açısıyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde algının oluşmasına neden olan faktörlerin araştırmacılar tarafından genel olarak dört başlık altında incelendiği görülmektedir. Bunlar; kültür, inanç/din, toplumsal değişme ve aile yapısı ile kitle iletişim araçlarıdır.

2.3.1. Kültür

Edward B. Taylor'a göre kültür, *"insanın toplumun bir üyesi olarak elde ettiği, bilgi, inanç, sanat, ahlak, hukuk, adetle ve diğer yetenekler ile alışkanlıklarından oluşan karmaşık bir bütün"*dür. Sosyal bilimcilere göre ise kültür öğrenilmiş davranış kalıplarıdır (Mitchell, 1977, Kaynak: Bozkurt, 2013, s. 90). Kültür bir toplumun kimliğinin oluşmasındaki en önemli etkendir. Bir topluluğun alışkanlıkları, paylaşımları, gizledikleri, geçmişten günümüze getirdikleri, birbirlerine ilettikleri her şey kültürdür (Doğan, 1995, Kaynak: Çakmakçıoğlu, 2013, s. 63).

İlgili literatüre göre bireyin tutumlarının, değerlerinin ve bakış açısının oluşumunda içerisinde yaşadığı sosyokültürel çevrenin önemi büyüktür. Bir insanın tutumlarını incelemede, insan kültürden bağımsız değerlendirilmemelidir.

Kültürel olarak yaşlılık ise, bireylerin içerisinde var oldukları toplumların yaşlıya ve yaşlılığa yönelik yükledikleri anlamları ifade etmektedir. Sosyal bir varlık olan insan kültürel paylaşımla yaşamını idame ettirmektedir. İnsanı bir toplulukta diğer topluluklardaki bireylerden farklı bir üye konumuna getiren o topluluğun değer, inanç ve kültürüdür (Çobanlı ve Salt, 2001, Kaynak: Sucu, 2018, s. 131).

İlgili literatüre bakıldığı zaman, huzurevlerine yönelik bakış açısının oluşumunda yaşlıya ve yaşlılığa yönelik algının da etkili olduğu düşünülmektedir. Nüfus içindeki yaşlıların oranının artmasıyla yaşlılığın bir problem olarak görülmeye başlanması huzurevlerinin bir problem çözücü olarak algılanmasını sağlamaktadır. Geleneksel toplumlarda yaşlı bireylerin rolleri, gelen neslin yetiştirilmesinde ve kültürün korunmasında önemli bir konumdadır. Modern toplumlarda yaşlı bireylerin rolleri çok etkili olmamakla birlikte yaşlı bireyler üretkenliklerinin azalması nedeniyle aileye yük olarak görülürler (Gök, 2011, s. 17).

Bizim kültürümüzde ise yaşlılar önemlidir ve toplum tarafından saygı görmektedir. Bu nedenle huzurevi benzeri kurumlar modern zamanlara kadar gelişmemiştir (Özkan, 2017, s. 137).

2.3.2. İnanç/Din

Algı oluşturması yönünden din, bireylerin anlam dünyasına şekil verir ve anlam dünyasını yönlendirerek sosyal hayatta etkisini hissettirmektedir. İlahi dinler bireysel ve toplumsal seviyelerde düzenlemeleri bünyelerinde barındırmaktadır. Toplumsal

değerlerin, kuralların ve ahlak ilkelerinin oluşumunda din önemli bir konumdadır. Dinlerin insanı anlama ve tanımlama biçimi yaşlılığa yönelik bakış açısına da şekil vermektedir (Gündüz, 2007, Kaynak: İnce, 2012, s. 751-752).

Türklerin Şamanizm dinini benimsedikleri dönemde yaşlılara saygı duyulmakta önem verilmektedir. Türkler o dönemde ölen yaşlının ruhunun aile ile birlikte yaşamaya devam ettiğine inanmaktadır. Şamanlar da genellikle yaşlı ve deneyimleri itibariyle toplum içerisinde saygın bir konumda yer almaktaydı. Türklerin İslamiyet'i kabul etmelerinden sonra da yaşlılara olan saygı devam etmiştir. Fitre ve zekatın öncelikle yaşlı bireylere verilmesi bunun en önemli göstergelerindendir (Soysal, 2015). İslam dini yaşlı anne babaya bakım vermeyi ibadet olarak tanımlamaktadır. Yaşlı anne babanın bakımının çocukları tarafından sağlanması İslam dinine göre hem ahlaki hem de dini bir görevdir. Kur'an'da ve sünnette anne babaya ve yaşlılara yardımla ilgili yönlendirmeler içeren emirler ve tavsiyeler bulunmaktadır (Buladı, 2009). Buladı'ya (2009) göre bu çerçevede değerlendirildiğinde huzurevleri İslam dininin ürünü değildir fakat dinde insanlara hizmet önemlidir ve bu önem nedeniyle huzurevleri reddedilen kurumlar değildir.

2.3.3. Toplumsal Değişme ve Aile Yapısı

Batı uygarlıklarında modernleşme ile ifade edilen dönem Rönesans ve Aydınlanma dönüşümünden sonrası iken genel anlamda modernleşme ise bir topluluğun gelişim evrelerinde geldiği son dönemi tanımlamaktadır (Demir ve Acar, 1998, Kaynak: Bayrak, 2018, s. 55).

Modern öncesi dönemde yaşlılar dezavantajlı bir konumdadır. Bunun sebebi kas gücünün önemli olmasıdır. Modern çağ ile birlikte yaşlılık dikkati üzerine çeken bir konu olmuştur çünkü geçmiş dönemlerde sağlık sistemlerinin iyi olmayışı, yeterli beslenememe, salgın hastalıklar gibi nedenlerle insan ömrü uzun değildir. Sağlık alanındaki gelişmelerle birlikte insan ömrü uzamıştır. Eskiden çok az insan 40 yaşına kadar yaşarken günümüzde en fazla ömür uzunluğu 125 yıl olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede eskiden çocukta olan yaşlı bakım sorumluluğunu toplumda meydana gelen dönüşüm ile birlikte devlet de üstlenmiştir (Dağ, 2016, s. 60).

Endüstrileşen toplumlardaysa ekonomik ve kültürel gelişim ile birlikte yaşlılara bakış değişmektedir. Bir toplumda yaşlının konumunu; mülkiyet hakkı, gençlerin olanaklarını etkileyebilme, bilgi ve becerilere sahip olma, inanç ve gelenekler, sosyal bağlar, ekonomi, toplum üyeleri arasındaki ilişki gibi faktörler etkilemektedir.

Endüstrileşmiş toplumlarda ise bu faktörler yaşlının toplumsal konumunda düşmeye neden olabilmektedir. Ayrıca bu toplumlarda kadın da iş hayatında yer aldığından yaşlı bireyin evde bakımı zorlaşmaktadır. Tarımla geçimini sağlayan gelişmekte olan bölgelerde ise durum farklıdır. Yaşlı bireyler tarımda uzun süre çalışmaya devam ettikleri için ekonomik yönden gücü ellerinde bulundurmaya devam ederler ve ailede söz sahibidirler. Yaşlının bakımı evde aile bireylerinin yanında sağlanmaya devam etmektedir. Bunun bir sebebi de yaşlı bakımı için kuruluşların yeterli düzeyde olmayışıdır (Afşar, 1993).

19. yy'daki ekonomik ve sosyal dönüşümler ailenin yapısını da değiştirmiştir. Kırdan kente göç ile birlikte şehirlerde aile yapıları çekirdek aile örgütlenmesi şeklini almıştır. Hizmet ihtiyacı içinde olanlar için açılan bakım kurumları başlangıçta doğal ve gerekli olarak görülürken zamanla düşkünler için olan yerler olarak algılanmaya başlamıştır. Çalışma yaşamına kadın ve erkeğin birlikte katılmasıyla yaşlı bireylerin bakım kurumlarında hizmet alması genel görüşken diğer yandan yaşlı bireyler çalışan ebeveynlerin çocuklarına bakma sorumluluğunu da üstlenmeleri nedeniyle yeni bir rol de üstlenmişlerdir. (Atila, 2006, s. 56).

Türklerde kabile yaşamının olduğu ve yaşam deneyimiyle öğrenilen bilginin değerli olduğu dönemlerde yaşlılar da bu bilgiye sahip olmalarıyla önemli bir konumda yer almaktaydı (Soysal, 2015, s. 22) öte yandan teknolojinin hızla değiştiği günümüzde yaşlının bilgi birikimi eski önemini yitirmiştir.

2.3.4. Kitle İletişim Araçları

Tutumların oluşmasında kültür önemli bir konumda yer almaktadır. Söz konusu kültürün yayıldığı ve nesilden nesile aktaramının sağlandığı bir diğer alan ise kitle iletişim araçlarıdır (Özkan, 2017, s. 132).

1980 sonrasında küreselleşmeyle birlikte dünyada ve Türkiye'de medya önemli bir aktör haline gelmiştir. Birçok araştırmanın konusu olarak kullanılmıştır. Genelde bu araştırmalarda medya toplumu, bireyi ve aileleri etkilemesi yönüyle ele alınmıştır (Şentürk ve Turğut, 2011). Kail ve Cavanaugh'ya (2010) göre çocuklar haftada 20-25 saatlerini televizyon izleyerek harcamaktadırlar. Bu veriye göre lise mezunu bir kişi iki yılını televizyon karşısında geçirmiş olacaktır (Zastrow ve Krist-Ashman, 2014, s. 306). Bu bilgi ışığında değerlendirildiğinde televizyonun çocukluk dönemlerinden itibaren

insanların değer ve tutumlarının oluşumundaki etkisinin göz ardı edilemeyeceği düşünülmektedir.

Kuruoğlu ve Salman'ın (2017), ana akım medya ve sinemadaki yaşlı temsilinin gerçek hayatla örtüşüp örtüşmediğini filmler üzerinden yaşlılık kuramları çerçevesinde inceledikleri çalışmaya göre; yaşlı bireyler ülkemizde ve dünyada genellikle medya tarafından görmezden gelinmekte veya gerçek hayatta olduklarından farklı şekilde yansıtılmaktadır. Yaşlılar, aile üyeleriyle veya sosyal çevrelerindeki insanlarla sorun yaşayan insanlar olarak gösterilmekte, yalnızlığa mahkum oldukları vurgulanmakta ve akranlarından oluşan bir alt kültür içinde varlık gösterebildikleri yansıtılmaktadır. Filmleri toplumların bir aynası olarak gören Sözer (2018), Türkiye'nin farklı kültürlerini ele alan 2 filmi incelediği çalışmasında, Türkiye'nin doğusu, batısı fark etmeksizin filmlerdeki huzurevi temsilinin olumsuz olduğunu belirtmektedir.

Filmlerde dizilerde huzurevlerinin genellikle dramatize edildiği görülmektedir.

2.4. Huzurevlerine Bakış Açısıyla İlgili Yapılan Çalışmalar

İlgili literatür incelendiğinde huzurevlerine bakış açısıyla ilgili çok sayıda çalışmanın olmadığı görülmüştür. Yaşlılık alanındaki bakış açısıyla ilgili çalışmalar ise genel olarak yaşlı ve yaşlılık dönemine yönelik olarak yapılmaktadır.

Dünyaya bakıldığında yaşlılıkla ilgili ilk çalışmaların genellikle tıp alanında yapıldığı görülmüştür. Disiplinlerarası araştırmalar ise 1928'de Harvard Üniversitesi'nde Longitüdinal Araştırmalar Merkezi'nin kurulmasıyla başlamıştır Türkiye'de yaşlılıkla ilgili yapılan iki temel araştırmadan birincisi; Onur'un (1986) Gelişim Psikolojisi - Yetişkinlik, Yaşlılık, Ölüm- isimli çalışması iken ikincisi, Örnek ve arkadaşlarının (1992) Geriatrik Psikiyatri isimli eseridir (Koç, 2002).

Türkiye'de huzurevlerine bakış açısıyla ilgili yazılan tezlere bakıldığında tespit edilebildiği kadarıyla 6 tez bulunmaktadır. Çalışmaları, huzurevlerinin algılanma biçiminin yaşlılar ve yaşlı olmayanların bakış açısından araştırılmasına yönelik olarak iki ana kategoriye ayırmak mümkündür.

Yaşlı bireylerin huzurevi algılarına yönelik üç tez bulunmaktadır. Bunlardan ilki, Dilek ÇEVİK SÖKMEN (2008) tarafından yapılan "Huzurevinde Kalan Yaşlıların Huzurevindeki Yaşamlarına İlişkin Algıları" isimli yüksek lisans tezidir. Çalışma

İstanbul ilindeki Maltepe Huzurevi'nde kalmakta olan 60 yaş ve üzerindeki yaşlıların huzurevindeki yaşamlarına ilişkin algılarının araştırılması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

İkinci çalışma, Semra AKTAŞ POLAT (2016) tarafından yapılan "Konaklama Birimi Olarak Huzurevi Algısı" isimli yüksek lisans tezidir. Çalışma 60 yaş ve üzeri, evde yaşayan yaşlıların huzurevlerine yönelik algılarının çeşitli değişkenlere göre değişip değişmediğinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Üçüncü çalışma, Elif GÜRBÜZ (2019) tarafından yapılan "Yaşlı Nüfusun Huzurevlerine İlişkin Görüşleri ve Beklentileri: Bolu Örneği" isimli yüksek lisans tezidir. Çalışma Bolu'da yaşamını sürdüren 65 yaş ve üzeri, 10'u erkek, 10'u kadın toplamda 20 katılımcı ile katılımcıların huzurevlerine ilişkin görüş ve beklentilerini belirlemeye yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

Yaşlı olmayanların bakış açılarına yönelik yapılan çalışmalar içerisinde ise 3 tez bulunmaktadır. Bunlardan ilki Gökçen ÇAKMAKÇIOĞLU (2013) tarafından yapılan "Yaşlıların Bakım Kurumlarına Yerleştirilmesinde Toplumun Tutum ve Algılarının Araştırılması: Eskişehir Örneği" isimli yüksek lisans tezidir. Araştırma Eskişehir ilinde sosyoekonomik düzeyi birbirinden farklı üç mahallede yaşayan insanların yaşlıların bakım kurumlarına yerleştirilmelerine yönelik bakış açılarını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

İkinci çalışma Hatice Selin IRMAK (2017) tarafından yapılan "Huzurevinde Kalan Bireylerin ve Ailelerinin Huzurevlerine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi" isimli yüksek lisans tezidir. Araştırma İstanbul ilindeki Sultangazi ve Zeytinburnu Semiha Şakir Huzurevi'nde yaşayan 100 yaşlı ve 100 yaşlı yakınının huzurevlerine yönelik bakış açılarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Sonuncu çalışma ise, Murat YILDIZ (2018) tarafından "Lise Öğrencilerinde Yaşlı ve Huzurevi Algısı: İstanbul Örneği" adlı yüksek lisans tezidir. Çalışma; İstanbul ilindeki Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi, Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi ve Birikim Koleji Bağcılar Güneşli Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilerin yaşlılara ve huzurevlerine yönelik algılarının araştırılması amacıyla yapılmıştır.

Yazılan makaleler incelendiğinde ise tespit edilebildiği kadarıyla üç çalışma bulunmaktadır. Bunlardan ilki Neslihan SUCU (2018) tarafından yapılan "Huzurevinde Kalan Yaşlıların Huzurevi İle İlgili Algıları, Deneyimleri ve Yaşam Beklentileri: Niğde

Örneği" isimli araştırmadır. Araştırma Niğde Bor Huzurevi'nde kalan yaşlıların yaşamlarını nasıl sürdürdüklerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

İkinci makale ise, Selim SÖZER (2018) tarafından yapılan "Çınar Ağacı ve Beyaz Melek Filmlerinde Türk Toplumunun Huzurevi Algısı" isimli çalışmadır. Çalışma bu iki filmden hareketle Türk toplumun huzurevi algısını ortaya koyma amacıyla yapılmıştır.

Üçüncü ve son makale ise Taner ARTAN, Aylin ARICI ve bu tez çalışmasının da araştırmacısı Nur AÇIKGÖZ (2019) tarafından aynı konu üzerinde nitel araştırma deseninde yürütülen "Huzurevi Çevresinde İkamet Edenlerin Huzurevlerine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: İstanbul Sultangazi Huzurevi" isimli çalışmadır.

Araştırmaların geneline bakıldığında huzurevlerine bakış açısının genellikle sosyoekonomik, kültürel ve yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi gibi kişisel boyutlar çerçevesinde ele alındığı görülmüştür. Genellikle yaşlı bireylerin veya yaşlısının bakımının huzurevi tarafından sağlanması tercihini yapanların huzurevi algıları ortaya konmaya çalışılmıştır. Yapılan bakış açısı çalışmalarında huzurevleri ile ilgili sahip olunan bilgi düzeyi değişkeninin neredeyse hiç kullanılmadığı görülmüştür. Bu çalışma huzurevleri ile ilgili gözlem yolu ile bilgisi artan bireylerin bakış açılarını incelemesi yönüyle yapılan diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.

Ayrıca araştırmaların başlıklarında kullanılan kelimelerin seçimleri incelendiğinde Türk toplumunun huzurevlerine bakış açısı ile ilgili fikir edinilebileceği düşünülmektedir. Huzurevlerine yaşlıların "yerleştirilmesi", yaşlıları huzurevini "seçmeye zorlayan" nedenler gibi kelime seçimleri huzurevi algısının olumsuz olduğunu düşündürmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı bir huzurevinin çevresinde ikamet eden insanların, yakınlarına bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine karşı bakış açılarında bir değişimin olup olmadığını araştırmak ve araştırmaya katılan mahalle sakinlerinin geri bildirimleri ışığında; yaş, cinsiyet, doğum yeri, meslek, eğitim düzeyi, aile tipi, medeni hal, kardeş sayısı, Sultangazi'de ikamet etme süresi, ikamet edilen mahallenin huzurevine yakınlığı, daha önce bir huzurevine gidip gitmeme durumu ve huzurevinde kalan bir yakının olup olmaması durumu gibi değişkenlerle araştırmaya katılanların huzurevlerine karşı bakış açılarının incelenmesidir.

Yaşlı nüfusun artması; huzurevleri ve yaşlı bakım merkezlerinin sayılarını artırmaktadır. Huzurevleri ve yaşlı bakım merkezlerinin sayılarının artması, bu kurumları toplum içinde daha görünür kılmaktadır. Huzurevi ve yaşlı bakım merkezlerinin sayılarının artması ve kurumların il/ilçe merkezlerinde yer almaya başlamasının insanların kurumlara yönelik bakış açılarını da etkileyeceği düşünülmektedir. Buna karşın bu bağlamda yapılan çalışmaların daha çok yaşlı ve yaşlılık algısına, bir huzurevini gözlemleme imkanına sahip olmayan insanların bakım kurumlarına bakış açılarına, sosyal hizmet eğitimi alan öğrencilerin veya bakım kurumunda bir yakını bulunanların huzurevi algılarına yönelik olarak yapıldığı görülmüştür. Literatürde huzurevleri ile direkt bağlantısı bulunmayan insanların huzurevi ve yaşlı bakım merkezlerine yönelik algılarının değişimi ile ilgili bir çalışmanın yer almadığı görülmüştür. Bu bağlamda yapılacak ilk araştırma olması nedeniyle çalışmanın ilgili literatüre katkı sağlayacağı ve devamında yapılacak çalışmalara kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

3.2. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın problemi; bir huzurevi çevresinde ikamet eden insanların çevrelerine bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine bakış açılarında bir değişimin olup olmadığıdır.

3.3. Hipotez ve Araştırma Soruları

Hipotez: Huzurevi çevresinde ikamet eden insanların huzurevlerine yönelik bakış açısı bir huzurevini gözlemleme imkanı bulduktan sonra olumlu yönde değişmiştir.

Araştırma soruları:

Yaş grupları ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Cinsiyet ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Doğum yeri ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Aile tipi ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Eğitim düzeyi ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Medeni hal ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

İkamet edilen mahalleler ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Ocak 2020- Eylül 2020 tarihleri arasında Sultangazi Huzurevi çevresinde ikamet eden 18 yaş üstü, sağlıklı ve gönüllü bireylerle yapılmıştır. Çalışma araştırmaya katılmaya gönüllü olan bireylerle ve onlara yöneltilen anket sorularıyla sınırlıdır. Diğer huzurevleri çalışma kapsamının dışındadır.

3.5. Araştırmanın Yöntemi

Bir huzurevi çevresinde ikamet eden insanların yakınlarına bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakışlarında bir değişimin olup olmadığını ortaya çıkartmayı amaçlayan bu çalışmada betimsel nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Singh (2007)'a göre olgu veya olayların herhangi bir etki olmaksızın ölçülerek orataya koyulduğu araştırmalar betimsel araştırmalardır. Neuman (2014)'a göre ise betimsel araştırmalar bu yönü nedeniyle içerik analizi, anket, etnografik çalışma gibi veri toplama tekniklerinin kullanılmasına ortam hazırlamaktadır (Kaya E, 2017).

3.6. Evren ve Örneklem

Araştırma evreni; tanımlanmış evrendeki elemanların eşit ve birbirinden bağımsız seçilme şansına sahip olduğu (Coşkun ve ark., 2017: 146) ve evren belirli bir alanda yoğunlaştığı zaman kullanılan (Baltacı, 2018) basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur.

Sekaran (2003)'a göre 100.000'i geçen evren büyüklüklerinde gerekli örnek büyüklüğünün minimum 384 olması gerekmektedir (Coşkun ve ark., 2017: 144).

Çalışmanın evrenini Sultangazi'de ikamet eden, 18 yaş ve üstü, sağlıklı bireyler oluşturmaktadır. Araştırma gönüllülük esasına bağlı olarak yürütülmüştür. Araştırmada Sultangazi Huzurevi'nin seçilmesinin nedenleri; huzurevinin yakın zamanda açılmış olması, bir mahalle içerisinde diğer konutlara yakın bir mesafede konumlanıyor oluşu ve konum olarak araştırmacıya yakınlığı sebebiyle veri toplanmasını kolaylaştırıyor olmasıdır.

Sultangazi, İstanbul'un eski yerleşim yerlerinden biridir ve 2008 yılında bir ilçe olarak kurulmuştur. 2019 yılı itibarıyla ilçenin toplam nüfusu 534.565'tir. İlçe göç alan bir yerleşim yeri olması nedeniyle genellikle gelenek ve göreneklerine bağlı geniş aile yapılanmasına sahip insanların yaşamlarını sürdürdüğü bir yer olarak bilinmektedir. İlçede çarpık kentleşmeler yaygındır ve ilçe kentsel dönüşüm projesi kapsamında yer almaktadır. Sultangazi ilçesinde toplamda 15 mahalle bulunmaktadır (T.C. Sultangazi Kaymakamlığı, Erişim Tarihi: 09.04.2020). Bu mahallelerden 75. Yıl ve Zübeyde Hanım Sultangazi Huzurevi'ne en yakın mahalleler olmaları nedeniyle daha çok katılımcının katıldığı mahallelerdir. Diğer mahallelerin konumları 75. Yıl Mahallesi ve Zübeyde Hanım Mahallesi'ne kıyasla Sultangazi Huzurevi'ne uzak mesefade olmaları nedeniyle mahalle sakinlerinin huzurevini gözlemleme imkanları düşmektedir. Bu nedenle analiz aşamasında mahalleler; 75. Yıl, Zübeyde Hanım ve diğer mahalleler olmak üzere üç kategoride değerlendirilecektir.

Sultangazi Huzurevi 2014 yılında 75. Yıl Mahallesi'nde kurulmuş ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde hizmet vermeye başlamıştır.

Araştırmaya 238 (%61)'i kadın 152 (%39)'si erkek toplamda 390 kişi katılmıştır. 15 anket, soruların hatalı veya eksik doldurulması nedeniyle analize dahil edilmemiştir.

3.7. Veri Toplama Tekniği

Araştırma verileri 1 Ocak 2020- 30 Eylül 2020 tarihleri arasında yüz yüze görüşme tekniği ve İnternet aracılığıyla anketin katılımcılara ulaştırılması yolu ile toplanmıştır. Gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilen çalışmada katılımcılara ilgili literatürün taranması doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulan anket formu uygulanmıştır.

Anket formu iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların demografik ve sosyoekonomik özelliklerine yönelik sorular, ikinci bölümde ise araştırma hipotezlerinin sınanmasına yönelik olarak oluşturulan sorular bulunmaktadır. İkinci bölüm; yaşlı ve yaşlılık hakkındaki genel değerlendirmeleri anlamaya yönelik sorular, huzurevleri ile ilgili genel değerlendirmeleri anlamaya yönelik sorular ve huzurevlerine yönelik bakış açısının oluşmasını etkileyen etmenleri ortaya koymaya yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Anket sorularının cevap seçenekleri; “evet”, “hayır” ve “diğer” şeklindedir. Diğer seçeneği açık uçludur.

Anketler uygulanmadan araştırmacı tarafından gerekli açıklamalar yapılmış ve anket sorularının cevaplanması 8-10 dk sürmüştür.

3.8. Analiz Tekniği

Veri toplama işleminin sonlandırılmasının ardından verilerin kontrolleri yapılmış, eksik ve hatalı veriler çıkarılmıştır. Verilerin analizinde IBM SPSS İstatistik 20 paket programı kullanılmıştır.

Öncelikle katılımcıları tanımlayıcı özellikleri belirlemek için frekans analizleri yapılmıştır. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını anlamak için (Coşkun ve ark., 2017, s. 226) hipotez testleri kullanılmıştır. Analiz sonuçları çapraz tablolar şeklinde açıklanmıştır.

3.9. Araştırmanın Etik Yönü

Verilerin toplanması öncesinde İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu’ndan 05.11.2019 tarihli toplantısında 74555795-050.01.04- sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

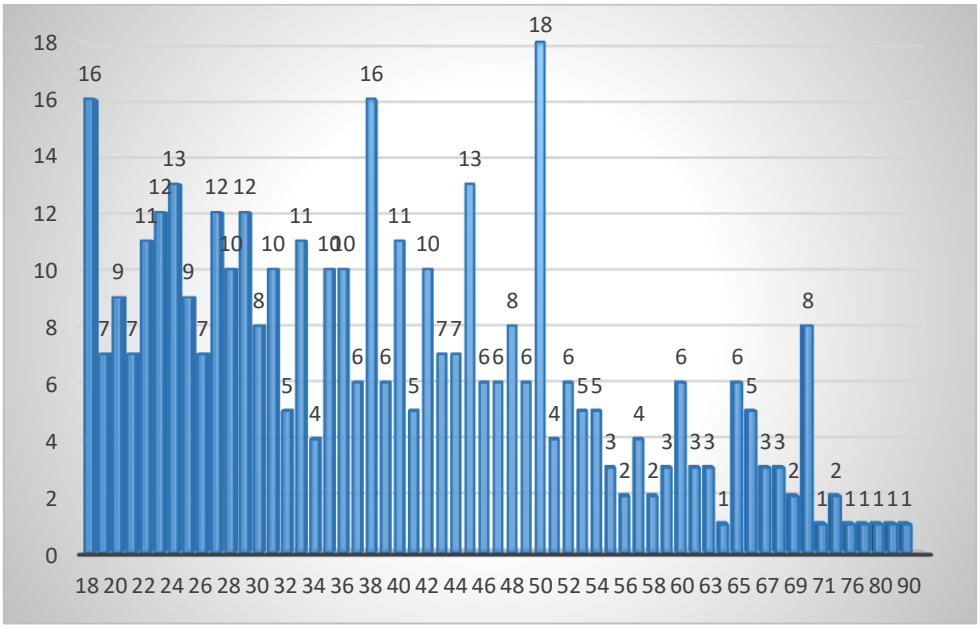
4. BULGULAR

Sultangazi Huzurevi çevresinde ikamet eden bireylerin huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine bakış açılarında bir değişimin olup olmadığını incelemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada elde edilen veriler iki ana başlık altında sunulmuştur. Bunlardan ilki katılımcılara yönelik sosyodemografik özelliklerin yer aldığı kısım, ikincisi ise katılımcıların huzurevlerine bakış açılarını etkileyen etmenlerin analiz edildiği kısımdır.

4.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri

Bu bölümde katılımcıların; yaş, cinsiyet, doğum yeri, meslek, eğitim düzeyi, aile tipi, medeni hal ve kardeş sayısına yönelik bulguların sayı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Ayrıca katılımcıların Sultangazi ilçesinde ikamet etme süreleri, Sultangazi ilçesinde ikamet ettikleri mahalle, Sultangazi ilçesine gelmeden önce yaşanılan yer, ailede yaşayan bir yaşlının olup olmaması, daha önce bir huzurevinin içini görüp görmeme ve huzurevinde kalan bir yakının olup olmaması durumu ile ilgili bulgular da bu başlık altında yer almaktadır.

Şekil 4-1: Katılımcıların Yaş Dağılımı

Çalışma kapsamında 18 yaş ve üstü bireylere anket uygulanmış ve katılımcıların yaş ortalaması 39,53 yaş olarak bulunmuştur (ss= 15,10). Ayrıca katılımcıların yaşları 18 ile 90 arasında değişim göstermektedir. Katılımcıların yoğunluk gösterdiği yaş ise 50 (%4,6)'dir (Şekil 4-1).

Yaşın cinsiyete göre dağılımına bakıldığında kadınlarda yaş ortalamasının 38,60, erkeklerde ise yaş ortalamasının 40,97 olduğu görülmüştür. Kadın katılımcılarda yoğunluğun en çok görüldüğü yaş 38 iken bu sayı erkek katılımcılarda 50'dir.

Tablo 4-1: Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

	N	**%**
Kadın	238	61
Erkek	152	39
Toplam	390	100

Katılımcıların cinsiyet dağılımına bakıldığında; %61 (n=238)'inin kadın, %39 (n=152)'unun erkek olduğu görülmektedir (Tablo 4-1).

Tablo 4-2: Katılımcıların Doğum Yeri Dağılımları

	N	**%**
Kır	207	53,1
Kent	183	46,9
Toplam	390	100

Katılımcıların doğum yerlerine bakıldığında %53,1'inin kır, %46,9'unun kent, yerleşim birimi olduğu görülmektedir (Tablo 4-2).

Tablo 4-3: Katılımcıların Meslek Grubu Dağılımları

	N	%
Çalışmıyor	145	37,2
Öğrenci	41	10,5
Memur	43	11,0
İşçi	81	20,8
Emekli	12	3,1
Diğer	68	17,4
Total	390	100

Araştırmada çalışmıyor kategorisi özel veya kamu herhangi bir sektörde çalışmayanları (ev hanımlığı gibi), işçi kategorisi özel veya kamu sektöründe maaş karşılığı çalışanları, diğer kategorisi ise kendisine ait olan iş yerinde çalışanları (esnaf gibi) ifade etmektedir.

Katılımcıların meslek grubu dağılımlarına bakıldığında; %37,2'sinin çalışmadığı, %20,8'inin işçi olduğu, %17,4'ünün diğer kategorisinde bulunduğu, %10,5'inin öğrenci olduğu, %11'inin memur olduğu ve %3,1'inin ise emekli olduğu; oranlar genel olarak değerlendirildiğinde ise katılımcıların çoğunluğunu çalışmayanların oluşturduğu görülmektedir (Tablo 4-3).

Tablo 4-4: Katılımcıların Eğitim Düzeyi Dağılımları

	N	%
Okuryazar değil	20	5,1
Okuryazar	18	4,6
İlkokul	165	42,3
Ortaokul	51	13,1
Lise	74	19
Ön Lisans	14	3,6
Lisans	46	11,8
Lisanüstü	2	0,5
Toplam	390	100

Katılımcıların eğitim düzeylerine bakıldığında; %42,3'ünün ilkokul mezunu, %19'unun lise mezunu, %13,1'inin ortaokul mezunu, %11,8'inin lisans mezunu olduğu, %4,6'sının okuryazar olduğu, %5,1'inin okuryazar olmadığı, %3,6'sının ön lisans, %0,5'inin lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunu ilkokul mezunları oluşturmaktadır ve katılımcılar arasında doktora mezunu bulunmamaktadır (Tablo 4-4).

Tablo 4-5: Katılımcıların Aile Tipi Dağılımları

	N	%
Çekirdek	341	87,4

Geniş	49	12,6
Toplam	390	100

Araştırmada çekirdek aile; anne, baba, çocuklar olarak tanımlanmıştır. Yetişkin olup anne/babası ile yaşayanlar da bu kategoride değerlendirilmiştir. Geniş aile ise anne, baba, çocukların yanında bir veya birkaç aile büyüğünün bulunduğu aile yapılanmasını göstermektedir. Anket verilerinin toplanması sırasında bir evin içindeki geniş aile tipi yapılanmaların aile apartmanlarına dönüştüğü gözlemlenmiştir.

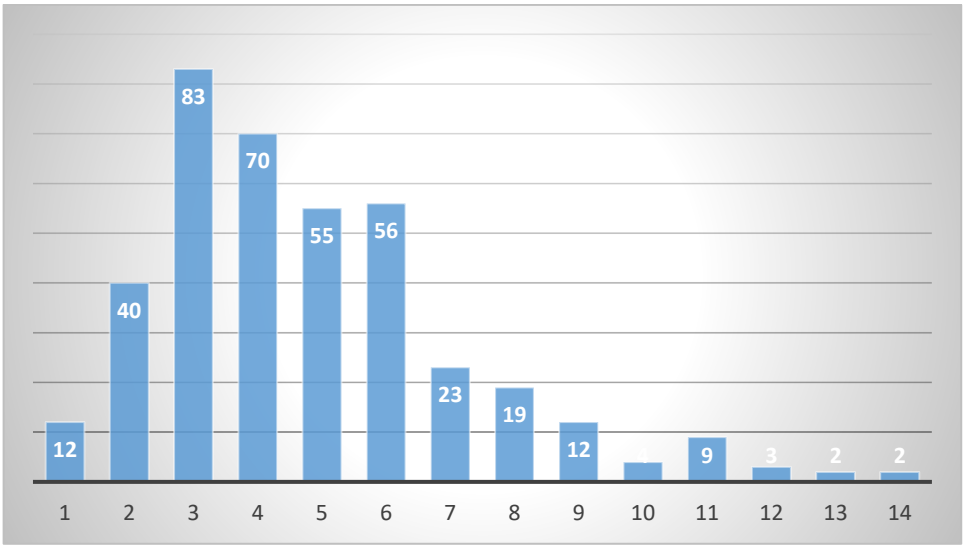
Katılımcıların aile tipi dağılımlarına bakıldığında; büyük bir çoğunluğun (%87,4) çekirdek aile yapılanmasına sahip oldukları görülmektedir. Katılımcıların %12,6'sı ise geniş aile yapılanmasına sahiptirler (Tablo 4-5).

Tablo 4-6: Katılımcıların Medeni Hal Dağılımları

	N	**%**
Bekar	115	29,5
Evli	275	70,5
Toplam	390	100

Araştırmada bekar; hiç evlenmemişleri, boşanmışları ve dul olanları tanımlamaktadır.

Katılımcıların medeni hal dağılımlarına bakıldığında büyük bir çoğunluğunun (%70,5) evli olduğu, %29,5'inin ise bekar olduğu görülmektedir (Tablo 4-6).

Şekil 4-2: Katılımcıların Kardeş Sayısı Dağılımları

Katılımcıların kardeş sayıları 1 ile 14 arasında farklılık göstermektedir. Şekil 4-2'deki dağılıma bakıldığında katılımcıların büyük çoğunluğunun (%21,3) kardeş sayısının 3 olduğu, %17,9'unun kardeş sayısının 4, %14,1'inin 5, %14,4'ünün 6, %10,3'ünün 2, %5,9'unun 7, %4,9'unun 8, %3,1'inin 9, %2,3'ünün 11, %3,1'inin 1, %0,8'inin 12, %0,5'inin 13, %0,5'inin 14 olduğu görülmektedir. Katılımcıların kardeş sayıları ortalaması ise 4,83'dür (ss= 2,43).

Tablo 4-7: Katılımcıların Sultangazi'den Önce Yaşadıkları Yerleşim Yeri Dağılımları

	N	%
Sultangazi Doğumlu	143	36,7
Köy	150	38,5
Başka ilçe	78	20
Başka ülke	2	0,5
Toplam	390	100

Katılımcıların %36,7'sinin doğumlarından itibaren Sultangazi'de yaşadıkları, %38,5'inin bir köy yerleşim biriminden Sultangazi'ye göç ettikleri, %20'sinin başka ilçeden Sultangazi'ye geldiği ve %0,5'inin başka ülkeden Sultangazi'ye göç ettiği görülmektedir (Tablo 4-7).

Tablo 4-8: Katılımcıların Bir Yaşlının Bakım Sorumluluğunu Üstlenme Durumları

	N	**%**
Evet	62	15,9
Hayır	328	84,1
Toplam	390	100

Tablo 4-8'e bakıldığında katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%84,1) bir yaşlının bakımı sorumluluğunu üstlenmedikleri, %15,9'unun ise bir yaşlının bakım sorumluluğunu üstlendikleri görülmektedir.

Tablo 4-9: Katılımcıların Daha Önce Bir Huzurevini Ziyaret Etme Durumları

	N	**%**
Evet	62	15,9
Hayır	328	84,1
Toplam	390	100

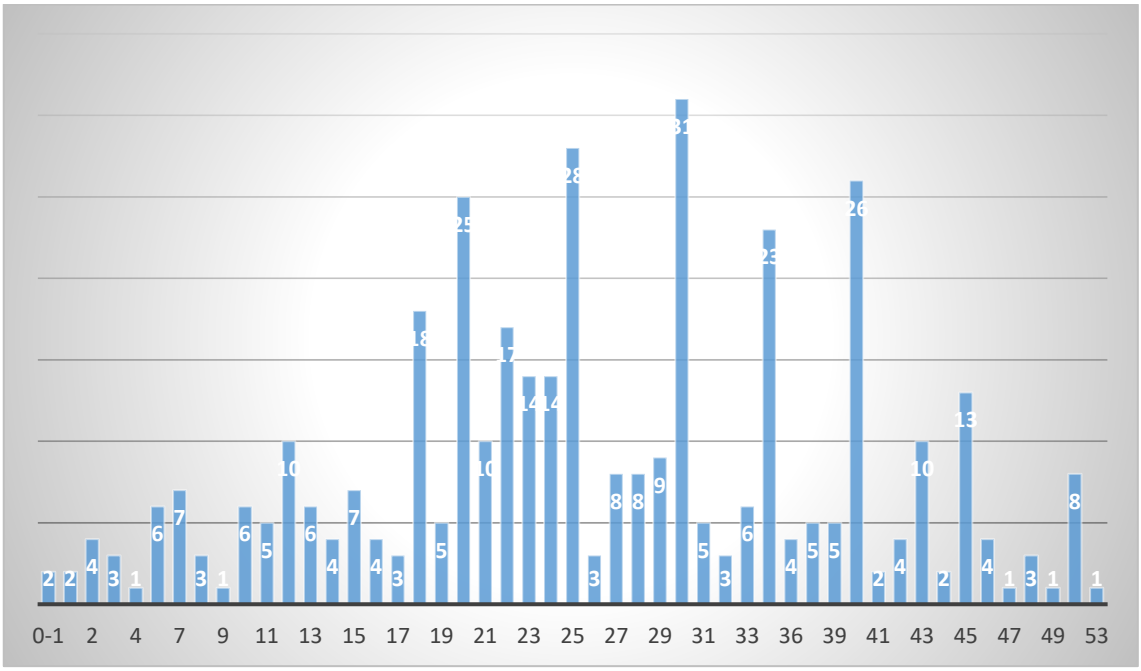
Tablo 4-9 incelendiğinde; katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%84,1) daha önce bir huzurevini ziyaret etmedikleri, %15,9'unun ise daha önce bir huzurevini ziyaret etme fırsatı buldukları görülmektedir.

Katılımcıların huzurevini ziyaret etme sıklıkları 1-2 kereyi geçmemektedir.

Tablo 4-10: Katılımcıların Bir Yakınlarının Huzurevinde Kalma Durumu

	N	%
Evet	11	2,8
Hayır	379	97,2
Toplam	390	100

Tablo 4-10 incelendiğinde araştırmaya katılanların %97,2'sinin huzurevinde kalan herhangi bir yakınının olmadığı, katılımcıların %2,8'inin ise huzurevinde kalan bir yakınlarının olduğu görülmektedir. Huzurevinde kalan yakınların ise genellikle komşu, uzaktan akraba gibi kimselerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şekil 4-3: Katılımcıların Sultangazi'de İkamet Etme Süreleri

Şekil 4-3'e göre katılımcıların Sultangazi'de ikamet etme süreleri 0-1 (5 ay ve 8 ay n=2) ile 53 yıl arasında değişmektedir. Katılımcıların Sultangazi'de ikamet etme sürelerinin ortalaması ise 26,53 yıldır (ss= 11,69).

Katılımcıların Sultangazi'de ikamet etme sürelerinin yoğunlaştığı yıllara bakıldığında; katılımcıların %7,9'unun (n=31) 30 yıldır, %7,2'sinin (n=28) 25 yıldır, %6,7'sinin (n=26) 40 yıldır, %6,4'ünün (n=25) 20 yıldır, % 5,9'unun (n=23) 35 yıldır Sultangazi'de ikamet ettikleri görülmektedir.

Tablo 4-11: Katılımcıların Sultangazi'de İkamet Ettikleri Mahalle Dağılımları

	N	%
75. Yıl	160	41
Zübeyde Hanım	136	34,9
Cebeci	44	11,3
Gazi	14	3,6
Yunus Emre	11	2,8
Esentepe	7	1,8
Uğur Mumcu	4	1
Sultançiftliği	4	1
İsmetpaşa	3	0,8
50. Yıl	3	0,8
Malkoçoğlu	2	0,5
Habipler	1	0,3

Yayla	1	0,3
Toplam	390	100

Tablo 4-11 incelendiğinde araştırmaya en çok katılımın Sultangazi Huzurevi'nin de bulunduğu 75. Yıl Mahallesi'nden (%41) olduğu görülmektedir. Araştırmaya ikinci en büyük katılım Sultangazi Huzurevi'ne en yakın mahalle olan Zübeyde Hanım Mahallesi'ndendir (%34,9). Araştırmaya diğer mahallelerden toplam katılım oranı %24,2'dir.

Cumhuriyet ve Eski Habipler mahallelerinde ikamet eden katılımcı bulunmamaktadır.

4.2. Huzurevlerine Bakış Açısına Yönelik Analizler

Bu bölümde araştırma sorularına yönelik analizler yer almaktadır.

Tablo 4-12: Yaşa Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim

	Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?			
	Evet (%)	**Hayır (%)**	**Toplam (%)**	**P Değeri**
18-30	77 (%57,9)	56 (%42,1)	133 (%100)	
31-45	82 (%63,1)	48 (%36,9)	130 (%100)	
46-59	44 (%55,7)	35 (%44,3)	79 (%100)	0,72
60 ve üstü	28 (%58,3)	20 (%41,7)	48 (%100)	
Toplam	231 (%59,2)	159 (%40,8)	390 (%100)	

Katılımcıların yaşları 18-30, 31-45, 46-59 ve 60 ve üstü olmak üzere 4 gruba ayrılmıştır. “Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?” sorusuna 18-30 yaş aralığındaki katılımcıların %57,9’unun evet, %42,1’inin hayır yanıtını verdiği; 31-45 yaş aralığındaki katılımcıların %63,1’inin evet, %36,9’unun hayır; 46-59 yaş aralığındaki katılımcıların %55,7’sinin evet, %44,3’ünün hayır yanıtını verdiği; 60 yaş ve üzerindeki katılımcıların ise %58,3’ünün evet, %41,7’sinin hayır yanıtını verdiği sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 4-12).

Yaş değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p=0,72, p>0,05).

Tablo 4-13: Cinsiyete Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim

	Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?			
	Evet (%)	**Hayır (%)**	**Toplam (%)**	**P Değeri**
Kadın	146 (%61,3)	92 (%38,7)	288 (%100)	
Erkek	85 (%55,9)	67 (%44,1)	152 (%100)	0,28
Toplam	231 (%59,2)	159 (%40,8)	390 (%100)	

“Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?” sorusuna kadınların %61,3’ü evet yanıtını verirken %38,7’si hayır yanıtını vermiştir, erkeklerin %55,9’u evet yanıtını verirken %44,1’i hayır yanıtını vermiştir (Tablo 4-13).

Cinsiyet değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. (p=0,28 p>0,05).

Tablo 4-14: Doğum Yerine Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim

	Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?			
	Evet (%)	**Hayır (%)**	**Toplam (%)**	**P Değeri**
Kır	102 (%58)	87 (%42)	207 (%100)	
Kent	111 (%60,7)	72 (%39,3)	183 (%100)	0,59
Toplam	231 (%59,2)	159 (%40,8)	390 (%100)	

"Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?" sorusuna doğum yeri kır olanların %58'i evet, %42'si hayır; doğum yeri kent olanların %60,7'si evet %39,3'ü hayır yanıtı vermiştir (Tablo 4-14).

Doğum yeri değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p=0,59$, $p>0,05$).

Tablo 4-15: Aile Tipine Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim

	Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?			
	Evet (%)	**Hayır (%)**	**Toplam (%)**	**P Değeri**
Çekirdek	198 (%58,1)	143 (%41,9)	341 (%100)	
Geniş	33 (%67,3)	16 (%32,7)	49 (%100)	0,21
Toplam	231 (%59,2)	159 (%40,8)	390 (%100)	

"Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?" sorusuna çekirdek aile tipine sahip olanların %58,1'i evet, %41,9'u hayır; geniş aile tipine sahip olanların %67,3'ü evet, %32,7'si hayır yanıtını vermiştir (Tablo 4-15).

Aile tipi değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p=0,21, p>0,05).

Tablo 4-16: Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim

	Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?			
	Evet (%)	**Hayır (%)**	**Toplam (%)**	**P Değeri**
Okuryazar değil	14 (%70)	6 (%30)	20 (%100)	
Okuryazar	7 (%38,9)	11 (%61,1)	18 (%100)	
İlkokul	105 (%63,6)	60 (%36,4)	165 (%100)	
Ortaokul	27 (%52,9)	24 (%47,1)	51 (%100)	0,11
Lise	47 (%63,5)	27 (%36,5)	74 (%100)	
Üniversite	31 (%50)	31 (%50)	62 (%100)	
Toplam	231 (%59,2)	159 (%40,8)	390 (%100)	

"Yakınınıza bir huzurevi açılması huzurevlerine bakışınızı olumlu yönde değiştirdi mi?" sorusuna okuryazar olmayanların %70'i evet, %30'u hayır; okuryazar olanların %38,9'u evet, %61,1'i hayır, ilkokul mezunu olanların %63,6'sı evet %36,4'ü hayır; ortaokul mezunu olanların %52,9'u evet, %47,1'i hayır; lise mezunu olanların %63,5'i evet, %36,5'i hayır; üniversite mezunu olanların %50'si evet, %50'si hayır yanıtını vermiştir (Tablo 4-16).

Eğitim durumu değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (p=0,11, p>0,05).

Tablo 4-17: Medeni Hal Durumu Değişkenine Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim

	Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?			
	Evet (%)	**Hayır (%)**	**Toplam (%)**	**P Değeri**
Bekar	65 (%56,5)	50 (%46,9)	115 (%100)	
Evli	166 (%60,4)	109 (%39,6)	275 (%100)	0,48
Toplam	231 (%59,2)	159 (%40,8)	390 (%100)	

"Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?" sorusuna bekar katılımcıların %56,5'i evet, %46,9'u hayır; evli katılımcıların %60,4'ü evet %39,6'sı hayır yanıtını vermiştir (Tablo 4-17).

Medeni hal değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (p=0,48, p>0,05).

Tablo 4-18: Sultangazi'de İkamet Edilen Mahalle Değişkenine Göre Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim

	Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?			
	Evet (%)	**Hayır (%)**	**Toplam (%)**	**P Değeri**
75. Yıl	120 (%75)	40 (%25)	160 (%100)	**0,000**

Zübeyde Hanım	75 (%55,1)	61 (%44,9)	136 (%100)
Diğer	36 (%38,3)	58 (%61,7)	94 (%100)
Toplam	231 (%59,2)	159 (%40,8)	390 (%100)

"Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?" sorusuna 75. Yıl Mahallesi'nde ikamet edenlerin %75'i evet, %25'i hayır; Zübeyde Hanım Mahallesi'nde ikamet edenlerin %55,1'i evet, %44,9'u hayır; diğer mahallelerde oturanların %38,3'ü evet, %61,7'si hayır yanıtını vermiştir (Tablo 4-18).

Katılımcıların Sultangazi ilçesinde ikamet ettikleri mahalle ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p=0,00$, $p<0,05$).

4.2.1. Katılımcıların Yaşlı ve Yaşlılık İle İlgili Genel Değerlendirmeleri

Tablo 4-19: Yaşlı ve Yaşlılık İle İlgili Genel Değerlendirmeler

Sorular	**Evet (%)**	**Hayır (%)**	**Diğer (%)**
1-Sizce yaşlılar aile ve toplum için önemli midir?	381 (%97,7)	9 (%2,3)	0
2-Nüfusun içinde yaşlıların sayısının artmasını bir sorun olarak görüyor musunuz?	65 (%16,7)	324 (%83,1)	1 (%0,3)

3-İnsanlar yaşlandıkları zaman onlara çocuklarının bakmaları gerektiğini düşünüyor musunuz?	343 (%87,9)	42 (%10,8)	5 (%1,3)
4-Evde bir yaşlının bakılmasının aile içi huzursuzluklara neden olabileceğini düşünüyor musunuz?	166 (%42,6)	219 (%56,2)	5 (%1,3)
5-Yaşlıların huzurevinde bakılmalarını isteyenlerin kendilerine göre haklı sebepleri olduğunu düşünüyor musunuz?	309 (%79,2)	78 (%20)	3 (%0,8)
6-Siz yaşlanınca huzurevinde yaşamayı tercih eder misiniz?	89 (%22,8)	297 (%76,2)	4 (%1)

"Sizce yaşlılar aile ve toplum için önemli midir?" sorusuna katılımcıların neredeyse tamamı (%97,7) evet yanıtını verirken, %2,3'ü hayır yanıtını vermiş, diğer yanıtını veren katılımcı bulunmamıştır (Tablo 4-19).

"Nüfusun içindeki yaşlıların sayısının artmasını bir sorun olarak görüyor musunuz?" sorusuna katılımcıların %16,7'si evet yanıtını verirken, %83,1'i hayır, %0,3'ü diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-19). "Diğer" yanıtı veren katılımcı ise nüfus içerisinde yaşlıların sayısının artmasının ülkeye ekonomik açıdan olumsuzluk yaratabileceğini düşündüğünü belirtmiştir.

"İnsanlar yaşlandığı zaman onlara çocuklarının bakmaları gerektiğini düşüyor musunuz?" sorusuna katılımcıların %87,6'sı evet yanıtını verirken, %10,8'i hayır, %1,3'ü diğer yanıtını vermiştir. "Diğer" yanıtını veren katılımcılar ise bu durumun yaşlının ve onun bakım sorumluluğunu üstlenecek kişilerin sahip olduğu şart ve içinde bulundukları duruma göre değişeceğini düşündükleri cevaplarını verirlerken, bir katılımcı "bilmiyorum" cevabı vermiştir (Tablo 4-19). "Diğer" yanıtını veren katılımcılardan biri *"Kesin bir şey söylenmesi zor bir konu. O sebeple kişinin kendi isteği önemli bu konuda. Huzurevlerinin şartları da diğer bir konu. Genel itibarıyla huzurevleri yalnızca barınma*

ve beslenme amacıyla kurulduğu, yuva olmaktan uzak olduğu için huzurevlerine bakışta soğuk ve uzak gelmektedir." cevabını yanıtına eklemiştir.

"Evde bir yaşlının bakılmasının aile içi huzursuzluklara neden olabileceğini düşünüyor musunuz?" sorusuna katılımcıların %42,6'sı evet yanıtını verirken, %56,2'si hayır, %1,3'ü diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-19). "Diğer" yanıtı veren katılımcılar "kısmen" bu şekilde düşündüklerini eklemişlerdir.

"Yaşlıların huzurevinde bakılmasını isteyenlerin kendilerine göre haklı sebepleri olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna katılımcıların %79,2'si evet yanıtı verirken, %20'si hayır, %0,8'i diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-19). "Diğer" yanıtını veren katılımcılar "kısmen" yanıtını vererek haklı sebepleri olan insanların azınlıkta olduğunu, çoğunluğun haklı sebeplerinin olmadığını düşündüklerini eklemişlerdir.

"Siz yaşlanınca huzurevinde yaşamayı tercih eder misiniz?" sorusuna katılımcıların %22,8'i evet yanıtını verirken, %76,8'i hayır yanıtı, %1'i ise diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-19). "Diğer" yanıtını veren katılımcılar farklı şart ve koşullar altında düşüncelerinin değişebileceğini eklemişlerdir.

4.2.2. Katılımcıların Huzurevlerine Bakış Açısını Etkileyen Unsurlara Yönelik Değerlendirmeleri

Bu bölümde katılımcıların huzurevlerini bakış açısını etkileyen unsurlara yönelik sorulara verdikleri yanıtlar yer almaktadır.

Tablo 4-20: Huzurevlerine Bakış Açısını Etkileyen Unsurlara Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	Evet (%)	Hayır(%)	Diğer(%)
1-Sizce huzurevleri kültürümüze uygun mudur?	151 (%38,7)	236 (%60,5)	3 (%0,8)
2-Sizce huzurevlerine karşı yaşadığınız çevrenin bakışı daha çok iyi yönde midir?	271 (%69,5)	115 (%29,5)	4 (%1)
3-Medyada yer alan haberler huzurevlerine bakışınızı olumsuz etkiler mi?	323 (%82,8)	66 (%16,9)	1 (%0,3)

4-Yakınınıza bir huzurevi açılması huzurevleri ile ilgili bilgilerinizi artırdı mı?	154 (%39,5)	231 (%59,2)	5 (%1,3)

"Sizce huzurevleri kültürümüze uygun mudur?" sorusuna katılımcıların %38,7'si evet yanıtını verirken, %61,3'ü hayır yanıtı, %0,8'i diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-20). "Diğer" yanıtını veren katılımcılar bu konu hakkında bir fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir.

"Sizce huzurevlerine karşı yaşadığınız çevrenin bakışı daha çok iyi yönde midir?" sorusuna katılımcıların %69,5'i evet yanıtı verirken %29,5'i hayır yanıtı, %1'i ise diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-20). "Diğer" yanıtını veren katılımcılar çevrenin bakışının değişkenlik gösterebileceğini düşündüklerini belirtirken bir katılımcı çevrenin bakışının genellikle ön yargılı olduğunu belirtmiştir.

"Medyada yer alan haberler huzurevlerine bakışınızı olumsuz etkiler mi?" sorusuna katılımcıların %82,8'i evet yanıtını verirken, %16,9'u hayır yanıtı, %0,3'ü diğer yanıtını vermiştir. (Tablo 4-20). "Diğer" yanıtını veren katılımcı bazen olumsuz etkilendiğini belirtmiştir.

"Yakınınıza bir huzurevinin açılması huzurevleri ile ilgili bilgilerinizi artırdı mı?" sorusuna katılımcıların %39,5'i evet yantını verirken, %59,2'si hayır yanıtı, %1,3'ü diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-20). "Diğer" yanıtını veren katılımcılardan ikisi kısmen bilgi birikiminin arttığını diğerleri huzurevleri ile ilgili pek bir bilgilerinin olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 4-21: Huzurevlerine Bakış Açısındaki Değişim

	Evet (%)	**Hayır (%)**
5-Yakınınıza bir huzurevinin açılması huzurevlerinize bakışınızı	231 (%59,2)	159 (%40,8)

olumlu yönde değiştirdi mi?

"Yakınınıza bir huzurevi açılması huzurevlerine bakışınızı olumlu yönde değiştirdi mi?" sorusuna katılımcıların %59,2'si evet yanıtını verirken, %40,8'i hayır yanıtını vermiştir (Tablo 4-21).

Tablo 4-22: Huzurevleri İle İlgili Bilgi Birikimi Ve Huzurevlerine Bakış Açısı Arasındaki İlişki

		Yakınınıza bir huzurevi açılması huzurevlerine bakışınızı olumlu yönde değiştirdi mi?		
		Evet (%)	**Hayır (%)**	**Toplam (%)**
Yakınınıza bir huzurevinin açılması huzurevleri ile ilgili bilgilerinizi artırdı mı?	**Evet (%)**	135 (%87,7)	19 (%12,3)	154 (%100)
	Hayır (%)	94 (%40,7)	137 (%59,3)	231 (%100)
	Diğer (%)	2 (%40)	3 (%60)	5 (%100)
	Toplam (%)	231 (%59,2)	159 (%40,8)	390 (%100)

Huzurevleri ile ilgili bilgi birikimi ve huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasındaki ilişkiye bakıldığında; yakınlarına bir huzurevinin açılması ile huzurevlerine yönelik bilgi birikiminde artış olduğunu düşünenlerin %87,7'sinin yakınlarına bir huzurevinin açılmasıyla huzurevlerine yönelik bakış açılarının olumlu yönde değiştiğini düşündükleri görülmektedir. Bilgi birikiminde herhangi bir artış olmadığını düşünen katılımcıların %59,3'ünün ise "Yakınınıza bir huzurevi açılması huzurevlerine bakışınızı olumlu yönde değiştirdi mi?" sorusuna "hayır" cevabını verdikleri sonucuna ulaşılmaktadır (Tablo 4-22).

4.2.3. Katılımcıların Huzurevleri İle İlgili Genel Değerlendirmeleri

Bu bölümde katılımcıların huzurevleri ile ilgili genel değerlendirmelere yönelik olan anket sorularına verdikleri yanıtlar yer almaktadır.

Tablo 4-23: Huzurevleri İle İlgili Genel Değerlendirmeler

Sorular	Evet (%)	Hayır (%)	Diğer (%)
1-Sizce huzurevlerinin varlığı sosyal sorunları önlemede önemli midir?	312 (%80)	75 (%19,2)	3 (%0,8)
2-Sizce huzurevleri yaşlıların bakımı için yeterli midir?	211 (%54,1)	175 (%44,9)	4 (%1)
3-Sizce huzurevleri kimsesiz ve düşkünler için midir?	293 (%75,1)	96 (%24,6)	1 (%0,3)
4-Sizce huzurevleri yaşlıları toplumdan soyutlar mı?	221 (%56,7)	168 (%43,1)	1 (%0,3)
5-Sizce huzurevlerinin kuruluş amacı para kazanmak mıdır?	91 (%23,3)	294 (%75,4)	5 (%1,3)
6-Sizce genel olarak huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumları iyi midir?	242 (%62,1)	134 (%34,4)	14 (%3,6)
7-Sizce huzurevlerinin sayılarının artırılması gerekli midir?	303 (%77,7)	87 (%22,3)	0
8-Huzurevlerinin şehrin içinde yer almasının daha iyi olduğunu düşünüyor musunuz?	333 (%85,4)	55 (%14,1)	2 (%0,5)

9-Ülkemizde huzurevlerinin niteliklerinin geliştirilmesi gerektiğine inanıyor musunuz?	376 (%96,4)	14 (%3,6)	0
10-Huzurevinde yaşamayı seçen yaşlıların bunu zorunluluktan yaptıklarını düşünüyor musunuz?	320 (%82,1)	65 (%16,7)	5 (%1,3)
11-Huzurevinde yaşayan yaşlıların bu durumu çevrelerinden gizleme eğiliminde olduklarını düşünüyor musunuz?	233 (%59,7)	156 (%40)	1 (%0,3)
12-Sizce huzurevinde yaşayan yaşlılar özgür hareket edebilirler mi?	225 (%57,7)	163 (%41,8)	2 (%0,5)
13-Sizce huzurevinde yaşayan yaşlılar istedikleri zaman dışarı çıkabilirler mi?	234 (%60)	152 (%39)	4 (%1)
14-Sizce huzurevinde yaşayan yaşlılar diğerlerine göre daha iyi beslenirler mi?	265 (%67,9)	116 (%29,7)	9 (%2,3)
15-Sizce huzurevinde yaşayan yaşlılar diğerlerine göre daha sosyal midirler?	248 (%63,6)	139 (%35,6)	3 (%0,8)
16-Sizce huzurevinde yaşayan yaşlılar diğerlerine göre daha mı yalnızdırlar?	252 (%64,6)	133 (%34,1)	5 (%1,3)
17-Sizce kendi çocukları olup huzurevinde yaşayan yaşlılar bu duruma üzülürler mi?	363 (%93,1)	24 (%6,2)	3 (%0,8)

"Sizce huzurevlerinin varlığı sosyal sorunları önlemede önemli midir?" sorusuna katılımcıların %80'i evet yanıtını verirken, %19,2'si hayır yanıtı, %0,8'i diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). "Diğer" yanıtını veren katılımcılardan biri "kısmen", diğeri "bilmiyorum" yanıtını vermiş, bir katılımcı ise "*Huzurevleri geride kalan çocuğu, ailesi*

vs. olmayanlar için çok faydalı bir oluşum ancak kentsel yaşamda hele ki çekirdek ailelerde bulunan yaşlılar düşünüldüğünde maddi/manevi en ufak zorlukta yaşlıya bakmakla yükümlü diğer bireyler açısından kolay bir çıkış kapısı gibi olduğundan risk olma durumu taşıdığını da düşünüyorum." şeklinde cevabını belirtmiştir.

"Sizce huzurevleri yaşlıların bakımı için yeterli midir?" sorusuna katılımcıların %54,1'i evet yanıtını verirken, %44,9'u hayır yanıtı, %1'i ise diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). "Diğer" yanıtını veren katılımcıların yarısı kurumdan kuruma bu durumun değişebileceğini, diğer yarısı ise bu konuda bir fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir.

"Sizce huzurevleri kimsesiz ve düşkünler için midir?" sorusuna katılımcıların %75,1'i evet yanıtını verirken, %24,6'sı hayır yanıtını, %0,3'ü ise diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). "Diğer" yanıtını veren katılımcı "kısmen" bu görüşe katıldığını belirtmiştir.

"Sizce huzurevleri yaşlıları toplumdan soyutlar mı?" sorusuna katılımcıların %56,7'si evet yanıtını verirken, %43,1'i hayır yanıtını, %0,3'ü ise diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). "Diğer" yanıtını veren katılımcı "kısmen" bu görüşe katıldığını belirtmiştir.

"Sizce huzurevlerinin kuruluş amacı para kazanmak mıdır?" sorusuna katılımcıların %23,3'ü evet yanıtını verirken, %75,4'ü hayır yanıtını, %1,3'ü ise diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). "Diğer" yanıtını veren katılımcıların tamamı para kazanmanın huzurevlerinin kuruluş amaçlarından biri olduğunu ama tek amaçlarının bu olmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir.

"Sizce genel olarak huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumları iyi midir?" sorusuna katılımcıların %62,1'i evet yanıtını verirken, %34,4'ü hayır yanıtını, %3,6'sı diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). "Diğer" seçeneğini işaretleyen katılımcıların 7'si "fikrim yok" , 6'sı "kişiden kişiye göre değişir" yanıtlarını vermişlerdir. Bir katılımcı genel olarak insanların huzurevi çalışanlarının yaşlılara yönelik tutumlarının nasıl olduğu ile ilgili düşüncelerinin medyadan etkilendiğini ve genel algının olumsuz olduğunu düşündüğünü belirtmiştir.

"Sizce huzurevlerinin sayılarının artırılması gerekli midir?" sorusuna katılımcıların %77,7'si evet yanıtını verirken, %22,3'ü hayır yanıtını vermiş, diğer yanıtı veren katılımcı olmamıştır (Tablo 4-23).

"Huzurevlerinin şehrin içinde yer almasının daha iyi olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna katılımcıların %85,4'ü evet yanıtını verirken, %14,1'i hayır yanıtını,

%0,5'i ise diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). "Diğer" yanıtını veren katılımcılardan biri bu konuda "kararsız" olduğunu belirtirken, diğeri "her ikisi de olmalı" şeklindeki düşüncesini yanıtına eklemiştir.

"Ülkemizde huzurevlerinin niteliklerinin geliştirilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?" sorusuna katılımcıların neredeyse tamamı (%96,4) evet yanıtını verirken, %3,6'sı hayır yanıtını vermiş, diğer yanıtını veren katılımcı olmamıştır (Tablo 4-23).

"Huzurevinde yaşamayı seçen yaşlıların bunu zorunluluktan yaptıklarını düşünüyor musunuz?" sorusuna katılımcıların %82,1'i evet yanıtını verirken, %16,7'si hayır yanıtını, %1,3'ü diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). "Diğer" kategorisini seçen katılımcılar bu durumun kişiden kişiye göre değişebileceği cevabını vermişlerdir.

"Huzurevinde yaşayan yaşlıların bu durumu çevrelerinden saklama eğiliminde olduklarını düşünüyor musunuz?" sorusuna katılımcıların %59,7'si evet yanıtını verirken, %40'ı hayır yanıtını, %0,3'ü ise diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). "Diğer" kategorisini seçen katılımcı bu durumun kişiden kişiye göre değişebileceğini düşündüğünü belirtmiştir.

"Sizce huzurevinde yaşayan yaşlılar özgür hareket edebilirler mi?" sorusuna katılımcıların %57,7'si evet yanıtını verirken, %41,8'i hayır yanıtını, %0,5'i ise diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). "Diğer" kategorisini seçen katılımcılar "emin değilim" yanıtını cevaplarına eklemişlerdir.

"Sizce huzurevinde yaşayan yaşlılar istedikleri zaman dışarı çıkabilirler mi?" sorusuna katılımcıların %60,'ı evet yanıtını verirken, %39'u hayır yanıtını, %1'i ise diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). "Diğer" kategorisini seçen katılımcılardan bu konu hakkında bir fikirlerinin olmadığı ve bu durumun kişilerin sağlık durumlarına göre değişkenlik gösterebileceğini düşündükleri yanıtlarını vermişlerdir.

"Sizce huzurevinde yaşayan yaşlılar diğerlerine göre daha iyi beslenirler mi?" sorusuna katılımcıların %67,9'u evet yanıtını verirken, %29,7'si hayır yanıtını, %2,3'ü diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). "Diğer" kategorisini seçen katılımcılardan 2'si kısmen bu görüşe katıldıklarını, 3'ü bu durumun kişiden kişiye göre değişeceğini, 4'ü bu konu hakkında bir fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir.

"Sizce huzurevinde yaşayan yaşlılar diğerlerine göre daha sosyal midirler?" sorusuna katılımcıların %63,6'sı evet yanıtını verirken, %35,6'sı hayır yanıtını, %0,8'i

diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). ”Diğer” kategorisini seçen katılımcılardan biri emin olmadığını, diğeri bu konu hakkında bir fikrinin olmadığını, sonuncu katılımcı ise kısmen bu görüşe katıldığını belirtmiştir.

“Sizce huzurevinde yaşayan yaşlılar diğerlerine göre daha mı yalnızdırlar?” sorusuna katılımcıların %64,6’sı evet yanıtını verirken, %34,1’i hayır yanıtını, %1,3’ü ise diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). “Diğer” seçeneğini işaretleyen katılımcılardan 3’ü bu durumun kişiden kişiye göre değişebileceğini, katılımcıların 2’si ise yaşlıların psikolojik olarak yalnız olduklarını belirtmişlerdir.

“Sizce kendi çocukları olup huzurevinde yaşayan yaşlılar bu duruma üzülürler mi?” sorusuna katılımcıların neredeyse tamamı (%93,1) evet yanıtını verirken, %6,2’si hayır yanıtını, %0,8’i ise diğer yanıtını vermiştir (Tablo 4-23). “Diğer” kategorisini seçen katılımcılar bu durumun kişiden kişiye göre değişebileceğini düşündüklerini belirtmişlerdir.

5. TARTIŞMA

Sultangazi İlçesi 2008 yılında kurulmuştur. Sultangazi göç alan bir ilçe olması nedeniyle genellikle gelenek ve göreneklerine bağlı daha çok geniş aile yapılanmasına sahip insanların ikamet ettiği ve çarpık kentleşmenin görüldüğü bir yerleşim yeri olarak bilinmektedir. 2014 yılında ilçeye Sultangazi Huzurevi açılmıştır. Huzurevinin mahalle arasında toplumla bütünleşmenin mümkün olduğu bir yerde konumlanması, huzurevi sakinlerinin vakitlerini genellikle mahallede geçiriyor olmaları, huzurevi çalışanlarının bir kısmının Sultangazi'de ikamet ediyor olması nedeniyle huzurevi çevresinde yaşayanların ilgisi bu alana yönelmiştir. Bu durum mahallede ikamet edenlerin huzurevlerine yönelik bilgi birikimlerinin artmasını sağlamıştır.

Daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında; huzurevlerine ve yaşlılara yönelik algının yaşlılar, huzurevi sakinleri, huzurevi sakinlerinin yakınları, sosyal hizmet bölümü öğrencileri ve lise öğrencileri gibi örneklem kitleleriyle yapıldığı görülmüştür. Bu alanda yapılan az sayıdaki çalışmalar ya huzurevleriyle direkt bağlantısı olan insanlarla ya da huzurevleri ile hiçbir bağlantısı olmayan insanlarla yapılmıştır. Bu araştırma ise onlardan farklı olarak bir huzurevini dışarıdan gözlemleme şansı yakalamış ve huzurevlerine yönelik bilgi birikimi gözlem yolu ile artan katılımcılar ile yapılmıştır.

İlgili literatür incelendiğinde bireylerin huzurevlerine yönelik bakış açılarının sosyoekonomik yapı, aile tipi, eğitim düzeyi, medya, kültür gibi pek çok değişkenden etkilendiği görülmektedir. Bu araştırmada ise daha önce huzurevleriyle ilgili pek bir bilgi birikimi olmayan insanların huzurevlerine bakış açılarında gözlem yolu ile bir değişimin olup olmadığı bir değişim var ise de bu değişimin yönü ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çalışmaya %61'i (n=238) kadın, %39'u (n=152) erkek toplamda 390 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaşları 18 ile 90 arasında değişim göstermektedir. Katılımcıların yaş ortalamalarının ise 39,5 olduğu görülmüştür. Katılımcıların yoğunluk gösterdikleri yaş ise 50'dir. Kadın katılımcılarda yaş ortalaması 38,6 erkek katılımcılarda ise 40,9 olarak bulunmuştur.

Katılımcıların doğum yerlerine bakıldığında büyük bir bölümünün (%53,1) doğum yerinin kır olduğu görülmekteyken, katılımcıların %46,9'unun ise doğum yeri kenttir. Katılımcıların %42,3'ü ilkokul mezunudur ve %37,2'si herhangi bir yerde çalışmamaktadır. Katılımcıların %70,5'i evlidir ve %87,4'ü çekirdek aile yapılanmasına

sahiptir. Katılımcıların %38,5'i Sultangazi'ye köyden göç etmiştir. Katılımcıların %84,1'i bir yaşlının bakım sorumluluğunu üstlenmemiştir, %84,1'i daha önce hiç huzurevine gitmemiştir ve %97,2'sinin herhangi bir yakını huzurevinde kalmamaktadır. Katılımcıların Sultangazi'de ikamet etme sürelerinin ortalaması ise 26,53 yıldır (ss=11,69).

"Yakınınıza bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine bakış açınızda olumlu yönde bir değişim oldu mu?" sorusuna kadın katılımcıların %61,3'ünün, erkek katılımcıların ise %55,9'unun evet cevabını verdiği görüşmüştür. Cinsiyet değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p=0,28).

Doğum yeri, aile tipi, eğitim durumu ve medeni hal, değişkenleri ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Katılımcıların Sultangazi'de ikamet ettikleri mahalle ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p=0,00). Bu tez çalışmasının konusu ile ilgili olarak direkt bir nicel çalışmanın yapılmamış olması nedeniyle bu araştırma sonuçlarının diğer çalışmalarla karşılaştırılması imkanı bulunamamıştır.

Daha önce yapılan, bu tez çalışmasının araştırmacısının da içinde bulunduğu aynı konulu nitel çalışmaya (Açıkgöz, Artan ve Arıcı, 2019) bakıldığında ise görüşmecilerden biri (G6, 28, K) huzurevlerine bakış açısındaki değişime yönelik olarak; yaşadığı ilçeye bir huzurevi açılmadan önce de benzer düşüncelere sahip olduğunu buna karşın yakın çevrelerine bir huzurevi açılınca huzurevlerini daha çok sahiplenmeye başladıklarını, yaşlıların sosyal ve özgür olduklarını görünce şaşırdıklarını, önceden yaşlıların huzurevlerinde kapalı bir hayat yaşadıklarını düşündüğünü ama mevcut durumda yaşlıların sahip olduğu olanakları görünce fikrinin değiştiğini, huzurevinin mahalle arasında olmasının yaşlıların mahalle sakinleriyle etkileşimde bulunmaları açısından önemli olarak gördüğünü ifade etmiştir.

Bir durum hakkında hatalı ya da olumsuz tutumların oluşmasında en önemli faktörlerden biri bilgi eksikliğidir. Oluşan bu hatalı veya olumsuz tutumların kalıcılığında da bilgi eksikliği aynı şekilde etkilidir (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2015). Hanson'a (2014) göre yaşlılığa karşı kalıplaşmış yargıların ve olumsuz tutumların varlığı gerontoloji ve yaşlanma süreci ile ilgili bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır (Başer,

2017). Bu araştırmada da yakınına bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine yönelik bilgi birikiminin arttığını düşünen katılımcıların %87,7'si huzurevlerine yönelik bakış açısında olumlu yönde bir değişim olduğunu belirtirken bilgi birikimde artış olmadığını düşünen katılımcıların %59,3'ü huzurevlerine bakış açısında olumlu yönde bir değişim olmadığını ifade etmiştir. Benzer şekilde Irmak'ın (2017) Bahçelievler Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Sultangazi Huzurevi ve Zeytinburnu Semiha Şakir Huzurevi'nde kalan 100 yaşlı ve 100 yaşlı yakınıyla huzurevlerine yönelik bakış açısındaki değişim ile ilgili yaptığı araştırmada önceden huzurevlerine yönelik olumsuz algıya sahip katılımcıların neredeyse tamamının yakınları huzurevinde kalmaya başlayınca ve huzurevlerine yönelik doğru bilgilere ulaşınca bakış açılarının olumlu yönde değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Özateş Gelmez'in 2019 yılında yapmış olduğu bir araştırmada ise Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü öğrencilerinin huzurevlerine yönelik ezbere değerlendirmeler ve yaşlı nüfusa yönelik genellemelerin öğrencilerin kuruluş ziyaretleriyle huzurevlerini gözlemlemeleri, meslek elemanlarından direkt bilgi almaları ve hizmet alan kişilerle karşılaşmaları yoluyla bakım kurumlarına yönelik düşüncelerinin olumlu yönde değiştiği görülmüştür. Araştırma sonucunda yaşlılık döneminin kırılgan bir dönem olduğunu, yalnızca özbakım ihtiyaçlarını karşılayamayan yardıma muhtaç durumdaki yaşlıların huzurevinde yaşamayı tercih ettiklerini, huzurevinde yaşayan yaşlıların genellikle mutsuz insanlar olduklarını düşünen öğrenciler oluşturdukları kalıplaşmış yargılarının farkına varıp bunları değiştirmek için farkındalık kazanmışlar ve fikirleri değişmiştir. Bu araştırmada da anket verilerinin toplanması sırasında katılımcıların büyük bir kısmı araştırmacıya huzurevi sakinleriyle park, pazar, market gibi toplu kullanım alanlarında karşılaştıklarını merak ettikleri soruları onlara yönelttiklerini, aynı şekilde huzurevi çalışanları ile de iletişim kurduklarını daha önce huzurevlerine yönelik bilmediklerini öğrendiklerini sıklıkla ifade etmişlerdir.

Yaşlılık dönemine ve yaşlılığa yönelik algıya bakıldığında ise "Sizce yaşlılar toplum için önemli midir?" sorusuna katılımcıların tamamına yakınının (%97,7) evet cevabını verdiği, "Nüfusun içinde yaşlıların sayısının artmasını bir sorun olarak görüyor musunuz?" sorusuna ise katılımcıların %83,1'inin hayır cevabını verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Yıldız'ın (2018) lise öğrencilerinin yaşlı ve huzurevi algısına yönelik yaptığı çalışmasında da; katılımcıların genel olarak yaşlılara yönelik olumsuz düşünce tarzına sahip olmadıkları, yaşlıları onaylayıcı ifadeleri tercih ettikleri görülmüştür. Aynı çalışmada gençler ve yaşlılar arasındaki kuşak farkının gençlerin

yaşlılık dönemiyle ilgili olumsuz fikirlere sahip olmasına neden olabileceğinin toplum içindeki yaygın kanı olduğu vurgulanmaktadır. Atasoy'un (2020); bir üniversitenin 2017-2018 güz dönemi sağlık eğitimi almayan mühendislik öğrencileri ile sağlık eğitimi alan ve mühendislik öğrencilerine göre yaşlılar ile daha fazla ilişki kuran hemşirelik öğrencilerinin yaşlılık ile ilgili bilgi ve bakış açılarının ortaya konulmaya çalışıldığı araştırmada ise öğrencilerin yaşlılara yönelik bakışlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmış, mühendislik ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin yaşlılar ile ilgili tutumları arasında fark bulunamamıştır.

Bu araştırma sonuçlarından farklı olarak Murakami'nin (2016) ailede yaşlılık algısının değişimine yönelik olarak yazılmış 163 makaleyi tarayarak yaptığı çalışmasında yaşlılara yönelik algının giderek olumsuz bir noktaya geldiği, yaşlı bireylerin aile ve toplumda saygın bir konumda yer alırken günümüzde yaşlıların bir yük olarak algılanmaya başlandıkları analiz edilmiştir. Daha önce yapılan nitel araştırmadaki (Açıkgöz ve ark., 2019) görüşmecilerin çoğu da diğer bulgulara paralel şekilde yaşlıların toplum içindeki önemine dikkat çekmiştir. Bunun aksini iddia eden bir görüşmeci (G2, 37, E) ise; yaşlı bireylerin toplum için önemli olmadıklarını düşündüğünü, İstanbul gibi büyük ve kalabalık şehirlerde yaşlıları bir yük olarak gördüğünü, insanların otobüs, tramvay, metro gibi toplu taşıma araçlarının yoğunluğu nedeniyle problemler yaşadıklarını ve bu nedenle insanların yaşlandıkları zaman daha küçük ve kalabalık olmayan yerleşim yerlerinde yaşamlarına devam etmeleri gerektiğini ifade etmiştir.

"İnsanlar yaşlandıkları zaman onlara çocuklarının bakmaları gerektiğini düşünüyor musunuz?" sorusuna katılımcıların %87,9'unun evet yanıtını verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde yaşlıların bakım kurumlarında yaşamaları ile ilgili bakış açılarına yönelik yapılmış çalışmada da; katılımcıların cinsiyet, yaş, meslek, ekonomik durum fark etmeksizin yaşlıların bakımlarının evde sağlanması gerektiğini düşündükleri ve yaşlıların ihtiyaç duydukları hizmetlerin bakım kurumu tarafından sağlanmasının norm dışı kabul edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı bu düşüncenin nedeni olarak ise katılımcıların kurum bakımına, kurum çalışanlarına ve kurumda verilen hizmetlere güven duymadıklarını öne sürmektedir.

Daha önce yapılmış nitel çalışmada (Açıkgöz ve ark., 2019) görüşmecilerden birinin bu konuda genelleme yapılmaması gerektiğini belirttiği ve yaşlılara yönelik hizmetlerde kişi bazlı iyileştirmeler yapılabileceğini ama kurum bakımı kaçınılmaz ise de

bunun yurt mantığında olmaması gerektiğini, onların önceki yaşamlarına benzer bir yaşam alanı oluşturulabileceğini ifade ettiği görülmüştür.

Daha önce yapılan araştırmalara bakıldığında bu soruya yakın araştırma sorularının farklı yaş gruplarında da benzer sonuçlar verdiği görülmüştür. Yıldız'ın (2018) Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi, Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi ve Birikim Koleji Bağcılar Güneşli Anadolu Lisesi'nde okuyan toplam 367 öğrenci ile huzurevi algısına yönelik olarak yaptığı çalışmasında; katılımcıların huzurevlerini onaylamadıkları, yaşlıların huzurevlerinde bakılması fikrine uzak oldukları ve yaşlıların evlerinde bakılması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın katılımcıların huzurevlerinin gerekli olduğu fikrini de destekledikleri görülmüştür. Araştırmacı bunun nedeni olarak katılımcıların yazılı ve görsel medyada edindikleri bilgilere işaret etmektedir. Katılımcıların %89,1 oranında ebeveynlerinin bakımının huzurevinde sağlanmasını istemedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların huzurevlerinde bakım için daha çok ebeveynlerinin ebeveynlerini uygun gördükleri araştırmacı tarafından ortaya konmuştur. Bu araştırmadaki sonuca da benzer biçimde katılımcıların huzurevlerine yönelik olumlu düşünceleri olsa da kendi yaşlılık dönemlerini kurumsallaşmış bir yapı içerisinde geçirmek istemedikleri görülmüştür.

Aktaş Polat (2016) tarafından Sinop, Kastamonu ve Çankırı illerini içine alan TR82 Bölgesi'nde evde yaşayan 60 yaş ve üzeri 400 kişiyle bir konaklama birimi olarak huzurevi algısının ortaya konmasına yönelik olarak yapılan çalışmanın sonuçlarına bakıldığında katılımcıların yaşlılara yönelik hizmetlerin evlerinde ailelerinin yanında verilmesi gerektiğini düşündükleri ya da yaşlılar evde tek başlarına yaşıyorlarsa ihtiyaç duydukları hizmetlerin bir bakıcıyla sağlanması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Evde yalnız yaşayan yaşlılar için acil yardım butonları, günlük sağlık kontrolleri gibi hizmetlerin de olması gerektiği beklentiler arasındadır. Eğer huzurevi bir seçenek olarak düşünülecekse de kurum içindeki yaşlı sayısının daha az olması, yaşlıların yakınlarının yaşadıkları yerlere yakın dairelere yerleştirilmeleri veya yaşlılar için yapılmış müstakil evlere yerleştirilmeleri gerektiği ifade edilmektedir (Aktaş Polat, 2016). Zuckerman ve diğerlerine göre her kültürde bireylerin yaşlandıkları zaman eski alışkanlıkları sürdürerek bildikleri yerlerde yaşamaya devam etmeleri istenen bir durumdur (Çevik Akyıl ve ark., 2018).

Bu araştırma sonuçlarının aksine Irmak (2017)'ın huzurevinde kalan yaşlı yakınları ile huzurevlerine bakış açılarına yönelik olarak yapmış olduğu çalışmasında katılımcıların %33'ü yaşlıların ailesi ve çocukları ile yaşamaları gerektiğini düşünmektedir. Katılımcıların %49'u ise yaşlıların huzurevinde yaşamaları gerektiğini düşünmektedir.

Bursack (2015)'ın çalışmasına göre ise yaşlıların çoğu, bakımlarının çocuklarının yanlarında sağlanmasındansa kendi evlerinde yaşam sürmeye devam edip ihtiyaç duydukları bakım faaliyetlerinin profesyonellerce karşılanmasını, çocukları ve yakınlarıyla da sağlıklı bir iletişim kurabildikleri bir yaşam içerisinde olmayı istemektedirler.

Bu araştırmada yaşlıların bakımlarının çocukları tarafından sağlanması düşüncelerine paralel olarak katılımcıların %56,2'sinin evde bir yaşlının bakılmasının aile içi huzursuzluklara neden olmayacağını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların %79,2'si yaşlıların bakımlarının huzurevleri tarafından sağlanmasını isteyenlerin kendilerine göre haklı sebepleri olduğunu düşünmektedirler.

Yapılan diğer çalışmaların sonuçlarına da benzer biçimde katılımcıların %76,2'si huzurevlerine yönelik olumlu düşüncelerine karşın yaşlanınca huzurevinde yaşamak istememektedir. Anket verilerinin toplanması sırasında yaşlanınca bir huzurevinde kalmak istediğini belirten katılımcıların da tüm imkanlar tükendiğinde böyle bir seçeneği düşüneceklerini belirttikleri görülmüştür. Huzurevleri katılımcılar tarafından "son çare" olarak görülmektedir.

Huzurevlerine bakış açısını etkileyen unsurlara gelindiğinde ise; "Sizce huzurevleri kültürümüze uygun mudur?" sorusuna katılımcıların %60,5'inin hayır cevabını verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Irmak'ın (2017) huzurevinde kalan yaşlı yakınlarıyla yaptığı çalışmasında da katılımcıların yalnızca %37'si huzurevlerinin Türk kültürüne uygun olduğunu düşündükleri görülmüştür. Çakmakçıoğlu'nun (2013) çalışmasında da kadın katılımcıların %70,6'sı erkek katılımcıların %81'i huzurevlerinin Türk kültürüne uygun olduğunu düşünmemektedirler.

Fikir ve tutumların oluşmasında ve bu fikir ve tutumların yönünün belirlenmesinde etkili olan faktörlerden biri de önceden var olan tutumlardır. Bireylerin fikir ve tutumları diğer tutumları etkilemektedir ve yeni oluşacak tutumlarda da var olan tutumların etkisi büyüktür (Güney, 2009, Kaynak: Yurttaş, 2017). Huzurevlerine bakışta

da var olan düşüncelerin etkisi önemli bir noktadadır. Bu bilgiden hareketle katılımcılara yöneltilen "Sizce huzurevlerine karşı yaşadığınız çevrenin bakışı daha çok iyi yönde midir?" sorusuna katılımcıların %69,5'i evet yanıtını vermiştir. Katılımcıların huzurevlerine yönelik genel olarak olumlu düşüncelerinin olması da yakın çevrelerindeki yaygın görüşü benimsediklerini düşündürmektedir.

Huzurevlerine bakışta etkili olan faktörlerden medya etkisi diğer çalışmalarda da en sık sorgulanan etkendir. Araştırmada "Medyada yer alan haberler huzurevlerine bakışınızı olumsuz etkiler mi?" sorusuna katılımcıların %82,8'i evet yanıtını vermiştir. Yapılan diğer çalışmalara bakıldığında da benzer şekilde katılımcıların huzurevleriyle ilgili medyaya yansıyan haberlerin genellikle olumsuz nitelikte olduğu ve bunun üzerlerinde olumsuz bir etki yarattığı sonuçları ortaya konulmuştur. Huzurevlerine ve bakım kurumlarına karşı medyaya yansıyan imaj, yaşlı bireylerin kurumlarda mutsuz ve yalnız olacağını düşündürmektedir. Ve katılımcılar genellikle medyaya olumlu haberlerin çok yansımadığını düşünmektedir.

Bireylerin huzurevlerine bakış açısının oluşumunda medyanın yalnızca huzurevlerini sunumu değil yaşlılık dönemini yansıtma biçimi de önem arz etmektedir. Kuruoğlu ve Salman'ın (2017) 1950'li yıllardan günümüze kadar gelen süreçteki 7 filmi yaşlılık olgusu ve yaşlılık kuramları çerçevesinde analiz ettikleri çalışmalarında; yaşlıların yakın çevreleriyle ve aile üyeleri ile problemler yaşayan, yalnız kalmaya mahkum veya kendi yaşıtlarından kişilerle oluşturdukları bir alt kültür içerisinde kendisine yer bulabilen bir konumda temsil edildikleri sonucu ulaşılmıştır.

Huzurevlerine yönelik genel görüşlere bakıldığında ise; katılımcıların %80'inin huzurevlerinin sosyal sorunların önlenmesinde önemli bir konumda olduklarını düşündükleri, katılımcıların %54,1'inin huzurevlerinin yaşlıların bakımı için yeterli olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Yıldız'ın (2018) çalışmasında da katılımcıların %74,4'ü huzurevlerinin gerekli kurumlar olduğunu düşünmektedir. Yine benzer şekilde Irmak'ın (2017) çalışmasında katılımcıların neredeyse tamamı huzurevlerinde yaşlılara iyi bakıldığını düşünmektedir. Bu araştırma sonuçlarının aksine Çakmakçıoğlu'nun (2013) araştırmasında katılımcıların büyük çoğunluğu huzurevindeki bakımın yetersiz olduğunu düşünmektedir.

Lehr'e (1991) göre huzurevlerin sayı ve nitelikleri bir ülkenin gelişmişlik düzeyini göstermekteyken İçli'ye (2004) göre kültürel ve kişisel görüşler yaşlıların huzurevinde

kalması hususunda farklılık göstermektedir. Gelişmiş toplumlarda gelişmekte olan toplumlara göre huzurevlerinin daha çok sahiplenilmesine rağmen yaşlı bireylerin huzurevinde kalmaya yönelik düşünceleri genellikle olumsuzdur. Bir kişi kendi isteğiyle ya da çocuklarının isteğiyle huzurevinde yaşamını sürdürmeye başlasa da bu durum toplum tarafından çoğunlukla o kişinin kimsesiz olduğu ve zorunlu sebeplerden ötürü huzurevinde kalmaya başladığı şeklinde düşünülmektedir (Asayesh, 2013). Literatürde yapılan araştırmalarda da huzurevine "bırakılmak", "yerleştirilmek", "atılmak" gibi ifadelerin kullanılması toplum içindeki yaygın kanıya işaret etmektedir. Doğan'ın (2014) Almanya'daki yaşlı bakımına yönelik olarak Türk göçmenlerle yapmış olduğu çalışmada katılımcıların huzurevi tercih nedenlerinin genellikle; yaşlılık dönemiyle beraber fiziksel yeterliliklerin azalması, yeteneklerin kaybı, modern toplumun hızına ayak uyduramayacağını düşünme, sağlık sorunlarında artış ve bu artışla mücadele etme gücü bulamama, eş kaybı, modern toplumun çekirdek aile yapılanmasında kendine yer bulamama, iş yoğunluğu nedeniyle çocuklarından bakım talebinde bulunamama vb. olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada ise katılımcıların %75,1'inin yukarıdaki bilgilere paralel olarak huzurevlerinin kimsesiz ve düşkünler için olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Aktaş Polat ve Hira'nın (2017) bir konaklama birimi olarak huzurevi algısına yönelik yapmış oldukları çalışmada ise huzurevlerinin yalnızlığın bir sonucu olarak görüldüğü bulgusuna ulaşılmıştır. Gürbüz (2019) ve Özateş Gelmez'in (2019) çalışmalarında da benzer düşüncelere yer verilmiştir. Bunların aksine Irmak'ın (2017) huzurevinde kalan yaşlı yakınlarıyla yaptığı çalışmada yaşlı yakınlarının tamamının huzurevlerinin yalnızca kimsesiz ve düşkünler için olmadığını düşündükleri görülmüştür. Bu araştırmada bir huzurevini dışarıdan gözlemleme imkanı bulan insanların huzurevlerine yönelik bakış açıları genel konularda olumlu bir hal alırken Irmak'ın (2017) çalışmasında huzurevinde bir yakını kalmaya başlayan bireylerin huzurevlerine yönelik düşüncelerinin neredeyse tamamının olumlu yönde değiştiği görülmüştür. Huzurevlerine bakış açısında doğru ve kaynağından öğrenilen bilginin önemi burada göze çarpmaktadır.

Araştırmada katılımcıların %56,7'sinin huzurevinin yaşlıları toplumdan soyutladığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca karşın Irmak'ın (2017) çalışmasında katılımcıların huzurevlerinin yaşlı bireyleri toplumsal hayattan soyutlamadığını hatta huzurevlerinin onlar için bir sosyalleşme alanı olduğunu düşündükleri görülmüştür. Araştırma verilerinin toplanma süreci boyunca bu soruya evet

cevabını veren katılımcıların huzurevlerine giriş çıkışların sıkı kurallara tabi olduğunu düşündükleri ve bu nedenle yaşlıların toplumsal hayata katılımının zor olacağı sonucuna vardıkları görülmüştür. Çakmakçıoğlu'nun (2013) çalışmasında ise katılımcıların, huzurevlerinin yaşlıları toplumdan izole ettiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır fakat sosyoekonomik ve eğitim düzeyi diğer katılımcılara göre daha yüksek olan bireylerin bu durumun aksine inandıkları araştırma bulguları arasında yer almaktadır. Bunun nedenleri olarak ise eğitim ve sosyoekonomik düzeyi diğerlerine göre daha yüksek olan katılımcıların; huzurevleri ile ilgili bilgi birikimlerinin olması ve yaşlı bakım kurumlarını daha önce ziyaret etmeleri gösterilmektedir.

Katılımcıların huzurevlerinin kuruluş amacının para kazanmak olup olmadığı ile ilgili bakış açılarına bakıldığında ise katılımcıların %75,4'ünün huzurevlerinin para kazanma amacıyla kurulmadığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun aksine Çakmakçıoğlu'nun (2013) çalışmasında katılımcıların %69,5'inin huzurevlerinde para kazanma amacının yaşlılara yardım etme amacının önüne geçtiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Çakmakçıoğlu huzurevlerinin toplum tarafından bir "ticarethane" gibi görüldüğüne araştırma sonuçlarında yer vermiştir.

Charles ve Sevak'a (2005) göre de yaşlılar huzurevlerini mali külfeti yüksek olan ve uzun süreli yaşam için istenmeyen mekanlar olarak görmektedirler.

Katılımcıların huzurevi çalışanlarıyla ilgili bakış açılarına bakıldığında; %62,1'inin huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumlarının iyi olduğunu düşündükleri görülmüştür. Huzurevi çalışanlarının bir kısmının katılımcıların komşusu olmasının bu sonucun çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Irmak'ın (2017) çalışmasında katılımcılarının neredeyse tamamının profesyonel meslek elemanlarının huzurevi sakinlerine karşı tutumlarının iyi olduklarını, huzurevinde yaşlılara yönelik olarak sunulan hizmetin kaliteli olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Daha önce yapılan nitel çalışmada da (Açıkgöz ve ark., 2019) görüşmecilerin ifadelerinde komşularından örnekler verdiği görülmüştür. Görüşmeciler komşularına merak ettiklerini sorarak huzurevlerine yönelik daha önce bilmedikleri şeyleri öğrendiklerine huzurevi personelinin kurum dışında bir yaşlıyla karşılaştıklarında birbirleriyle sohbet ettiklerini gördüklerine ifadelerinde yer vermişlerdir.

Hong Kong'da 185 yaşlı ile gerçekleştirilen bir çalışmada ise yaşlıların bir yaşlı bakım merkezinin niteliğiyle ilgili algılarının oluşmasında personelin yeterliliğinin en

önemli etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Wu ve ark., 2004). Tüm bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde personelin huzurevlerinin toplum içindeki imajını önemli ölçüde etkilediği düşünülebilir.

Katılımcıların huzurevlerinin nicelikleri ile ilgili bakış açılarına bakıldığında; %77,7'sinin ülkemizde huzurevlerinin sayılarının artırılması gerektiğini düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bunun aksini düşünen katılımcılar ise huzurevlerinin sayılarının artmasının yaşlı bireylerin bakımlarının kendi çocukları tarafından sağlanmasını olumsuz etkileyeceğini, eğer huzurevleri daha ulaşılabilir olursa bunun özendirici olabileceğini düşündüklerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların huzurevlerinin şehrin içinde konumlandırıldığı yere ilişkin bakış açılarına bakıldığında; %85,4'ünün "Huzurevlerinin şehrin içinde yer almasının daha iyi olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna evet cevabını verdiği bulgusuna erişilmiştir. Katılımcıların yaşlıların park, pazar, market gibi ortak kullanım alanlarına yakın olmalarının, istedikleri zaman burada huzurevinde yaşamayan insanlarla sosyalleşebildikleri bir imkana sahip olmalarının onlar için daha iyi olduğunu düşünmelerinin bir sonucu olabileceği düşünülmektedir. Benzer şekilde Yıldız'ın (2018) çalışmasında da katılımcıların %74,7'sinin huzurevlerinin şehrin içinde yer alması gerektiği fikrine katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların neredeyse tamamının (%96,4) ise huzurevlerinin niteliklerinin geliştirilmesi gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların %82,1'inin huzurevinde yaşamayı seçen yaşlıların bu tercihi zorunluluktan yaptıklarını düşündükleri görülmüştür. Özateş Gelmez'in (2019) çalışmasında; huzurevleri ile ilgili bilgi birikimi sınırlı olan ve genellemelerden oluşan öğrencilerin başlangıçta huzurevlerinde yaşayan yaşlıların bu tercihinin zorunlu sebeplerden kaynaklandığını düşündükleri, huzurevlerine gidip profesyonellerden bilgi aldıktan ve huzurevi sakinleriyle birebir iletişim kurduktan sonra bu düşüncelerinin değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (Kartal); çalışmaya katılmadan önce huzurevinde yaşamını sürdüren yaşlı bireylerin genellikle aileleri tarafından terk edilmiş ve mutsuz olduklarını düşündüğünü, çalışmaya katıldıktan sonra ise kendi isteğiyle huzurevinde yaşamaya karar veren birçok yaşlı ile tanıştığını ifade etmiştir. Bir diğer öğrenci ise (Şahin); huzurevinde yaşayan yaşlıların aileleri tarafından istenmediklerini, zorbalığa maruz kaldıklarını, ve yaşlı bireylerin huzurevinde

yaşamayı olumsuz olarak algıladıklarını düşündüğünü, çalışmaya katıldıktan sonra ise durumun böyle olmadığını gördüğünü, kendi isteğiyle mutlu bir şekilde yaşamını huzurevinde sürdüren yaşlılarla tanışma fırsatı bulduğunu belirtmiştir.

Huzurevinde yaşamını sürdüren yaşlıların bu durumu çevrelerinden gizlediğini düşünen katılımcıların oranı ise %59,7'dir. Bu sonucun nedeni olarak ise toplum içerisindeki genel kanının huzurevinde yaşamanın istenmeyen ve utanç verici bir durum olarak görüldüğü gösterilebilmektedir. Toplumun huzurevi ve bakım kurumu gibi yerlere bakışının olumsuz olmasının kişiler üzerinde bir baskı yaratması nedeniyle huzurevinde yaşamını sürdüren kişilerin çevrelerine bu durumdan bahsetmek istememesi davranışı ile sonuçlanabileceği ve yaşlı bireylerin huzurevinde yaşamayı bir tür damgalanma olarak algılayabilecekleri düşünülmektedir.

Huzurevinde yaşamını sürdüren yaşlı bireylerin özgürlüğü ile ilgili olarak katılımcıların bakış açılarına bakıldığında; "Sizce huzurevinde yaşayan yaşlılar özgür hareket edebilirler mi?" sorusuna katılımcıların %57,7'sinin evet cevabını verdiği, "Sizce huzurevinde yaşayan yaşlılar istedikleri zaman dışarı çıkabilirler mi?" sorusuna ise katılımcıların %60'ının evet cevabını verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların huzurevi sakinleriyle mahalle içindeki ortak kullanım alanlarında karşılaşmalarının yukarıdaki sorulara verdikleri yanıtları etkilediği düşünülmektedir. Benzer çalışmalarda bu sonuçtan farklı olarak katılımcıların huzurevlerini kişilerin özgürlüklerini kısıtlayıcı yerler olarak tanımlamalarının bu yöndeki bilgi eksikliklerinden kaynaklanabileceğini düşündürmektedir.

Yaşlı bireylerin beslenmelerine yönelik olarak katılımcıların bakış açılarına bakıldığında; %67,9'unun huzurevinde yaşlıların evde yaşayan yaşlılara göre daha iyi beslendiklerini düşündükleri görülmüştür. Huzurevlerinde düzenli yemek saatlerinin olmasının ve belirli bir yaş grubuna göre yemeklerin hazırlanmasının katılımcıların bu yöndeki algılarına etki ettiği düşünülmektedir. Irmak'ın (2017) çalışmasında da katılımcıların %54'ünün benzer şekilde düşündüğü buna karşın Çakmakçıoğlu'nun (2013) çalışmasında katılımcıların %59,5'inin huzurevinde yaşlı yaşamını sürdüren yaşlı bireylerin iyi doğru beslenmedikleri fikrine "hiç katılmadıkları" sonucuna ulaşılmıştır.

Huzurevlerinin sosyalleşmeye etkisine bakıldığında; katılımcıların %63,6'sının huzurevinde yaşayan yaşlıların evde yaşayanlara göre daha sosyal olduğunu düşündükleri görülmektedir. Huzurevinde yaşlıları bireylerin yaşıtlarıyla beraber hayatlarını idame

ettirmeleri ve huzurevlerinin etkinlik imkanlarının daha fazla olmasının katılımcıların bakış açılarına etki ettiği düşünülmektedir.

Huzurevinde kalan yaşlı bireylerin mutlu ve yalnız olup olmama halleriyle ilgili bulgulara bakıldığında ise; katılımcıların %64,6'sının huzurevinde yaşayan yaşlıların evde yaşayanlara göre daha yalnız olduğunu düşündükleri ve katılımcıların neredeyse tamamının (%93,1) kendi çocukları olup huzurevinde yaşayan yaşlıların bu duruma üzüleceğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Yıldız'ın (2018) çalışmasında ise katılımcıların %45'inin huzurevinde yaşamını sürdüren yaşlıların mutlu olduğunu düşünmedikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Yapılan diğer çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür.

Tüm bulgular değerlendirildiğinde; ikamet edilen mahalle değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunurken, cinsiyet, eğitim durumu, doğum yeri, meslek, medeni hal, aile tipi değişkenleri ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Genel olarak katılımcıların huzurevlerine yönelik bakış açılarındaki değişimin sosyodemografik özelliklerine göre farklılık göstermediği daha çok huzurevlerine yönelik öğrenilen bilgilerin ve bir huzurevini dışarıdan gözlemleme imkanı gibi faktörlerin huzurevlerine bakış açısının değişiminde önemli olduğu düşünülebilir.

Katılımcıların çoğu her ne kadar huzurevlerine yönelik bakış açılarında olumlu yönde bir değişme olduğunu düşünse de huzurevlerine yönelik bazı kalıplaşmış yargıların devam ettiği araştırma bulguları arasındadır. Katılımcıların huzurevlerinin dışarıya yansıyan yönleriyle ilgili fikirlerinde ise değişim kendisini belli etmektedir. Huzurevinde kalan yaşlı yakınlarının ve huzurevinde yaşlılarla ve profesyonel meslek elemanlarıyla çalışma yapan sosyal hizmet öğrencilerinin fikirlerindeki belirgin değişim bu durumu doğrular niteliktedir.

5.1. Sonuç

5.1.1. Hipotezin ve Araştırma Sorularının Sınanması ve Sonuç

Sultangazi ilçesinde yaşayan insanların huzurevlerine bakış açılarındaki değişimin incelendiği bu çalışmada araştırma hipotezi ve araştırma sorularına yönelik

bulgular aşağıdaki gibidir. Hipotez ve araştırma sorularına yönelik istatistiki bilgiler bulgular bölümünde mevcuttur.

Hipotez: Huzurevi çevresinde ikamet eden insanların huzurevlerine yönelik bakış açısı bir huzurevini gözlemleme imkanı bulduktan sonra olumlu yönde değişmiştir.

"Yakınınıza bir huzurevinin açılması huzurevlerine bakışınızı olumlu yönde değiştirdi mi?" sorusuna katılımcıların %59,2'sinin (N=231) evet yanıtını verdiği görülmüştür.

Araştırma soruları:

Yaş grupları değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yaş ile huzurevlerine bakış açısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır, araştırma sorusu reddedilmiştir (p= 0,72 p>0,05).

Cinsiyet değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Cinsiyet ile huzurevlerine bakış açısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır, araştırma sorusu reddedilmiştir (p= 0,28 p>0,05).

Doğum yeri değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Doğum yeri ile huzurevlerine bakış açısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır, araştırma sorusu reddedilmiştir (p= 0,59 p>0,05).

Aile tipi değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Aile tipi ile huzurevlerine bakış açısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır, araştırma sorusu reddedilmiştir (p= 0,21 p>0,05).

Eğitim düzeyi değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Eğitim düzeyi ile ile huzurevlerine bakış açısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır, araştırma sorusu reddedilmiştir (p= 0,11 p>0,05).

Medeni hal değişkeni ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Medeni hal ile huzurevlerine bakış açısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır, araştırma sorusu reddedilmiştir (p= 0,48 p>0,05).

İkamet edilen mahalleler ile huzurevlerine bakış açısındaki değişim arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

İkamet edilen mahalleler ile huzurevlerine bakış açısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur, araştırma sorusu kabul edilmiştir (p= 0,00 p<0,05).

Gerçekleştirilen bu tez çalışmasında; bir huzurevi çevresinde ikamet eden insanların yaşamlarını sürdürdükleri yere bir huzurevi açıldıktan sonra huzurevlerine bakış açılarında bir değişimin olup olmadığı ortaya koyulmaya, değişim var ise de bu değişimin yönü tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın verileri Sultangazi Huzurevi çevresinde ikamet eden mahalle sakinleriyle yüz yüze görüşmeler ve internet yolu ile anket formunun ulaştırılmasıyla toplanmıştır.

Elde edilen bulgular bir huzurevini dışarıdan gözlemleme fırsatı bulan ve huzurevlerine yönelik bilgi birikimi gözlem yolu ile artan katılımcıların huzurevlerine bakış açılarının olumlu yönde değişim gösterdiğini işaret etmektedir. Yapılan benzer çalışma sonuçları birlikte değerlendirildiğinde huzurevlerine yönelik bakış açısının huzurevleri ile ilgili doğru bilgiye sahip olmakla yakından alakalı olduğunu düşündürmektedir. Huzurevleri ile herhangi bir şekilde bağı olan insanların huzurevleri ile ilgili daha olumlu düşüncelere sahip oldukları da yine bu araştırmalardan elde edilen sonuçlar arasındadır. Huzurevleriyle ilgili bilgi birikimi sınırlı olan insanların ise huzurevlerine yönelik düşüncelerinin genellemeler ve kalıplaşmış yargılardan oluştuğu ve genellikle düşüncelerin olumsuz nitelikte olduğu görülmüştür.

Tüm bu sonuçlar insanların; yaşlıya, yaşlılık dönemine ve huzurevlerine bakış açısının neden bu kadar önemli olduğu sorusunu akıllara getirmektedir. Literatürde bu konuda yapılan çalışmaların da gösterdiği gibi büyük topluluklar tarafından içselleştirilen kalıplaşmış yargılar veya genellemeler hem yapılan mesleki uygulamalara zarar verebilir bir hale gelmesine hem de yaşlı bireylerin ayrımcılıkla karşı karşıya kalmalarına neden olabilmekte ve ihtiyacı içerisinde oldukları hizmetlere ulaşmalarının önünde engel oluşturabilecek bir hale gelebilmektedir. Huzurevlerinin medya tarafından dramatize

edilmesi ve huzurevinde yaşamını sürdürmenin bir damgalanma olarak nitelendirilmesi yaşlılara yönelik olarak sunulan hizmetlerin niteliklerinin gelişimini de engelleme riskini ortaya çıkarmaktadır.

Bir insanın kendisinden farklı yaşam koşulları içerisinde bulunan ve kendisinden farklı özellikler taşıyan bir bireyi anlamasının ilk adımının söz konusu bireyle iletişim kurmakla atıldığı bilinmektedir. Fakat içselleştirilen kalıplaşmış yargılar bireyler arasında açık bir iletişimin oluşmasında engel yaratmakta ve bu kaçırılmış iletişim şansı ise kalıplaşmış yargıların pekiştirilmesine, ön yargılara dönüşmesine ve ayrımcılıkların yeniden üretimine neden olabilmektedir (Özateş Gelmez, 2019). Yapılan tüm bu çalışmalarda da yaşlı, yaşlılık dönemi ve huzurevlerine karşı bakış açısının bu yönü vurgulanmaktadır.

Daha önce yapılan nitel araştırma ve bu nicel araştırma kıyaslandığında; bireylerin huzurevleri ile ilgili düşüncelerindeki değişimin yönünün açık uçlu sorularla daha iyi ortaya konulabileceği, seçenekli soruların huzurevlerine bakış açısındaki değişim ile ilgili bir fikir verdiği buna karşın değişimin yönünün ve şeklinin açığa çıkarılmasındaki etkisinin sınırlı olduğu görülmüştür.

5.2. Öneriler

1- Huzurevlerinin olumsuz imajının ortadan kaldırılabilmesi için ve toplumun ön yargı ve genellemeleriyle mücadele edebilmek adına sosyal hizmet uzmanları tarafından makro sosyal hizmet uygulamaları kapsamında tanıtım çalışmaları yapılabilir. Bu konuda toplum merkezleri ve STK'lerle iş birliği yapılarak öncelikle huzurevleriyle ilgili yanlış bilinenlerin ortaya konulmasına yönelik envanter oluşturma çalışmaları yapılarak araştırma sonuçlarına göre doğru bilgilerin halka ulaştırılması ve farkındalık oluşturulması ile ilgili eylem planları oluşturulabilir.

2- Huzurevlerinde verilen hizmetlere ve bu hizmetlerin veriliş yöntemlerine karşı var olan olumsuz düşüncelerin ortadan kaldırılabilmesi adına huzurevi ve yaşlı bakım merkezleri gibi kuruluşların verdikleri hizmetlerin sunumunda daha şeffaf davranmaları ve bununla ilgili bilgilendirici belgelerin halkın daha kolay ulaşabileceği şekilde sunumunun yapılması sağlanabilir. Bu verilerin bireylere

ulaştırılması noktasında bilgilendirici internet siteleri tasarlanıp insanların erişimine açılabilir.

3- Yaşlılık dönemi özelliklerine yönelik olarak yanlış ve eksik bilinenlerin giderilmesi amacıyla toplumda farkındalık oluşturulmasını sağlayıcı kamuoyu çalışmaları yapılabilir. Bununla ilgili olarak afiş çalışmaları yapılıp el ilanları hazırlanabilir.

4- Yazılı ve görsel basında huzurevleriyle ilgili olumlu nitelikteki haberlerin görünürlüğünün artırılması için çalışmalar yapılabilir.

5- Şehir merkezlerinde ve toplumla bütünleşmenin mümkün olduğu yerlerdeki huzurevlerinin sayıları artırılabilir.

6- Huzurevi personellerine yönelik toplumsal güvenin artırılabilmesi için yaşlılara hizmet veren kuruluşlara personel alımında adayların psikolojik durumlarının tespitine ve sosyal becerilerine yönelik testlerden geçirilmeleri sağlanabilir.

KAYNAKLAR

Açıkgöz, N., Artan T. ve Arıcı, A. (2019). Huzurevi Çevresinde İkamet Edenlerin Huzurevlerine Bakış Açılarının İncelenmesi: Sultangazi Huzurevi Örneği. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi, 19(1),* 54-80.

Afşar, O. Z. (1993). *Toplum İçinde Yaşayan Ve Kurumlarda Kalan Yaşlıların Psikososyal Yönden Karşılaştırılması.* Uzmanlık Tezi. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (2012). *Türkiye'de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı Uygulama Programı,* Ankara.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, (2018). *Türkiye'de Yaşlılara Yönelik Hizmetler, Kurumsal Yaşlı Bakımı ve Kurumsal Yaşlı Bakımında İllerin Durumu.* Ankara.

Akdemir, N., Görgülü, Ü. ve Çınar, F.İ. (2008). Yaşlı istismarı ve ihmali. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi.* 68-75.

Aközer, M., Nuhrat, C. ve Say, Ş. (2011). Türkiye'de yaşlılık dönemine ilişkin beklentiler araştırması. *Aile ve Toplum, 12(7),* 103-128.

Akpolat, M. F. (2018). *Türkiye'de Artan Yaşlı Nüfus ve Huzurevlerinin Sürdürülebilirliği: İstanbul İli Özel Huzurevleri Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aktaş Polat, S. ve Hira, İ. (2017). Konaklama Birimi Olarak Huzurevi Algısı. *Journal of Human Sciences, 14(4),* 3250-3267.

Aktaş Polat, S. (2016). *Konaklama Birimi Olarak Huzurevleri Algısı.* Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Altan, Ö. Z. ve Şişman, Y. (2003). Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar. *Kamu-İş Dergisi, 7(2),* 1-36.

Ardahan, M. (2010). Yaşlılık ve huzurevi. *Ail eve Toplum, 11(5),* 25-32.

Artan, T. (1996). *Aile İçi Fiziksel Yaşlı İstismarı.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü.

Asayesh, F. E. (2013). *Türkiye'nin Doğusunda ve Batısında Huzurevlerinin Kıyaslanması.* Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Atasoy, I. (2020). Hemşirelik Bölümü Öğrencileri İle Mühendislik Bölümü Öğrencilerinin Yaşlılığa İlişkin Görüşleri ve Yaşlılara Karşı Tutumları, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, 13(1),* 10-18.

Atila, S. (2006). *Toplumsal Değişmenin Aile ve Yaşlılar Üzerine Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydın, O. (2017). *Huzurevi ve Ev Ortamında Yaşayan Geriatrik Bireylerin Kognitif Fonksiyon, Denge, Yaşam Kalitesi, Depresyon ve Günlük Yaşam Aktivitelerinin Değerlendirilmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Aysan, M. F. (2014). Türkiye'nin demografik dönüşümü ve yeni meydan okumalar. İçinde Sunar, L. (Ed). *Türkiye'de Toplumsal Değişme.* Ankara: Nobel Yayınevi; 67-87.

Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri Ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(1),* 231-274.

Başer, G. (2017). *Huzurevinde Çalışan Bakım Personelinin Yaşlılara Karşı Tutum ve Ayrımcılık Düzeyleri İle İlişkili Faktörlerin Belirlenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Bayrak, F. (2018). *Yaşlılık Olgusuna Sosyolojik Bir Yaklaşım.* Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bozkurt, V., (2013). *Değişen Dünyada Sosyoloji,* (9. Basım). Bursa: Ekin Yayınevi.

Buladı, K. (2009). Huzurevinin dindeki yeri. *Diyanet İlmi Dergi, 45(4),* 7-36.

Bursack, C. B. (2015). Facing Reality: Caregiving Has Changed Your Life. Aging Care. Erişim Tarihi: 06.04.2020. https://www.agingcare.com/articles/the-sacrifices-ofcaregiving-139977.htm

Cengiz, İ. (2018). Türk sosyal güvenlik sistemi içerisinde yaşlılara yönelik sosyal yardım ve sosyal hizmetler. *Sosyal Güvenlik Dergisi, 8(2),* 23-40.

Charles, K. K. ve Sevak, P. (2005). Can Family Caregiving Subsitute For Nursing Home Care? *Journal of Health Economics, 24(6),* 1174-1190.

Coşkun, R., Altunışık, R. Ve Yıldırım, E. (2017). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

Çakmakçıoğlu, G. (2013). *Yaşlıların Bakım Kurumlarına Yerleştirilmesinde Toplumun Tutum ve Algılarının Araştırılması: Eskişehir Örneği*. Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çevik Akyıl, R., Adıbelli, D., Erdem, N., Kırağ, N., Aktaş, B. Ve Karadakovan, A. (2018). Huzurevinde Ve Evde Kalan Yaşlılarda Yalnızlık ve Algılanan Sosyal Destek İle Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 21(1),* 33-41.

Çevik Sökmen, D. (2008). *Huzurevinde Kalan Yaşlıların Huzurevindeki Yaşamlarına İlişkin Algıları.* Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çifçili, S. S. (2012). Aktif yaşlanma: Fiziksel boyut. *Turkish Famıly Physician, 3(1),* 6-12. Erişim Tarihi 20.12.2019, http://turkishfamilyphysician.com/wp-content/uploads/2016/08/C3-S1-aktif-yaslanma-fiziksel-boyut.pdf

Çolak, M. ve Özer, Y.M. (2015). Sosyal politika anlamında aktif yaşlanma politikalarının ulusal ve yerel düzeydeki analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 14(55),* 115-124.

Çuhadar, S. G. ve Lordoğlu, K., (2016). Demografik dönüşüm sürecinde Türkiye'de yaşlanma ve sorunlar. *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 54,* 63-80.

Dağ, A. (2016). *Huzurevlerinde ve Aileleri Yanında Kalan Yaşlıların Sosyal Destek Ağları: Konya Örneği.* Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Doğan, B. (2014). *Almanya'da Yaşlı Bakımı ve Yaşlı Türk Göçmenler: Berlin Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü İstatistik Bülteni (Ağustos, 2020). Erişim Tarihi: 13.10.2020 https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/57045/istatistik_bulteni_agustos2020.pdf

Erbatu, B. (2017). *Huzurevi ve Evde Yaşayan Yaşlıların Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması.* Yüksek Lisans Tezi. Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Ergün, Ö. G., Bozdemir, N., Uğuz, Ş., Güzel, R., Burgut, R., Saatçi, E. ve Akpınar, E. (2003). Adana Huzurevi'nde yaşayan yaşlılar ile aile hekimliği polikliniğine başvuran yaşlıların medikososyal özelliklerinin değerlendirilmesi. *Geriatri, 6(3),* 89-94.

Gök, M. (2011). *Huzurevinde veya Kendi Evinde Yaşayan Yaşlıların Günlük Yaşam Aktivitelerinin Değerlendirilmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Gökkoca, Z. U. ve Baharlıetiler , N. (1999). Yaşlılık döneminde hizmet programları. *H. Ü. Toplum Hekimliği Bülteni, 20,* 3-4.

Gürbüz, E. (2019). *Yaşlı Nüfusun Huzurevlerine İlişkin Görüşleri ve Beklentileri: Bolu Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım Merkezleri Yönetmeliği, (2001). Erişim Tarihi: 26.12.2019. https://ailevecalisma.gov.tr/eyhgm/mevzuat/ulusal-mevzuat/yonetmelikler/huzurevleri-ile-huzurevi-yasli-bakim-ve-rehabilitasyon-merkezleri-yonetmeligi/

Irmak, H.S. (2017). *Huzurevinde Kalan Yaşlı Bireylerin ve Ailelerinin Huzurevlerine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi.

İnce, A. (2012). Modern dönemde yaşlanma ve din. *The Journal of Academic Social Science Studies, 5(8),* 743-759.

Kağıtçıbaşı, Ç. Ve Cemalcılar, Z. (2015). *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar Sosyal Psikolojiye Giriş.* (17. Basım). İstanbul: Evrim Yayınevi.

Kalkınma Bakanlığı, (2014). *Yaşlanma Özel İhtisas Komisyonu Raporu.* Onuncu Kalkınma Planı.

Kanber, N. (2018). *Yaşlıların Sosyal Destek Algısının Depresyon Düzeyine Etkisinin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaya, E. (2017). *Değişen Kullanıcı Alışkanlıkları Doğrultusunda Bir Web Keşif Aracı Model Önerisi.* Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaya, F. (2017). Türkiye'de yaşlı nüfus ve huzurevleri. *Akademik Bakış Dergisi, 61,* 423-440.

Kelleci Kahraman, E. (2013). *Türk Sağlık Sisteminde Evde Bakım Hizmetlerinin Yeri ve İstanbul İli Beşiktaş İlçesindeki Alzheimer Hastalarına Evde Bakım Hizmetlerine Yönelik Bir Araştırma (Anket Uygulaması).* Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Koç, M. (2002). Yaşlılık psikolojisi ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaların tarihi ve literatürü üzerine bir araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 6(2),* 289-308.

Konak, A. ve Çiğdem, Y. (2005). Yaşlılık olgusu: Sivas Huzurevi örneği. *C. Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 29(1),* 23-63.

Kulakçı, H., Kuzlu Ayyıldız, T., Emiroğlu, O. N. ve Köroğlu, E. (2012). Huzurevinde yaşayan yaşlıların öz yeterlilik algılarının ve sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi, 5(2),* 53-64.

Kuruoğlu, H., ve Salman, S. (2017). Medyada Yaşlılık ve Türk Sinemasında Yaşlılık Temsili. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR), 2(3),* 1-23.

Mammadov, E. (2018). *Huzurevlerinde Olan Yaşlıların Serbest Zamanlarının Değerlendirilmesi: Kocaeli Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Murakami, I. (2016). Aileye İlişkin Araştırmalarda Yaşlılık Algısının Değişimi. *Sosyoloji Dergisi, 36(2),* 507-525.

Müftüler, H.G. (2018). İstanbul'da yaşlılık ve yaşlılığın yapısal değişimi. *Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(1),* 58-80.

Öner, F. S. (2014). *Huzurevinde Kalan Yaşlı Bireylerde Yaşam Doyumunu Etkileyen Faktörler.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Özateş Gelmez, Ö. S. (2019). Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Yaşlılığa İlişkin Kalıpyargılarını Keşif ve Dönüşüm. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, 22(1),* 157-188.

Özer, M. (2001). *Huzurevlerinde ve Aile Ortamında Yaşayan Yaşlıların Öz Bakım Gücü ve Yaşam Doyumunun İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Özkan, Ö. (2017). Türk toplumunda geleneksel değerlerin popular kültür üzerinden dönüşümü. *Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi. 12(24),* 131-142.

Peace, S., Dittman-Kohli, F., Westerhof, G. J. ve Bond, J. (2007). *The ageing world. London: Ageing in society europen perspectives on gerontology.* California: Sage Publications.

Soosova, M. (2016). Determinants of quality of life in the elderly. *Central Europen Journal of Nursing and Midwifery, 7(3),* 484-493.

Soysal, H. T. (2015). *Yaşlılık Olgusu Bağlamında Yaşam Memnuniyetine Sosyolojik Bir Bakış: Karabük Yücel Huzurevi Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sözer, S. (2018). Çınar Ağacı ve Beyaz Melek filmlerinde Türk toplumunun huzurevi algısı. *Kesit Akademi Dergisi, 4(17),* 467-482.

Sucu, N. (2018). Huzurevinde kalan yaşlıların huzurevi ile ilgili algıları, deneyimleri ve yaşam beklentileri: Niğde örneği. *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi, 2(2),* 127-150.

Şeker, A. ve Kurt, G. (2018). Bir sosyal politika alanı olarak yaşlılık ve sosyal hizmet uygulamaları. *Nüfusbilim Dergisi, 40***,** 7-30.

Şentürk, M. ve Turğut, M. (2011). Medya profesyonellerinin ve medyanın aile algısı. *Aile ve Toplum, 7(26),* 51-82.

T.C. Sultangazi Kaymakamlığı, Erişim Tarihi: 09.04.2020), http://www.sultangazi.gov.tr/tarihce

Toper, F. (2017). *Huzurevinde Kalan Yaşlıların Algılanan Duygusal İstismar ve Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi: Çankırı Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türk Dil Kurumu Sözlüğü (yaşlı, yaşlılık) Erişim 19.12.2019, https://sozluk.gov.tr/

Türkiye İstatistik Kurumu, (2019a). *Nüfus ve Demografi.* Erişim Tarihi: 24.12.2019 http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist

Türkiye İstatistik Kurumu, (2019b). *Nüfus Projeksiyonları.* Erişim Tarihi: 24.12.2019 http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1027

Uluocak, Ş., Aslan, C., Gökulu, G. ve Bilir, O. (2013). Çanakkale Yaşlı Atlası: Çanakkale Kent Merkezinde Yaşayan 65 Yaş ve Üzeri Kişilerin Sosyo-Kültürel, Demografik, Ekonomik Özellikleri İle Sağlık Durumları ve Yaşam Kalitesi. Çanakkale Belediyesi Yayınları. Erişim Tarihi: 21.12.2019, https://docplayer.biz.tr/5080295-C-a-n-a-k-k-a-l-e-yasli-atlasi.html

United Nations Department of Economic and Social Affairs/ Population Division, (2019). *World Population Prospects 2019, Volume 2: Demographic Profiles.* Erişim Tarihi: 24.12. 2019 https://population.un.org/wpp/Publications/Files/WPP2019_Volume-II-Demographic-Profiles.pdf

Uyanık, Y. (2017). Yaşlılık, yaşlanan nüfus ve sosyal politika. *İş ve Hayat Dergisi, 5,* 67-100.

Uyanık, Y. ve Başyiğit, R. (2018). Demografik yapı içinde yaşlı nüfusun görünümü ve aktif yaşlanma yaklaşımı perspektifinde politika örnekleri. *İş ve Hayat, 8,* 273-310.

Ünalan, P.C. (2012). Aktif yaşlanma: Bilişsel ve sosyal boyut. *Turkısh Famıly Physician, 3(1),* 13-17. Erişim Tarihi 20.12.2019, http://turkishfamilyphysician.com/wp-content/uploads/2016/08/C3-S1-aktif-yaslanma-bilissel-ve-sosyal-boyut.pdf

Woo, J., Ho, S. C., Yu, A. L. M. ve Lau, J. (2000). An estimate of long-term care needs and identification of risk factors for institutionalization among Hong Kong Chinese aged 70 years and over. *Journal of Gerontology: Medical Sciences, 55A(2),* 64-69.

World Health Organization, (2017). *10 Facts on Ageing and Health*. Erişim Tarihi: 24.12.2019 https://www.who.int/features/factfiles/ageing/en/

World Health Organization, (2018). *Ageing and Health.* Erişim Tarihi: 24.12.2019 https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health

World Population Clock, Erişim Tarihi: 09.04.2020 https://www.worldometers.info/world-population/

Wu, A. M. S., Tang, C. S. ve Yan, E. C. (2004). Psychosocial Factors Associated With Acceptance Of Old Age Home Placement: A Study Of Elderly Chiniese İn Hong Kong. *Journal Of Applied Gerontology. 23(4),* 487-504.

Yaman, O. (2012). *Kurum Bakımı Altındaki Yaşlıların Sosyokültürel ve Manevi İhtiyaçlarının Karşılanma Düzeyleri: İstanbul Kayışdağı Darülaceze Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yeşil, Y. ve Cengiz, M. Ç. (2018). Türkiye'de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın yaşlılara yönelik yaptığı faaliyetlerin incelenmesi. *Journal of Strategic Research in Social Science, 4(3),* 21-34.

Yıldız, M. (2018). *Lise Öğrencilerinde Yaşlı ve Huzurevi Algısı: İstanbul Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yurttaş, S. (2017). *Toplumsal Ayrımcılıklara Farklı Bir Bakış: Yaşlı Ayrımcılığı ve Ötekileştirme.* Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Zastrow, C. ve Kirst-Ashman, K. K. (2015). *İnsan Davranışı ve Sosyal Çevre 2.* Ankara: Nika Yayınevi.

Zastrow, C. ve Krist-Ashman, K. K. (2014). *İnsan Davranışı ve Sosyal Çevre 1.* Ankara: Nika Yayınevi.

FORMLAR

EK-1: BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

T.C. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Nur Açıkgöz tarafından yürütülen " Huzurevi Çevresinde İkamet Edenlerin Huzurevlerine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: İstanbul Sultangazi Huzurevi Örneği" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı Sultangazi Huzurevi çevresinde ikamet eden bireylerin huzurevlerine bakış açılarının değerlendirilmesidir. Araştırmada sizden tahminen 10 dk ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 385 kişi katılacaktır. [1] Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için "ortak katılımcı havuzuna" aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya nuracikgozz@gmail.com e-posta adresinden ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının [2]:

Adı-

Soyadı:.....
....

İmzası: İletişim Bilgileri: e-posta: Telefon:

İletişim bilgilerimin diğer araştırmacıların benimle iletişime geçebilmesi için "ortak araştırma havuzuna" aktarılmasını; □ kabul ediyorum □ kabul etmiyorum (lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz)

EK-2: ANKET FORMU

Değerli Katılımcı;

Bu anket İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet bölümü yüksek lisans öğrencisi Nur Açıkgöz tarafından Dr. Öğr. Üyesi Taner Artan danışmanlığında yüksek lisans tezi kapsamında oluşturulmuştur. Bu yüksek lisans tez çalışması Sultangazi Huzurevi çevresinde ikamet eden bireylerin huzurevlerine bakış açılarının değerlendirilmesi amacıyla tasarlanmış olup cevaplanması yaklaşık 10 dk. sürmektedir. Katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı bu çalışmadan elde edilecek veriler gizlilik esasına uygun olarak değerlendirilecektir. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için bütün soruların eksiksiz ve kimsenin baskısı altında kalınmadan içtenlikle yanıtlanması gerekmektedir. Size en uygun gelen cevaba (X) işareti koyunuz. Vaktinizi ayırdığınız için teşekkür ederiz.

1-Yaşınız …..

2-Cinsiyetiniz

Kadın ( ) Erkek ( )

3-Doğum yeriniz

Köy ( ) Mahalle ( ) Kasaba ( ) Şehir ( ) Diğer ( ) …..

4-Mesleğiniz …..

5-Eğitim düzeyiniz

İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Ön lisans ( ) Lisans ( ) Lisansüstü ( ) Doktora ( )

6-Aile tipiniz

Çekirdek ( ) Geniş ( ) Diğer ( )…..

7-Medeni haliniz

Evli ( ) Bekar ( ) Diğer ( )…..

8-Kaç kardeşsiniz?

(Kendiniz dahil) …..

9-Ekonomik durumunuzu nasıl tanımlarsınız?

Düşük ( ) Orta ( ) Yüksek ( )

10-Kaç yıldır Sultangazi'de ikamet ediyorsunuz? …..

11-Sultangazi'de hangi mahallede oturuyorsunuz? …..

12-Sultangazi'ye gelmeden önce nerede yaşıyordunuz? …..

13-Ailenizde yaşayan yaşlı var mı?

Evet ( ) Hayır ( )

14-Daha önce hiç huzurevine gittiniz mi?

Evet ( ) Hayır ( )

15-Huzurevinde kalan yakınınız var mı?

Evet ( ) Hayır ( )

16-Yaşlılar aile ve toplum için önemli midir?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

17-Nüfus içindeki yaşlıların sayısının artmasını bir sorun olarak görüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

18-Huzurevlerinin varlığı sosyal sorunları önlemede önemli midir?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

19-Huzurevleri Türk kültürüne uygun mudur?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

20-Huzurevleri yaşlıların bakımı için yeterli midir?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

21-Huzurevleri kimsesiz ve düşkünler için midir?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

22-Huzurevleri yaşlıları toplumdan soyutlar mı?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

23-Huzurevlerinin kuruluş amacı para kazanmak mıdır?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

24-Huzurevlerine karşı çevrenizin bakışı daha çok iyi yönde midir?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

25-Medyada yer alan haberler huzurevlerine bakışınızı olumsuz etkiler mi?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

26-Genel olarak huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumları iyi midir?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

27-Huzurevlerinin sayılarının arttırılması gerekli midir?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

28-Huzurevlerinin şehrin içinde yer almasının daha iyi olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

29-Ülkemizde huzurevlerinin niteliklerinin geliştirilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

30-İnsanlar yaşlandığı zaman onlara çocuklarının bakması gerektiğini düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

31-Evde bir yaşlının bakılmasının aile içi huzursuzluklara neden olabileceğini düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

32-Yaşlılarının huzurevinde bakılmasını isteyenlerin kendilerine göre haklı sebepleri olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

33-Yaşlanınca kendisine çocuklarının bakmasını isteyenlerin yaşlılarına evde bakmayı tercih ettiklerini düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

34-Yakınınıza bir huzurevinin açılması huzurevlerine bakışınızı olumsuz etkiledi mi?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

35-Huzurevinde yaşamayı seçen yaşlıların bunu zorunluluktan yaptıklarını düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

36-Huzurevinde yaşayan yaşlıların bu durumu çevrelerinden gizleme eğiliminde olduklarını düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

37-Huzurevinde yaşayan yaşlılar özgür hareket edebilirler mi?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

38-Huzurevinde yaşayan yaşlılar istedikleri zaman dışarı çıkabilirler mi?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

39-Huzurevinde yaşayan yaşlılar diğerlerine göre daha iyi beslenirler mi?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

40-Huzurevinde yaşayan yaşlılar diğerlerine göre daha sosyal midir?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

41-Huzurevinde yaşayan yaşlılar diğerlerine göre daha mı yalnızdırlar?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) .....

42-Kendi çocukları olup huzurevinde yaşayan yaşlılar bu duruma üzülürler mi?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

43-Yakınınıza bir huzurevinin açılması huzurevleri ile ilgili bilgilerinizi arttırdı mı?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

44-Yakınınıza bir huzurevinin açılması huzurevlerine bakışınızı olumlu yönde değiştirdi mi?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

45-Yaşlanınca huzurevinde yaşamayı tercih eder misiniz?

Evet ( ) Hayır ( ) Diğer ( ) …..

Varsa eklemek istediğiniz düşüncelerinizi belirtiniz ….....

ETİK KURUL KARARI

İÜC Tarih ve Sayı: 12/11/2019-85062

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı :74555795-050.01.04-
Konu :2019/70 sayılı Etik Kurul Onayı

Sayın Nur AÇIKGÖZ
İÜ Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Sosyal Hizmet Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

İlgi :15.10.2019 Tarihli proje başvurunuz.

Yürütücülüğünü üstlendiğiniz **"Huzurevi Çevresinde İkamet Edenlerin Huzurevlerine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: İstanbul Sultangazi Huzurevi Örneği"** başlıklı projeniz Etik Kurul'umuzun 05.11.2019 tarihli toplantısında görüşülmüş olup, Etik Kurul Onayı ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-İmzalı
Prof. Dr. Selçuk HÜNERLİ
Başkan

EK :
1 Etik Kurul Onayı

11/11/2019 V.Haz.Kont.İş. : C.SÖNMEZTÜRK

Doğrulamak için:http://dogrulama.istanbulc.edu.tr/enVision.sorgula/belgedogrulama.aspx?v=BELM7D3UT

Ayrıntılı bilgi için irtibat : Canan SÖNMEZTÜRK

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Rektörlüğü, 34320 Avcılar-İstanbul
Tel : 0212 404 03 00 Faks : 0212 404 07 01
Elektronik Ağ : www.istanbulc.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

Başvuru Sayı ve Tarihi: 50275/15.10.2019
Karar No: 2019/70

İlgili Makama

İÜ Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sosyal Hizmet Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi **Nur AÇIKGÖZ'ün** "Huzurevi Çevresinde İkamet Edenlerin Huzurevlerine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: İstanbul Sultangazi Huzurevi Örneği" başlıklı başvurusu ile "İÜC Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu"na başvurmuş olup, Kurulumuzun 05.11.2019 tarihinde gerçekleştirilen toplantısında yapılan değerlendirmeler sonucunda, adı geçen çalışmanın etik açıdan uygun olduğuna oybirliği/oyçokluğu ile karar verilmiştir.

Unvanı / Adı / Soyadı	Kurumu	Araştırma ile ilişki	Karar	İmza
Prof. Dr. Selçuk HÜNERLİ (Başkan)	Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi	E☐ H☐	☐ Onay ☐ Katılmadı ☐ Ret ☐ M.Katılmadı	
Prof. Dr. Mehmet AÇIKALIN (Başkan Yardımcısı)	Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi	E☐ H☐	☐ Onay ☐ Katılmadı ☐ Ret ☐ M.Katılmadı	
Prof. Dr. Hülya AŞKIN BALCI	Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	E☐ H☐	☐ Onay ☐ Katılmadı ☐ Ret ☐ M.Katılmadı	
Prof. Dr. Neşe KOCABAŞOĞLU	Cerrahpaşa Tıp Fakültesi	E☐ H☐	☐ Onay ☐ Katılmadı ☐ Ret ☐ M.Katılmadı	
Prof. Dr. Fatma Yasemin KUTLU	Florence Nigtingale Hemşirelik Fakültesi	E☐ H☐	☐ Onay ☐ Katılmadı ☐ Ret ☐ M.Katılmadı	
Doç. Dr. Hanife Banu ATAMAN YANCI	Spor Bilimleri Fakültesi	E☐ H☐	☐ Onay ☐ Katılmadı ☐ Ret ☐ M.Katılmadı	

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığı İÜC Veteriner Fakültesi Dekanlık katı A 221 no'lu Oda Avcılar –İSTANBUL TEL : (0 212) 4737000-17031

İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI

HUZUREVİ ÇEVRESİNDE İKAMET EDENLERİN HUZUREVLERİNE BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ SULTANGAZİ HUZUREVİ ÖRNEĞİ

ORIJINALLIK RAPORU

%8	%8	%2	%3
BENZERLIK ENDEKSI	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCI ÖDEVLERI

BIRINCIL KAYNAKLAR

1	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	%1
2	www.ailevecalisma.gov.tr İnternet Kaynağı	%1
3	burkonturizm.com İnternet Kaynağı	<%1
4	Submitted to Fatih University Öğrenci Ödevi	<%1
5	www.tamindir.com İnternet Kaynağı	<%1
6	shyk2018.mu.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
7	auzefkitap.istanbul.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
8	ailevecalisma.gov.tr İnternet Kaynağı	<%1

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	Nur	**Soyadı**	AÇIKGÖZ
Doğ.Yeri	İstanbul	**Doğ.Tar.**	23.04.1995
Uyruğu	T.C.	**TC Kim No**	-
Email	nuracikgozz@gmail.com	**Tel**	-

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	**Mez. Yılı**
Yük.Lis.	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	
Lisans	İstanbul Üniversitesi	2017
Lise	Rami Atatürk Anadolu Lisesi	2013

İş Deneyimi (Sondan geçmişe doğru sıralayın)

	Görevi	**Kurum**	**Süre (Yıl - Yıl)**
1.	Sosyal Hizmet Uzmanı	İstanbul Adliyesi	2020 - devam

Yabancı Dilleri	**Okuduğunu Anlama***	**Konuşma***	**Yazma***	**KPDS/ÜDS Puanı**	**YÖKDİL Puanı**
İngilizce	İyi	Orta	Orta		62,5

*****Çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak değerlendirin

	Sayısal	**Eşit Ağırlık**	**Sözel**
ALES Puanı	74,1	79	83,9

Bilgisayar Bilgisi

Program	**Kullanma becerisi**
Microsoft Office Word, PowerPoint	İyi

Yayınları/Tebligleri Sertifikaları/Ödülleri

1. Evaluation Of Supervision Needs Of Social Workers Working İn Different Professional Fields. Taner Artan, Aydın Olcay Özkan, Nur Açıkgöz. Turkish Journal Of Applied Social Work, 2018, 1(1), 75-84.

2. Göç Alanında Çalışan Sosyal Hizmet Uzmanlarının Süpervizyon Gereksinimine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi. Taner Artan, Aydın Olcay Özkan, Nur Açıkgöz, Çağla Salduz. Atlas İnternational Refereed Journal On Social Sciences, 2018, 4(13), 1099-1109.

3. Huzurevi Çevresinde İkamet Edenlerin Huzurevlerine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: İstanbul Sultangazi Huzurevi Örneği. Nur Açıkgöz, Taner Artan, Aylin Arıcı. Ufkun Ötesi Bilim Dergisi, 2019, 19(1), 54-80.